

URZĄD STATYSTYCZNY W KRAKOWIE

INFORMATOR STATYSTYCZNY

miasto
TARNÓW

2014

Kraków 2014

Urząd Statystyczny w Krakowie
ul. Kazimierza Wyki 3
31-223 Kraków
Tel. 12 4156011, fax. 12 3610191
e-mail: sekretariatuskrk@stat.gov.pl

Autorzy opracowania Lucyna Cuber, Anna Gubernat, Marta Jurczak,
Danuta Kalista, Elżbieta Niemiec,
Jolanta Piątek, Anna Seweryn, Anna Siadek,
Małgorzata Szopa, Jadwiga Szponder

pod kierunkiem dra Krzysztofa Jakóbika

**Skład komputerowy,
wykresy, mapy, zdjęcie** Elżbieta Niemiec

Tłumaczenie Marcin Łacic

Projekt okładki Mikołaj Karklissyjski

ISSN 2082-4076

Przy publikowaniu danych prosimy o podanie źródła

Publikacja dostępna w Internecie <http://krakow.stat.gov.pl>

PRZEDMOWA

Przekazujemy Państwu kolejną edycję opracowania „**Informator statystyczny miasto Tarnów**”. Zawarte w Informatorze dane pozwalają na ocenę zmian, jakie zaszły w strukturze i dynamice procesów społeczno-gospodarczych w Tarnowie w ciągu ostatnich lat.

Opracowanie, podobnie jak w latach ubiegłych, składa się z części opisowej i tabelarycznej oraz uwag metodycznych zawierających definicje podstawowych pojęć.

W części opisowej przedstawiono sytuację społeczno-gospodarczą miasta ze szczególnym uwzględnieniem zagadnień demograficznych, lokalnego rynku pracy, podmiotów gospodarki narodowej, usług społecznych, sytuacji mieszkaniowej oraz dochodów i wydatków budżetu miasta. Wyznaczono aktualny obszar wpływu miasta na gminy powiatu tarnowskiego oraz zamieszczono analizę procesu suburbanizacji w Tarnowie i gminach pełniących wobec miasta uzupełniające funkcje mieszkaniowe oraz gospodarcze. Konsekwencje przemieszczania się funkcji miejskich na tereny przyległych gmin przedstawiono dla lat poprzednich za pomocą wybranych wskaźników. Tendencję opisywanych zjawisk oraz struktury przedstawiono na licznych wykresach pomocnych w trakcie analizy przebiegu procesów.

W części tabelarycznej zamieszczono tablice zawierające dane z różnych dziedzin życia społecznego i gospodarczego miasta. Zaprezentowano także podstawowe informacje i wskaźniki charakteryzujące Tarnów na tle województwa małopolskiego oraz wybranych porównywalnych miast na prawach powiatu w Polsce.

Mam nadzieję, że opracowanie będzie stanowiło użyteczne uzupełnienie informacji o Tarnowie i okaże się pomocne dla władz samorządowych, a także osób i instytucji zainteresowanych rozwojem Tarnowa.

Dyrektor
Urzędu Statystycznego w Krakowie

dr Krzysztof Jakóbiak

Kraków, wrzesień 2014 r.

PREFACE

We present you the next edition of the elaboration entitled “**Statistical Guidebook City Tarnów**”. The data included in Guidebook enable to evaluate changes which have occurred in structure and dynamics of socio-economic processes during the last years.

Similarly to the previous years the elaboration consists of a descriptive and a tabular parts as well as of general notes including main definitions.

The descriptive part presents the socio-economic situation of the city with the special consideration of demographic issues, local labour market, entities of the national economy, social services, housing as well as revenue and expenditure of the city budget. The current area of influence of the city on gminas of tarnowski powiat has been marked out. The Guidebook includes also the analysis of suburbanization process occurring in Tarnów and in gminas which perform supplementary housing and economic roles towards the city. The consequences of relocation of urban functions to contiguous gminas were presented for previous years with the use of indicators. Trends of described phenomena as well as structures were depicted on numerous graphs to help during the analysis processes.

The tabular part includes data from a different fields of social and economical life of the city. Basic information and indices characterising Tarnów on the background of the Małopolskie voivodship and selected comparable cities with powiat status in Poland were also presented.

I hope that the elaboration will provide useful and complementary information on Tarnów and become helpful for self-government authorities as well as for persons and institutions interested in development of Tarnów.

Director
of the Statistical Office in Kraków

Krzysztof Jakóbiak, Ph.D.

Kraków, September 2014

Spis treści

	<u>Str.</u>
Przedmowa	3
Ważniejsze skróty	15
Objaśnienia znaków umownych	15
Uwagi ogólne	16
Uwagi metodyczne	19
Podstawowe tendencje	28
Sytuacja demograficzna	38
Stan ludności i dynamika przyrostu	38
Przyrost naturalny	39
Migracje stałe	40
Urodzenia i dzietność kobiet	43
Małżeństwa	45
Rozwody i separacje	46
Umieralność	46
Trwanie życia	48
Struktura według płci i wieku	49
Rynek pracy	53
Pracujący	53
Zatrudnieni	55
Poszkodowani w wypadkach przy pracy	56
Bezrobocie rejestrowane	57
Wynagrodzenia i świadczenia społeczne	64
Wynagrodzenia	64
Emerytury i renty	66
Infrastruktura socjalna	67
Edukacja	67
Ochrona zdrowia	71
Pomoc społeczna	72
Świadczenia rodzinne	74
Kultura	77
Turystyka	78
Infrastruktura komunalna	79
Handel	82
Zasoby mieszkaniowe	82
Budownictwo mieszkaniowe	88
Ochrona środowiska	91
Przemysł	98
Dochody i wydatki budżetu miasta	99
Dochody budżetu	99
Wydatki budżetu	101
Wynik finansowy	104

	<u>Str.</u>
Podmioty gospodarki narodowej	105
Podmioty według form prawnych	107
Podmioty według rodzaju działalności	107
Podmioty według liczby pracujących	110
Podmioty nowo zarejestrowane i wyrejestrowane	110
Miasto Tarnów na tle innych miast na prawach powiatu	112
Suburbanizacja gmin powiatu tarnowskiego	117
Tablica w tekście	Nr Str.
Lokaty miasta Tarnowa i Nowego Sącza w grupie miast na prawach powiatu według wybranych wskaźników w 2013 r.	x 116
Tablice	
Tarnów na tle woj. małopolskiego w 2013 r.	1 129
Wybrane dane o Tarnowie	2 133
Działalność Urzędu Miasta Tarnowa w 2013 r.	3 149
Tarnów na tle innych miast w 2013 r.	4 152
Wykaz wykresów	
Ludność Tarnowa	1 38
Przyrost naturalny i saldo migracji stałej w Tarnowie	2 39
Ruch naturalny w Tarnowie	3 40
Saldo migracji wewnętrznej i zagranicznej w Tarnowie	4 40
Migracje wewnętrzne w Tarnowie	5 41
Migracje zagraniczne w Tarnowie	6 42
Urodzenia na 1 tys. ludności w Tarnowie	7 43
Współczynnik dzietność ogólny w Tarnowie	8 44
Współczynnik dynamiki demograficznej w Tarnowie	9 44
Małżeństwa na 1 tys. ludności w Tarnowie	10 45
Rozwody na 1 tys. ludności w Tarnowie	11 46
Zgony na 1 tys. ludności w Tarnowie	12 47
Różnica pomiędzy liczbą zgonów mężczyzn a liczbą zgonów kobiet w Tarnowie	13 47
Zgony niemowląt na 1 tys. urodzeń żywych w Tarnowie	14 48
Różnica między liczbą kobiet a liczbą mężczyzn według grup wieku w Tarnowie w 2013 r.	15 49
Struktura ludności według ekonomicznych grup wieku i płci w Tarnowie	16 50
Ludność według grup wieku w Tarnowie	17 51
Mediana wieku w Tarnowie	18 52
Wskaźnik starości w Tarnowie	19 53
Pracujący w Tarnowie	20 54
Struktura pracujących w Tarnowie według sektorów ekonomicznych	21 54

	Nr	Str.
Wykaz wykresów (cd.)		
Struktura zatrudnienia w Tarnowie według sektorów ekonomicznych....	22	55
Poszkodowani w wypadkach przy pracy i liczba dni niezdolności do pracy na 1 poszkodowanego w Tarnowie	23	57
Bezrobotni zarejestrowani w Tarnowie	24	57
Stopa bezrobocia rejestrowanego w Tarnowie	25	58
Struktura zarejestrowanych bezrobotnych w Tarnowie według prawa do pobierania zasiłku i płci	26	59
Struktura bezrobotnych zarejestrowanych w Tarnowie według wieku....	27	59
Struktura bezrobotnych zarejestrowanych według wieku w 2013 r.....	28	60
Bezrobotni zarejestrowani w Tarnowie według poziomu wykształcenia	29	61
Struktura bezrobotnych zarejestrowanych w Tarnowie według czasu pozostawania bez pracy.....	30	62
Struktura bezrobotnych zarejestrowanych w Tarnowie według stażu pracy.....	31	63
Liczba bezrobotnych przypadająca na 1 ofertę pracy.....	32	63
Przeciętne miesięczne wynagrodzenie	33	64
Odchylenie przeciętnej płacy w wybranych sekcjach PKD od średniej płacy w Tarnowie w 2013 r.....	34	65
Średniomiesięczny przychód uzyskiwany z tytułu emerytury lub renty...	35	66
Odsetek dzieci w wieku 3-6 lat objętych wychowaniem przedszkolnym w Tarnowie	36	68
Liczba uczniów w szkołach podstawowych i gimnazjach dla dzieci i młodzieży w Tarnowie	37	69
Struktura uczniów w szkołach ponadgimnazjalnych w Tarnowie według typów szkół	38	69
Miejsca i dzieci objęte opieką w żłobkach w Tarnowie na 100 dzieci w wieku 0-2 lat.....	39	72
Udział beneficjentów środowiskowej pomocy społecznej w ludności ogółem.....	40	72
Rodziny zastępcze i dzieci przebywające w tych rodzinach w Tarnowie	41	74
Struktura wartości wypłacanych świadczeń rodzinnych w Tarnowie w 2013 r.	42	74
Udział dzieci w wieku do lat 17, na które rodzice otrzymują zasiłek rodzinny w ogólnej liczbie dzieci w tym wieku w Tarnowie	43	75
Widzowie w kinach, zwiedzający muzea oraz czytelnicy w Tarnowie na 1 tys. ludności.....	44	78
Turystyczne obiekty noclegowe w Tarnowie według rodzajów obiektów	45	79

	Nr	Str.
Wykaz wykresów (cd.)		
Zużycie wody i gazu na 1 mieszkańca w Tarnowie.....	46	80
Zużycie wody i gazu na 1 mieszkańca	47	80
Zużycie energii elektrycznej na 1 mieszkańca w Tarnowie.....	48	81
Zużycie energii elektrycznej na 1 mieszkańca	49	81
Przeciętna powierzchnia użytkowa mieszkania na 1 osobę i przeciętna liczba osób w 1 mieszkaniu w Tarnowie.....	50	83
Przeciętna liczba osób na 1 izbę w Tarnowie	51	83
Przeciętna powierzchnia użytkowa 1 mieszkania na osobę w 2013 r. ...	52	84
Przeciętna liczba osób w 1 mieszkaniu w 2013 r.	53	84
Przeciętna powierzchnia użytkowa 1 mieszkania oraz przeciętna liczba izb w 1 mieszkaniu w Tarnowie	54	85
Przeciętna powierzchnia użytkowa 1 mieszkania i przeciętna liczba izb w mieszkaniu	55	85
Mieszkania wyposażone w instalacje sanitarno-techniczne w 2013 r.....	56	86
Struktura mieszkań według form własności w 2013 r.	57	87
Mieszkania oddane do użytkowania w Tarnowie	58	88
Struktura mieszkań oddanych do użytkowania według form budownictwa w 2013 r.....	59	89
Przeciętna powierzchnia użytkowa 1 mieszkania oddanego do użytkowania w Tarnowie	60	89
Mieszkania oddane do użytkowania i przeciętna powierzchnia użytkowa 1 mieszkania oddanego do użytkowania w 2013 r.	61	90
Emisja gazowych zanieczyszczeń powietrza z zakładów szczególnie uciążliwych w Tarnowie	62	91
Emisja pyłowych zanieczyszczeń powietrza z zakładów szczególnie uciążliwych w Tarnowie	63	92
Struktura ścieków przemysłowych i komunalnych odprowadzanych do wód lub ziemi w Tarnowie w 2013 r.	64	94
Struktura odpadów wytworzonych w Tarnowie	65	95
Odpady z gospodarstw domowych przypadające na 1 mieszkańca.....	66	96
Produkcja sprzedana przemysłu na 1 mieszkańca	67	98
Struktura dochodów miast na prawach powiatu według rodzajów w 2013 r.	68	99
Udział wybranych podatków w dochodach własnych Tarnowa	69	100
Środki unijne w dochodach miast na prawach powiatu na 1 mieszkańca	70	101

	Nr	Str.
Wykaz wykresów (dok.)		
Dynamika wydatków inwestycyjnych miast na prawach powiatu	71	102
Dynamika wybranych wydatków Tarnowa według działów	72	103
Dochody i wydatki na 1 mieszkańca w miastach na prawach powiatu w 2013 r.	73	105
Podmioty gospodarki narodowej zarejestrowane w Rejestrze REGON w Tarnowie	74	106
Podmioty gospodarki narodowej na 10 tys. ludności	75	106
Struktura podmiotów gospodarki narodowej według form prawnych w 2013 r.	76	107
Struktura podmiotów gospodarki narodowej według sektorów prowadzonej działalności w Tarnowie w 2013 r.	77	108
Struktura podmiotów gospodarki narodowej według sekcji w Tarnowie w 2013 r.	78	108
Podmioty nowo zarejestrowane i wyrejestrowane według rodzaju prowadzonej działalności w Tarnowie w 2013 r.	79	111
Przeżywalność podmiotów gospodarki narodowej w 2013 r.	80	112
Znormalizowane cechy diagnostyczne w 2013 r. (m. Tarnów i m. Bielsko-Biała)	81	114
Znormalizowane cechy diagnostyczne w 2013 r. (m. Tarnów i m. Nowy Sącz)	82	115
Znormalizowane cechy diagnostyczne w 2013 r. (m. Tarnów i m. Chełm)	83	115
Ludność gmin graniczących z Tarnowem	84	120
Saldo migracji stałej w gminach graniczących z Tarnowem	85	121
Mediana wieku w gminach graniczących z Tarnowem	86	122
Podmioty gospodarki narodowej na 10 tys. ludności w gminach graniczących z Tarnowem	87	123
Mieszkania oddane do użytku w gminach graniczących z Tarnowem ...	88	124
Podatek dochodowy CIT i PIT na 1 mieszkańca w gminach graniczących z Tarnowem	89	125
Dochody własne na 1 mieszkańca w gminach graniczących z Tarnowem	90	126
Udział dochodów własnych w dochodach ogółem w gminach graniczących z Tarnowem	91	127
Udział wydatków inwestycyjnych w wydatkach ogółem w gminach graniczących z Tarnowem	92	128
WYKAZ MAP		
Strefa podmiejska Tarnowa	1	117

W wersji angielskiej: przedmowa i spis treści

Contents

	<u>Page</u>
<i>Preface</i>	4
<i>Major abbreviations</i>	15
<i>Symbols</i>	15
<i>General notes</i>	16
<i>Methodological notes</i>	19
<i>Main tendencies</i>	28
<i>Demographic situation</i>	38
<i>Population and increase dynamics</i>	38
<i>Natural increase</i>	39
<i>Permanent migration</i>	40
<i>Births and female fertility</i>	43
<i>Marriages</i>	45
<i>Divorces and separations</i>	46
<i>Mortality</i>	46
<i>Life expectancy</i>	48
<i>Structure by sex and age</i>	49
<i>Labour market</i>	53
<i>Employed persons</i>	53
<i>Paid employment</i>	55
<i>Persons injured in accidents at work</i>	56
<i>Registered unemployment</i>	57
<i>Wages and salaries and social benefits</i>	64
<i>Wages and salaries</i>	64
<i>Retirement pays and pensions</i>	66
<i>Social infrastructure</i>	67
<i>Education</i>	67
<i>Health care</i>	71
<i>Social welfare</i>	72
<i>Family benefits</i>	74
<i>Culture</i>	77
<i>Tourism</i>	78
<i>Municipal infrastructure</i>	79
<i>Trade</i>	82
<i>Dwelling stocks</i>	82
<i>Dwelling construction</i>	88
<i>Environmental protection</i>	91
<i>Industry</i>	98
<i>Revenue and expenditure of the city budget</i>	99
<i>Budget revenue</i>	99
<i>Budget expenditure</i>	101
<i>Financial result</i>	104

	<u>Page</u>
<i>Entities of the national economy</i>	105
<i>Entities by legal forms</i>	107
<i>Entities by kind of activity</i>	107
<i>Entities by number of employees</i>	110
<i>Newly registered and deregistered entities</i>	110
<i>City of Tarnów against a background of other cities with powiat status</i>	112
<i>Suburbanization of gminas of tarnowski powiat</i>	117
Table in the text	No. Page
<i>Positions of Tarnów and Nowy Sącz in group of cities with powiat status by selected indicators in 2013</i>	x 116
Tables	
<i>Tarnów and the Małopolskie voivodship in 2013</i>	1 129
<i>Selected data on Tarnów</i>	2 133
<i>Activity of the Municipality of Tarnów in 2013</i>	3 149
<i>Tarnów and other cities in 2013</i>	4 152
List of graphs	
<i>Population of Tarnów</i>	1 38
<i>Natural increase and net permanent migration in Tarnów</i>	2 39
<i>Vital statistics of Tarnów</i>	3 40
<i>Net internal and international migration in Tarnów</i>	4 40
<i>Internal migration in Tarnów</i>	5 41
<i>International migration in Tarnów</i>	6 42
<i>Births per 1 thous. population in Tarnów</i>	7 43
<i>Fertility rate in Tarnów</i>	8 44
<i>Rate of demographic dynamics in Tarnów</i>	9 44
<i>Marriages per 1 thous. population in Tarnów</i>	10 45
<i>Divorces per 1 thous. population in Tarnów</i>	11 46
<i>Deaths per 1 thous. population in Tarnów</i>	12 47
<i>A difference between the number of male deaths and female deaths in Tarnów</i>	13 47
<i>Infant deaths per 1 thous. live births in Tarnów</i>	14 48
<i>A difference between the number of females and the number of males by age groups in Tarnów in 2013</i>	15 49
<i>Structure of population by economic age groups and sex in Tarnów</i>	16 50
<i>Population of Tarnów by age groups</i>	17 51
<i>Median of age in Tarnów</i>	18 52
<i>Ageing ratio in Tarnów</i>	19 53
<i>Employed persons in Tarnów</i>	20 54
<i>Structure of employed persons in Tarnów by economic sectors</i>	21 54

	No.	Page
List of graphs (cont.)		
<i>Structure of paid employment in Tarnów by economic sectors.....</i>	22	55
<i>Persons injured in accidents at work and number of days of inability to work per 1 person injured in Tarnów.....</i>	23	57
<i>Registered unemployed persons in Tarnów.....</i>	24	57
<i>Registered unemployment rate in Tarnów</i>	25	58
<i>Structure of registered unemployed persons in Tarnów by benefit rights and sex</i>	26	59
<i>Structure of registered unemployed persons in Tarnów by age.....</i>	27	59
<i>Structure of registered unemployed persons by age in 2013.....</i>	28	60
<i>Registered unemployed persons in Tarnów by educational level</i>	29	61
<i>Structure of registered unemployed persons in Tarnów by duration of unemployment</i>	30	62
<i>Structure of registered unemployed persons in Tarnów by work seniority</i>	31	63
<i>Number of unemployed persons per 1 job offer.....</i>	32	63
<i>Average monthly wages and salaries</i>	33	64
<i>Deviation of average pay in selected NACE sections from the average pay in Tarnów in 2013</i>	34	65
<i>Average monthly income gained from retirement pay or pension</i>	35	66
<i>Percentage of children aged 3-6 covered by pre-primary education in Tarnów.....</i>	36	68
<i>The number of pupils in primary and lower secondary schools for children and youth in Tarnów</i>	37	69
<i>Structure of students in upper secondary schools in Tarnów by type of schools</i>	38	69
<i>Places and children in care in nurseries in Tarnów per 100 children aged 0-2</i>	39	72
<i>Share of beneficiaries of community social welfare in total population ..</i>	40	72
<i>Foster families and children in these families in Tarnów</i>	41	74
<i>Structure of value of family benefits paid in Tarnów in 2013</i>	42	74
<i>Share of children up to the age of 17, for whom parents received family benefit in total number of children at this age in Tarnów</i>	43	75
<i>Audience in cinemas, museum visitors as well as readers in Tarnów per 1 thous. population</i>	44	78
<i>Tourist accommodation establishments in Tarnów by type of establishments</i>	45	79

	No.	Page
List of graphs (cont.)		
<i>Consumption of water and gas per capita in Tarnów.....</i>	46	80
<i>Consumption of water and gas per capita.....</i>	47	80
<i>Consumption of electricity per capita in Tarnów.....</i>	48	81
<i>Consumption of electricity per capita</i>	49	81
<i>Average useful floor area of dwelling per person and average number of persons per 1 dwelling in Tarnów</i>	50	83
<i>Average number of persons per 1 room in Tarnów</i>	51	83
<i>Average useful floor area of dwelling per person in 2013</i>	52	84
<i>Average number of persons in 1 dwelling in 2013</i>	53	84
<i>Average useful floor area of dwelling as well as average number of rooms in 1 dwelling in Tarnów</i>	54	85
<i>Average useful floor area of dwelling as well as average number of rooms in 1 dwelling</i>	55	85
<i>Dwellings fitted with sanitary and technical installations in 2013</i>	56	86
<i>Structure of dwellings by ownership forms in 2013</i>	57	87
<i>Dwellings completed in Tarnów</i>	58	88
<i>Structure of dwellings completed by forms of construction in 2013</i>	59	89
<i>Average useful floor area of 1 dwelling completed in Tarnów</i>	60	89
<i>Dwellings completed and useful floor area of 1 dwelling completed in 2013.....</i>	61	90
<i>Emission of gaseous pollutants from plants especially noxious in Tarnów</i>	62	91
<i>Emission of particulates from plants especially noxious in Tarnów</i>	63	92
<i>Structure of industrial and municipal wastewater discharged into waters or into the ground in Tarnów in 2013.....</i>	64	94
<i>Structure of waste generated in Tarnów</i>	65	95
<i>Waste from households per capita</i>	66	96
<i>Sold production of industry per capita</i>	67	98
<i>Structure of revenues of cities with powiat status by kind in 2013</i>	68	99
<i>Share of selected taxes in own revenue of Tarnów</i>	69	100
<i>EU funds in revenues of cities with powiat status per capita</i>	70	101

	No.	Page
List of graphs (cont.)		
<i>Dynamics of investment expenditure of cities with powiat status</i>	71	102
<i>Dynamics of selected expenditure of Tarnów by division</i>	72	103
<i>Revenue and expenditure per capita in cities with powiat status in 2013</i>	73	105
<i>Entities of the national economy recorded in the REGON register in Tarnów</i>	74	106
<i>Entities of the national economy per 10 thous. population</i>	75	106
<i>Structure of entities of the national economy by legal forms in 2013</i>	76	107
<i>Structure of entities of the national economy by sectors of conducted activity in Tarnów in 2013</i>	77	108
<i>Structure of entities of the national economy by sections in Tarnów in 2013</i>	78	108
<i>Newly registered and deregistered entities by kind of conducted activity in Tarnów in 2013</i>	79	111
<i>Survivorship of entities of the national economy in 2013</i>	80	112
<i>Normalized diagnostic features in 2013 (Tarnów and Bielsko-Biała)</i>	81	114
<i>Normalized diagnostic features in 2013 (Tarnów and Nowy Sącz)</i>	82	115
<i>Normalized diagnostic features in 2013 (Tarnów and Chełm)</i>	83	115
<i>Population of gminas bordering Tarnów</i>	84	120
<i>Net permanent migration in gminas bordering Tarnów</i>	85	121
<i>Median of age in gminas bordering Tarnów</i>	86	122
<i>Entities of the national economy per 10 thous. population in gminas bordering Tarnów</i>	87	123
<i>Dwellings completed in gminas bordering Tarnów</i>	88	124
<i>CIT and PIT income taxes per capita in gminas bordering Tarnów</i>	89	125
<i>Own revenue per capita in gminas bordering Tarnów</i>	90	126
<i>Share of own revenue in total revenue in gminas bordering Tarnów</i>	91	127
<i>Share of investment expenditure in total expenditure in gminas bordering Tarnów</i>	92	128
LIST OF MAPS		
<i>Suburban area of Tarnów</i>	1	117

In English: preface and contents

WAŻNIEJSZE SKRÓTY

µg	= mikrogram
hm ³	= hektometr sześcienny
p. proc.	= punkt procentowy
MOPS	= Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej
WIOŚ	= Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska

OBJAŚNIENIA ZNAKÓW UMOWNYCH

Kreska /-/ – zjawisko nie wystąpiło

Kropka (·) – zupełny brak informacji lub brak informacji wiarygodnych.

Zero (0) – zjawisko istniało w wielkości mniejszej od 0,5.

(0,0) – zjawisko istniało w wielkości mniejszej od 0,05.

Znak x – wypełnienie pozycji, ze względu na układ tablicy jest niemożliwe lub niecelowe.

Znak Δ – oznacza, że nazwy zostały skrócone w stosunku do obowiązującej klasyfikacji.

„w tym” – oznacza, że nie podaje się wszystkich składników sumy.

UWAGI OGÓLNE

1. Dane dla województwa małopolskiego, powiatów i gmin przedstawiono w podziale administracyjnym według stanu na dzień 31 XII 2013 r.
2. Dane prezentowane są w układzie Polskiej Klasyfikacji Działalności - PKD 2007, opracowanej na podstawie Statystycznej Klasyfikacji Działalności Gospodarczych we Wspólnocie Europejskiej. PKD 2007 wprowadzona została z dniem 1 I 2008 r. rozporządzeniem Rady Ministrów z dnia 24 XII 2007 r. (Dz. U. Nr 251, poz. 1885), w miejsce stosowanej dotychczas klasyfikacji PKD 2004.
3. W publikacji zastosowano przyporządkowania sekcji do sektorów ekonomicznych:

Oznaczenie literowe	Nazwa sekcji
I SEKTOR EKONOMICZNY	
A	Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo
II SEKTOR EKONOMICZNY	
B	Górnictwo i wydobywanie
C	Przetwórstwo przemysłowe
D	Wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną, gorącą wodę i powietrze do układów klimatyzacyjnych
E	Dostawa wody; gospodarowanie ściekami i odpadami oraz działalność związana z rekultywacją
F	Budownictwo
III SEKTOR EKONOMICZNY	
G	Handel hurtowy i detaliczny; naprawa pojazdów samochodowych, włączając motocykle
H	Transport i gospodarka magazynowa
I	Działalność związana z zakwaterowaniem i usługami gastronomicznymi
J	Informacja i komunikacja
IV SEKTOR EKONOMICZNY	
K	Działalność finansowa i ubezpieczeniowa
L	Działalność związana z obsługą rynku nieruchomości
V SEKTOR EKONOMICZNY	
M	Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna
N	Działalność w zakresie usług administrowania i działalność wspierająca
O	Administracja publiczna i obrona narodowa; obowiązkowe zabezpieczenia społeczne
P	Edukacja
Q	Opieka zdrowotna i pomoc społeczna
R	Działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją
S	Pozostała działalność usługowa

4. Z dniem 1 sierpnia 2012 r. zmienił się sposób identyfikacji szkół i placówek oświatowych prowadzonych przez osoby fizyczne lub osoby prawne inne niż jednostki samorządu terytorialnego. Dotychczas nadawane tym podmiotom 14-cyfrowe numery identyfikacyjne REGON jednostek lokalnych były zastępowane 9-cyfrowymi numerami jednostek organizacyjnych niemających osobowości prawnej, co miało wpływ na znaczny wzrost liczby nowo zarejestrowanych podmiotów w sekcji edukacja. Należy podkreślić, że wymieniony wzrost jest związany ze zmianą sposobu identyfikacji szkół i placówek oświatowych w rejestrze REGON, co oznacza, że nie powinien być identyfikowany z utworzeniem nowych szkół i placówek oświatowych.
5. Przy przeliczeniach na 1 mieszkańca danych według stanu w końcu roku przyjęto liczbę ludności faktycznej według stanu w dniu 31 XII, a przy przeliczeniach danych charakteryzujących wielkość zjawiska w ciągu roku - według stanu w dniu 30 VI.
6. Ilekroć mowa o badanych miastach na prawach powiatu zjawisko dotyczy miast na prawach powiatu o liczbie ludności od 63 tys. do 174 tys., które przed zmianami administracyjnymi w 1999 r. były miastami wojewódzkimi.
7. Liczby względne (wskaźniki, odsetki) obliczono z reguły na podstawie danych bezwzględnych wyrażonych z większą dokładnością niż podano w tablicach.
8. Ze względu na elektroniczną technikę przetwarzania danych, w niektórych przypadkach sumy składników mogą się różnić od podanych wielkości „ogółem”.
9. Niektóre dane (za rok 2013) zostały podane na podstawie informacji nie ostatecznych i mogą ulec zmianie w następnych publikacjach Urzędu.
10. W legendzie mapy cyfry w nawiasach oznaczają liczbę gmin.
11. Informacje statystyczne pochodzące ze źródeł spoza Urzędu Statystycznego opatrzone odpowiednimi notami.
12. Dane prezentowane dla podregionów odpowiadają poziomowi 3 Nomenklatury Jednostek Terytorialnych dla Celów Statystycznych (NTS) (Dz. U. Nr 214, poz. 1573).

Uwagi ogólne

Podregiony grupują jednostki szczebla powiatowego następująco:

- ✓ Podregion krakowski obejmuje *powiaty*: bocheński, krakowski, miechowski, myślenicki, proszowicki, wielicki,
- ✓ Podregion m. Kraków: *miasto na prawach powiatu*: Kraków,
- ✓ Podregion nowosądecki *powiaty*: gorlicki, limanowski, nowosądecki, nowotarski, tatrzański; *miasto na prawach powiatu*: Nowy Sącz,
- ✓ Podregion oświęcimski *powiaty*: chrzanowski, olkuski, oświęcimski, suski, wadowicki,
- ✓ Podregion tarnowski *powiaty*: brzeski, dąbrowski, tarnowski; *miasto na prawach powiatu*: Tarnów.

13. Do ustalenia lokaty gminy lub powiatu w zależności od rodzaju wskaźnika dane porządkowane były: ↓ malejąco, lub ↑ rosnąco. Dla przejrzystości rankingu wartości najwyższe i najniższe oznaczono kolorami; kolorem czerwonym (ostatnia lokata) i kolorem zielonym (pierwsza lokata). Do ustalenia lokat przyjęto dokładniejsze wartości wskaźników niż podane w tablicach. Gminy lub powiaty, dla których wskaźnik przyjął identyczną wartość otrzymały taką samą lokatę. Następne gminy lub powiaty otrzymały kolejną lokatę, w związku z tym, liczba lokat może być mniejsza niż liczba gmin lub powiatów.

Do utworzenia lokat posłużyły typy cech statystycznych: stymulanta i destymulanta.

Stymulanta (S) – cecha, której wyższa wartość ma pozytywny wpływ na rozwój społeczno gospodarczy badanej jednostki terytorialnej.

Destymulanta (D) – cecha, której wyższa wartość ma negatywny wpływ na rozwój społeczno gospodarczy badanej jednostki terytorialnej.

POLSKA KLASYFIKACJA DZIAŁALNOŚCI – (PKD 2007)

Skrót	pełna nazwa
	Sekcje
Handel; naprawa pojazdów samochodowych	Handel hurtowy i detaliczny; naprawa pojazdów samochodowych, włączając motocykle
Zakwaterowanie i gastronomia	Działalność związana z zakwaterowaniem i usługami gastronomicznymi
Obsługa rynku nieruchomości	Działalność związana z obsługą rynku nieruchomości

UWAGI METODYCZNE

Źródło i zakres danych z demografii pochodzi z:

a) bilansów stanu i struktury ludności faktycznie zamieszkałej na terenie gminy.

Bilanse ludności sporządza się dla okresów międzyspisowych w oparciu o wyniki ostatniego spisu powszechnego przy uwzględnieniu:

- zmian w danym okresie spowodowanych ruchem naturalnym (urodzenia, zgony) i migracjami ludności (zameldowania i wymeldowania na pobyt stały z innych gmin i z zagranicy), a także przesunięciami adresowymi ludności z tytułu zmian administracyjnych,
- różnicy między liczbą osób zameldowanych na pobyt czasowy ponad 3 miesiące (do 2005 r. - ponad 2 miesiące) na terenie gminy a liczbą osób czasowo nieobecnych uzyskiwanej z cyklicznie przeprowadzanych badań, która stanowi jednocześnie różnicę między liczbą osób zameldowanych na pobyt stały w gminie a liczbą osób faktycznie mieszkających na terenie gminy,

b) rejestrów Ministerstwa Spraw Wewnętrznych - o migracjach wewnętrznych i zagranicznych ludności na pobyt stały (od 2006 r. źródłem tych danych jest rejestr PESEL – Powszechny Elektroniczny System Ewidencji Ludności);

c) sprawozdawczości urzędów stanu cywilnego - o zarejestrowanych małżeństwach, urodzeniach i zgonach;

d) sprawozdawczości sądów o prawomocnie orzeczonych separacjach i rozwodach;

e) wyników badania GUS dotyczącego stanu i struktury ludności zameldowanej na pobyt czasowy ponad 3 miesiące (do 2005 r. - ponad 2 miesiące). Badanie to jest prowadzone cyklicznie według stanu w dniu 31 XII każdego roku.

Do bilansów ludności od 2010 r. za podstawę przyjęto wyniki ostatniego spisu powszechnego ludności NSP 2011. W poprzednich edycjach opracowania podstawę bilansu ludności stanowiły wyniki NSP 2002, dlatego niektóre wskaźniki dla 2010 r. i 2011 r. mogą różnić się w porównaniu do prezentowanych poprzednio.

Dane o stanie i strukturze ludności prezentuje się według faktycznego miejsca zamieszkania. **Do ludności faktycznie zamieszkałej** w danej jednostce podziału terytorialnego **zalicza się** ludność zameldowaną na pobyt stały lub deklarującą pobyt stały bez zameldowania i faktycznie tam zamieszkałą oraz ludność przebywającą tam czasowo (zameldowaną na pobyt czasowy). Ludność zameldowana na pobyt stały w danej jednostce podziału terytorialnego, ale

faktycznie przebywająca w innej jednostce (zameldowana w niej na pobyt czasowy), ujmowana jest jako ludność faktycznie zamieszkała w tej jednostce podziału terytorialnego, w której jest zameldowana na pobyt czasowy. Do ludności faktycznie zamieszkałej **nie zalicza się cudzoziemców przebywających w Polsce czasowo**, natomiast stali mieszkańcy Polski przebywający czasowo za granicą zaliczani są do ludności faktycznej tej jednostki podziału terytorialnego, w której są zameldowani na pobyt stały.

Roczny przyrost ludności stanowi sumę przyrostu naturalnego i salda migracji stałej w danym roku oraz różnicy (rok do roku poprzedniego) w saldzie migracji czasowej wewnętrznej. Badanie migracji czasowych nie jest obserwacją ciągłą (jak to ma miejsce w przypadku badań ruchu naturalnego i migracji stałych). Jego wyniki wykazują liczbę osób zameldowanych na pobyt czasowy oraz liczbę osób czasowo nieobecnych w danej gminie według stanu w dniu 31 XII danego roku. W kraju saldo migracji czasowej wewnętrznej = 0.

Ekonomiczne grupy wieku:

- wiek przedprodukcyjny - mężczyźni i kobiety w wieku 0 -17 lat;
- wiek produkcyjny - mężczyźni w wieku 18 - 64 lata, kobiety w wieku 18 - 59 lat:
 - mobilny (18 - 44 lata mężczyźni i kobiety),
 - niemobilny (45 - 64 lata mężczyźni i 45 - 59 lat kobiety),
- wiek poprodukcyjny - mężczyźni w wieku 65 lat i więcej oraz kobiety w wieku 60 lat i więcej.

Współczynnik obciążenia demograficznego – oznacza liczbę ludności w wieku nieprodukcyjnym na 100 osób w wieku produkcyjnym.

Przyrost naturalny ludności stanowi różnicę między liczbą urodzeń żywych i zgonów w danym okresie.

Dane o ruchu naturalnym ludności w podziale terytorialnym opracowano:

- małżeństwa - według miejsca zameldowania na pobyt stały męża przed ślubem (w przypadku, gdy mąż przed ślubem mieszkał za granicą, przyjęto miejsce zameldowania żony przed ślubem);
- rozwody - według miejsca zamieszkania osoby wnoszącej powództwo o rozwód (w przypadku, gdy osoba wnosząca powództwo mieszkała za granicą, przyjęto miejsce zamieszkania współmałżonka; jeżeli oboje małżonkowie w momencie wniesienia powództwa mieszkali za granicą, takich przypadków nie uwzględnia się);
- separacje - według miejsca zamieszkania osoby wnoszącej powództwo

(w przypadku, gdy osoba wnosząca powództwo mieszkała za granicą, przyjęto miejsce zamieszkania współmałżonka; w przypadku zgodnego wniosku stron przyjmuje się miejsce zamieszkania męża; jeżeli oboje małżonkowie w momencie wniesienia powództwa mieszkali za granicą, takich przypadków nie uwzględnia się);

- urodzenia - według miejsca zameldowania na pobyt stały matki noworodka;
- zgonu - według miejsca zameldowania na pobyt stały osoby zmarłej.

Stan cywilny prawny określono dla osób w wieku 15 lat i więcej - zdefiniowany jako stan cywilny według obowiązującego w danym kraju prawa. Ustalono następujące kategorie stanu cywilnego prawnego: kawaler, panna, żonaty, zamężna (w tym także małżeństwa posiadające prawne orzeczenie separacji), wdowiec, wdowa oraz rozwiedziony, rozwiedziona.

Dane o małżeństwach uwzględniają związki małżeńskie zawarte w formie przewidzianej prawem w urzędach stanu cywilnego - dekret z dnia 25 IX 1945 r. - Prawo małżeńskie (Dz. U. 1945, Nr 48, poz. 270). Od 1999 r. - na mocy ustawy z dnia 24 lipca 1998 r. (Dz. U. Nr 117, poz. 757) - w urzędach stanu cywilnego rejestrowane są także małżeństwa, podlegające prawu wewnętrznemu Kościoła lub Związku Wyznaniowego, zawarte w obecności duchownego. Małżeństwo zawarte w tej formie podlega prawu polskiemu i pociąga za sobą takie same skutki cywilnoprawne, jak małżeństwo zawarte przed kierownikiem urzędu stanu cywilnego.

Małżeństwa wyznaniowe mogą być zawierane jedynie w dziesięciu Kościołach (Kościół Katolicki, Polski Autokefaliczny Kościół Prawosławny, Kościół Ewangelicko-Augsburski, Kościół Ewangelicko-Reformowany, Kościół Ewangelicko-Metodystyczny, Kościół Chrześcijan Baptystów, Kościół Adwentystów Dnia Siódmego, Kościół Polskokatolicki, Kościół Starokatolicki Mariawitów, Kościół Zielonoświątkowy) i w Związku Gmin Wyznaniowych Żydowskich.

Instytucja separacji została wprowadzona na mocy ustawy z dnia 21 maja 1999 r. (Dz. U. Nr 52, poz. 532), od 16 XII 1999 r. Orzeczenie separacji ma skutki takie jak rozwiązanie małżeństwa przez rozwód, z dwoma wyjątkami:

- małżonek pozostający w separacji nie może zawrzeć małżeństwa,
- na zgodne żądanie małżonków sąd orzeka o zniesieniu separacji.

Współczynnik umieralności – liczba zgonów na 1 tys. ludności.

Współczynnik dynamiki demograficznej – relacja liczby urodzeń do liczby zgonów.

Gęstość zaludnienia to miara zagęszczenia ludności na określonym terytorium w danym momencie czasu - wyrażona w osobach na 1 km².

Współczynnik feminizacji to liczba kobiet przypadająca na 100 mężczyzn.

Współczynnik dzietności ogólny oznacza liczbę dzieci, które urodziłyby przeciętnie kobieta w ciągu całego okresu rozrodczego (15-49 lat) przy założeniu, że w poszczególnych fazach tego okresu rodziłyby z intensywnością obserwowaną w badanym roku, tzn. przy przyjęciu cząstkowych współczynników płodności z tego okresu za niezmiennie.

Mediana wieku (wiek środkowy) ludności jest parametrem wyznaczającym granicę wieku, którą połowa ludności już przekroczyła, a druga połowa jeszcze nie osiągnęła.

Przez **migracje wewnętrzne** rozumie się zmiany miejsca pobytu (stałego lub czasowego) w kraju, polegające na przekroczeniu granicy jednostki administracyjnej w celu osiedlenia się. Informacje te nie obejmują zmian adresu w obrębie tej samej gminy z wyjątkiem gmin miejsko-wiejskich, dla których został zachowany podział na miasto i wieś. Do migracji wewnętrznych zalicza się także przemeldowanie z pobytu czasowego na pobyt stały w danej miejscowości, jeżeli poprzednie miejsce pobytu stałego znajdowało się w innej gminie.

Saldo migracji stałej stanowi różnicę między nowymi zameldowaniami na pobyt stały i wymeldowaniami z pobytu stałego ludności.

Migracje czasowe na okres ponad 3 miesiące – zaprezentowane zostały na podstawie wyników cyklicznego badania ludności zameldowanej na pobyt czasowy oraz ludności (stałych mieszkańców gminy) nieobecnej w związku z pobytem czasowym w innej gminie w kraju, lub za granicą. Źródłem tych informacji są gminne zbiory ewidencji ludności.

Ludność w starszym wieku to osoby, które osiągnęły tzw. próg starości¹. Najczęściej - jako próg - przyjmuje się jednolicie wiek 60 lub 65 lat, bądź wprowadza się odrębny próg dla mężczyzn - wiek 65 lat, a dla kobiet - 60 lat.

W opracowaniach ONZ stosuje się dla kobiet i mężczyzn wiek jednolity - 65 lat i taki próg przyjęto w niniejszym opracowaniu.

¹ Na podstawie http://www.stat.gov.pl/gus/definicje_PLK_HTML.htm?id=POJ-1718.htm

Wskaźnik starości² wyznacza relacja liczby ludności w starszym wieku (65 lat i więcej) do liczby dzieci i młodzieży w wieku poniżej 20 lat. Im wyższa jego wartość tym starsze społeczeństwo.

Przeciętne trwanie życia³ w danym roku wyraża średnią liczbę lat, jakiej dożył statystyczny mężczyzna i statystyczna kobieta, którzy zmarli w danym roku. Dzieci urodzone w danym roku mają szansę żyć o kilka lat dłużej, z uwagi na obserwowany proces poprawy stanu zdrowia ludności.

Do **pracujących według faktycznego miejsca pracy** zalicza się osoby zatrudnione na podstawie stosunku pracy, pracodawców i pracujących na własny rachunek, a także osoby wykonujące pracę nakładczą, agentów, członków spółdzielni produkcji rolniczej. Liczba pracujących podana jest według faktycznego miejsca pracy bez podmiotów gospodarczych o liczbie pracujących do 9 osób.

Dane dotyczące **przeciętnego zatrudnienia** ujmują wyłącznie zatrudnionych na podstawie stosunku pracy, w przeliczeniu na pełnozatrudnionych. Dane dotyczące przeciętnego zatrudnienia nie ujmują zatrudnionych w podmiotach gospodarczych o liczbie pracujących do 9 osób, a także osób zatrudnionych za granicą, w fundacjach, stowarzyszeniach i innych organizacjach.

Dane dotyczące wychowania przedszkolnego i szkół podano według stanu na początku roku szkolnego a dane o absolwentach na koniec poprzedniego roku szkolnego.

Szkoły dla dzieci i młodzieży (łącznie ze specjalnymi) obejmują: szkoły podstawowe, gimnazja, zasadnicze szkoły zawodowe i szkoły przysposabiające do pracy zawodowej specjalne, licea ogólnokształcące, uzupełniające licea ogólnokształcące i szkoły artystyczne nie dające uprawnień zawodowych, licea profilowane, technika, technika uzupełniająca i szkoły artystyczne dające uprawnienia zawodowe.

Szkoły policealne, kształcące w formie dziennej, wieczorowej lub zaocznej obejmują szkoły dla młodzieży i dla dorosłych.

Szkoły dla dorosłych, kształcące w formie dziennej, wieczorowej i zaocznej obejmują licea ogólnokształcące, uzupełniające licea ogólnokształcące dla dorosłych i technika uzupełniająca.

² Na podstawie http://www.stat.gov.pl/gus/definicje_PLK_HTML.htm?id=POJ-91.htm

³ Za publikacją GUS „Trwanie życia w 2013 r.” <http://stat.gov.pl/obszary-tematyczne/ludnosc/trwanie-zycia/trwanie-zycia-w-2013-r-,2,8.html>

Dane o **praktykach lekarskich** obejmują te podmioty, które świadczą usługi zdrowotne w ramach środków publicznych.

Zgodnie z przyjętą przez resort zdrowia metodologią liczenia **łóżek w szpitalach**, liczba ta podana została łącznie z łózkami dla noworodków i inkubatorami. Do 2008 r. dane o łózkach w szpitalach ogólnych wykazywano bez miejsc (łóżek i inkubatorów) dla noworodków oraz miejsc dziennych na oddziałach szpitalnych.

Zasilek okresowy – przysługuje osobie lub rodzinie ze względu na długotrwałą chorobę, niepełnosprawność, bezrobocie, możliwość utrzymania lub nabycia uprawnień do świadczeń z innych systemów zabezpieczenia społecznego.

Zasilek stały – wypłacany jest z tytułu całkowitej niezdolności do pracy z powodu wieku lub niepełnosprawności.

Dane dotyczące **liczby obiektów turystycznych i miejsc noclegowych** podano według stanu na dzień 31 lipca, a pozostałe w okresie od stycznia do grudnia.

Baza noclegowa turystyki nie obejmuje pokoi gościnnych i kwater agroturystycznych.

Ścieki przemysłowe – są to ścieki niebędące ściekami bytowymi albo wodami opadowymi lub roztopowymi, powstałe w związku z prowadzoną przez zakład działalnością gospodarczą odprowadzane urządzeniami kanalizacyjnymi tego zakładu.

Ścieki komunalne – są to ścieki bytowe (ścieki z budynków mieszkalnych, zamieszkania zbiorowego oraz użyteczności publicznej, powstające w wyniku ludzkiego metabolizmu lub funkcjonowania gospodarstw domowych) lub mieszanina ścieków bytowych ze ściekami przemysłowymi oraz wodami opadowymi lub roztopowymi, odprowadzone urządzeniami służącymi do realizacji zadań własnych gminy w zakresie kanalizacji i oczyszczania ścieków komunalnych.

Oczyszczalnie ścieków komunalnych obejmują oczyszczalnie pracujące na sieci kanalizacyjnej. Nie są objęte badaniami statystycznymi oczyszczalnie przydomowe (przyzagrodowe).

Ludność korzystająca z oczyszczalni ścieków to szacunkowa liczba ludności miast i wsi korzystająca z sieci kanalizacyjnej, z której ścieki poddane są procesom oczyszczania w oczyszczalniach ścieków pracujących na tej sieci (Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 2 marca 1999 r. w sprawie Polskiej Klasyfikacji Statystycznej Dotyczącej Działalności i Urządzeń Związanych z Ochroną Środowiska Dz. U. 1999, Nr 25 poz.218).

Dane o **emisji z zakładów szczególnie uciążliwych dla czystości powietrza** pochodzą z corocznej sprawozdawczości GUS i dotyczą zanieczyszczeń wprowadzonych w sposób zorganizowany (tzn. z wszelkiego rodzaju urządzeń technologicznych i grzewczych za pośrednictwem emitorów – kominów, wyrzutni wentylacyjnych) oraz w sposób niezorganizowany (z hal, składowisk, w toku przeładunku substancji sypkich lub lotnych, z hal produkcyjnych itp.). Należy podkreślić, że wyniki tego badania nie charakteryzują całkowitej emisji zanieczyszczeń powietrza, lecz dotyczą sektora energetyczno-przemysłowego decydującego o skali i strukturze emisji (60-70%).

Odpady oznaczają każdą substancję lub przedmiot należący do jednej z kategorii, określonych w załączniku nr 1 do ustawy o odpadach z dnia 27 kwietnia 2001 r. (tekst jednolity: Dz. U. 2007, Nr 39, poz.251), których posiadacz pozbywa się, zamierza się pozbyć lub do ich pozbycia się jest zobowiązany.

Odpady komunalne są to odpady powstające w gospodarstwach domowych, a także odpady niezawierające odpadów niebezpiecznych, pochodzące od innych wytwórców odpadów, które ze względu na swój charakter lub skład są podobne do odpadów powstających gospodarstwach domowych.

Formami ochrony przyrody według Ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody (tekst jednolity Dz. U. 2009, Nr 151, poz.1220 z późn. zmianami) są parki narodowe, rezerваты przyrody, parki krajobrazowe, obszary chronionego krajobrazu, obszary Natura 2000, pomniki przyrody, stanowiska dokumentacyjne, użytki ekologiczne, zespoły przyrodniczo-krajobrazowe, ochrona gatunkowa roślin, zwierząt i grzybów.

Targowiska – wyodrębnione tereny lub budowle (plac, ulica, hala targowa) ze stałymi, względnie sezonowymi punktami sprzedaży drobnodetalicznej lub urządzeniami przeznaczonymi do prowadzenia handlu, codziennie lub w wyznaczone dni tygodnia.

Targowiska sezonowe – są to place i ulice, gdzie uruchamiane są na okres do 6 miesięcy punkty handlowe, w związku ze wzmożonym ruchem nabywców i działalność ta jest ponawiana w kolejnych sezonach.

W ramach PKD 2007 wyodrębniono „**Przemysł**” jako dodatkowe grupowanie, które obejmuje sekcje: „Górnictwo i wydobywanie”, „Przetwórstwo przemysłowe”, „Wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną, gorącą

wodę i powietrze do układów klimatyzacyjnych” oraz „Dostawa wody; gospodarowanie ściekami i odpadami oraz działalność związana z rekultywacją”.

Prezentowane dane dotyczą podmiotów o liczbie pracujących powyżej 9 osób.

Wartość **produkcji sprzedanej przemysłu** przedstawiono w bieżących cenach bazowych.

Cena bazowa definiowana jest jako kwota pieniędzy otrzymywana przez producenta od nabywcy za jednostkę produktu (wyrobu lub usługi) pomniejszona o podatki od produktu oraz ewentualne rabaty i opusty, powiększona o dotacje otrzymywane do produktu.

Podatki od produktów obejmują: podatek od towarów i usług (od produktów krajowych i z importu), podatki i cła od importu (łącznie z podatkiem akcyzowym) oraz inne podatki od produktów, jak podatek akcyzowy od produktów krajowych.

Podmioty gospodarki narodowej to osoby prawne, jednostki organizacyjne nie mające osobowości prawnej oraz osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą.

Osoba fizyczna prowadząca działalność gospodarczą – w rejestrze REGON jest to osoba fizyczna będąca przedsiębiorcą w rozumieniu ustawy z dnia 2 lipca 2004 r. o swobodzie działalności gospodarczej i inna osoba fizyczna prowadząca działalność na własny rachunek w celu osiągnięcia zysku oraz osoba fizyczna prowadząca indywidualne gospodarstwo rolne.

Sektor prywatny – grupa podmiotów gospodarki narodowej, których mienie w całości lub w przeważającej części należy do prywatnych właścicieli.

Spółka handlowa – spółka, której utworzenie, organizację, funkcjonowanie, rozwiązywanie, łączenie, podział, przekształcenie reguluje Kodeks spółek handlowych. Spółki handlowe dzielą się na osobowe (jawne, partnerskie, komandytowe, komandytowo-akcyjne) i kapitałowe (akcyjne, z ograniczoną odpowiedzialnością). Mają one obowiązek uzyskania wpisu do Krajowego Rejestru Sądowego.

Spółka cywilna – stosunek zobowiązaniowy łączący strony (wspólników), przez który wspólnicy zobowiązują się dążyć do osiągnięcia wspólnego celu gospodarczego przez działanie w sposób oznaczony, w szczególności przez wniesienie wkładów. Wkłady wspólników mogą przybrać różne formy, ale muszą mieć wartość majątkową. Spółka ta jest jednostką organizacyjną niebędącą osobą prawną, której ustawa nie przyznała zdolności prawnej, a zatem nie jest podmiotem

prawa. Przedsiębiorcami w rozumieniu przepisów o działalności gospodarczej są wspólnicy spółki cywilnej. Spółka cywilna podlega wpisowi do rejestru REGON.

Podmioty według liczby pracujących:

- do 9 osób,
- od 10 do 49 osób,
- powyżej 49 osób.

Budżety jednostek samorządu terytorialnego

Podstawę prawną gospodarki finansowej jednostek samorządu terytorialnego w latach 2010 - 2013 stanowiła ustawa z dnia 27 VIII 2009 r. o finansach publicznych (tekst jednolity Dz. U. 2013 poz. 885) z późniejszymi zmianami oraz ustawa o dochodach jednostek samorządu terytorialnego z dnia 13 XI 2003 r. (tekst jednolity Dz. U. 2010 Nr 80, poz. 526) z późniejszymi zmianami.

Dane o dochodach i wydatkach budżetowych według rodzajów i działów opracowano zgodnie ze szczegółową klasyfikacją obowiązującą na mocy rozporządzeń Ministra Finansów z lat 2010 - 2013.

Podatek dochodowy CIT i PIT wchodzący w skład dochodów własnych oznacza udział w podatkach stanowiących dochód budżetu państwa, tj. w podatku dochodowym od osób prawnych (CIT) i od osób fizycznych (PIT).

Kategoria dotacji §§ 200 i 620 obejmuje dotacje celowe w ramach programów finansowanych z udziałem środków europejskich oraz innych środków zagranicznych nie podlegających zwrotowi lub płatności w ramach budżetu środków europejskich.

Do środków z Unii Europejskiej i innych źródeł niepodlegających zwrotowi zalicza się:

- środki pochodzące z funduszy strukturalnych, Funduszu Spójności, Europejskiego Funduszu Rybackiego oraz środków finansujących Wspólną Politykę Rolną,
- niepodlegające zwrotowi środki z pomocy udzielonej przez państwa członkowskie Europejskiego Porozumienia o Wolnym Handlu (EFTA).

Sytuacja demograficzna

W Tarnowie od ponad dziesięciu lat liczba ludności stale maleje i w końcu 2013 r. osiągnęła poziom 112,1 tys., co stanowiło ponad 3% ogółu ludności województwa. W dalszym ciągu potwierdzają się założenia prognozy ludności do 2035 r., która przewiduje, że w najbliższych latach można spodziewać się dalszego zmniejszenia liczby mieszkańców miasta. Liczba ludności maleje w wyniku ujemnego przyrostu naturalnego, a w jeszcze większym stopniu za przyczyną ujemnego salda migracji stałej (wewnętrznej i zagranicznej).

Depopulacja ludności Tarnowa jest następstwem trendu jaki utrzymuje się w procesach demograficznych, a w wielu zjawiskach ruchu naturalnego i migracji stałych ten niekorzystny trend w 2013 r. pogłębił się.

Na pogłębienie się ujemnego przyrostu naturalnego wpłynął spadek liczby urodzeń przy równoczesnym wzroście liczby zgonów. Ubytek ludności Tarnowa w większym stopniu wynika jednak z głęboko ujemnego salda migracji utrzymującego się od kilku lat. Głęboko ujemne saldo migracji stałej w Tarnowie to efekt rosnącej tendencji w odpływie ludności na wieś i do innych miast oraz emigracji zagranicznej.

Kierunki przemieszczania się mieszkańców Tarnowa wskazuje wysokie dodatnie saldo migracji wewnętrznej na pobyt stały oraz wzrost liczby ludności w gminach ościennych – Skrzyszowie, Radłowie, Pleśnej i otaczającej Tarnów, gminie o tej samej nazwie. Przemieszczanie się Tarnowian do miast to w głównej mierze emigracja edukacyjna na wyższe uczelnie, po ukończeniu których młodzież decyduje się na pozostanie w dużych miastach.

Najczęstszym kierunkiem stałych wyjazdów za granicę mieszkańców województwa, w tym mieszkańców Tarnowa w 2013 r. była Wielka Brytania oraz Stany Zjednoczone Ameryki Północnej. Z innych krajów europejskich znaczące grupy osiedliły się na stałe w Austrii oraz w Niemczech. Na podstawie kierunku głównych strumieni migracji zagranicznych nasuwa się spostrzeżenie, że zdecydowana większość emigrantów to osoby poszukujące pracy.

W Tarnowie zmniejsza się liczba nowo zawieranych małżeństw oraz utrzymuje się na relatywnie wysokim poziomie liczba orzeczeń rozwodów.

Drugim obok depopulacji niekorzystnym zjawiskiem demograficznym w Tarnowie jest wysokie tempo starzenia się ludności, a także zmniejszający się od kilku lat udział osób w wieku produkcyjnym. Przeciętny wiek mieszkańca Tarnowa w omawianym roku wynosił 41,2 lata.

Pogarszanie się struktury ludności miasta według wieku powoduje utrzymujący się niski współczynnik dzietności, malejąca liczba urodzeń, korzystne zjawisko wydłużania życia oraz migracje stałe w dużej części ludzi młodych.

W 2013 r. w Tarnowie odnotowano najniższą wartość wskaźnika dzietności kobiet wśród powiatów województwa, która wynosiła 1,09. W 2013 r. przeciętne trwanie życia mężczyzn miast podregionu tarnowskiego było dłuższe od długości życia w miastach województwa. Dłużej żyją tylko mężczyźni mieszkający w Krakowie. Natomiast kobiety miast podregionu tarnowskiego są najdłużej żyjącymi mieszkankami województwa.

Relację zachodzącą pomiędzy ekonomicznymi grupami wieku najlepiej odzwierciedla współczynnik obciążenia demograficznego, wyrażony liczbą ludności w wieku nieprodukcyjnym na 100 osób w wieku produkcyjnym. W Tarnowie od 2007 r. współczynnik wykazuje tendencję rosnącą. W 2013 r. na 100 osób w wieku produkcyjnym przypadało 59 osób w wieku nieprodukcyjnym, przy średniej dla województwa – 58 osób.

Rynek pracy

Na koniec 2013 r. w Tarnowie pracowało 39,5 tys. osób, tj. 5,5% ogólnej liczby pracujących w województwie małopolskim. Od 2009 r. obserwuje się systematyczny spadek liczby pracujących (wyjątek stanowi 2010 r.), a w 2013 r. w porównaniu do 2010 r. liczba pracujących zmniejszyła się o 2,5 tys. osób.

Ponad połowa osób (55,0%) pracowała w jednostkach sektora prywatnego. Dla porównania w Krakowie i Nowym Sączu pracownicy sektora prywatnego stanowili odpowiednio 67,8% i 66,9% ogółu pracujących w tych miastach.

Uwzględniając sektory gospodarki w strukturze pracujących najliczniejszą grupę stanowili pracownicy usług (sektory ekonomiczne: III, IV, V), których udział w ogólnej liczbie pracujących wyniósł 64,6%. Kolejną grupę stanowili pracownicy przemysłu (II sektor ekonomiczny) - 34,9% ogólnej liczby pracujących. Najmniej osób - 0,5%

ogółu pracujących stanowili pracujący w sektorze gospodarczym rolniczym (I sektor ekonomiczny).

Pracujący w V sektorze określanym jako pozostałe usługi stanowili 38,0% analizowanej zbiorowości, a pracownicy działalności handlowej, transportowej, usług kwaterunkowo-gastronomicznych oraz informacji i komunikacji zaliczanych do III sektora stanowili 23,5%.

W stosunku do 2010 r. wystąpiły niewielkie przesunięcia struktury między sektorami. O 2,9 p. proc. zmniejszył się udział pracujących w II sektorze, a zwiększył się - o 2,4 p. proc. w V sektorze i o 0,4 p. proc. w I sektorze ekonomicznym. Udział pozostałych sektorów w ogólnej liczbie pracujących nie uległ zmianie.

Według stanu w końcu grudnia 2013 r. w Powiatowym Urzędzie Pracy zarejestrowano 5,9 tys. bezrobotnych mieszkańców miasta, o 525 osób (o 9,8%) więcej niż w 2010 r. Stopa bezrobocia rejestrowanego oznaczająca udział bezrobotnych w populacji aktywnych zawodowo w końcu 2013 r. kształtowała się na poziomie nieco korzystniejszym niż średnio w województwie i wynosiła 10,5%.

W niekorzystnej sytuacji na rynku pracy byli nadal ludzie młodzi. W końcu 2013 r. blisko 45% bezrobotnych to ludzie młodzi w wieku poniżej 35 lat. Ponad 16% ogółu bezrobotnych w Tarnowie (w liczbach bezwzględnych 1,0 tys.) stanowiły osoby w wieku do 24 lat, czyli wchodzące w „dorosłe” życie po zakończeniu etapu edukacji.

Posiadanie wyższego wykształcenia nie eliminuje osób z populacji bezrobotnych. Blisko 18% zarejestrowanych bezrobotnych posiadało wykształcenie wyższe i w porównaniu do poprzedniego roku obserwuje się wzrost ilości osób bezrobotnych w tej grupie. Niekorzystnym zjawiskiem o negatywnych skutkach społecznych i ekonomicznych jest bezrobocie długotrwałe. Bezrobotni pozostający bez pracy powyżej 12 miesięcy stanowili 38,1% ogółu bezrobotnych, w tym co druga osoba poszukiwała pracy dłużej niż 2 lata. Podaż pracy w Tarnowie jest minimalna w odniesieniu do popytu na pracę. Na koniec grudnia 2013 r. wolnych ofert pracy było 290, tym samym na 1 ofertę przypadało 20 bezrobotnych, w 2010 r. - 71 osób.

Wynagrodzenia i świadczenia społeczne

Głównym źródłem utrzymania ludności jest wynagrodzenie, czyli dochody z pracy najemnej. W Tarnowie od 2005 r. przeciętne wynagrodzenie systematycznie wzrasta, najwyższy wzrost odnotowano w latach 2007 i 2008 - ponad 10%.

Należy zaznaczyć, że do 2011 r. przeciętna płaca w Tarnowie wzrastała szybciej niż płace w województwie małopolskim, a nawet w Krakowie i Nowym Sączu. W ostatnich dwóch latach tempo wzrostu nieznacznie zmalało i jest zbliżone do przeciętnego w województwie i pozostałych miast na prawach powiatu. Nadal jednak średnie wynagrodzenie w Tarnowie było niższe niż średnia w województwie. W 2013 r. w Tarnowie w sektorze publicznym przeciętne miesięczne wynagrodzenie wynosiło 4088 zł, a w sektorze prywatnym - 2752 zł.

Najwyższe wynagrodzenie w omawianym okresie wystąpiło w sekcjach: „Wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną, gorącą wodę i powietrze do układów klimatyzacyjnych” – 5222 zł, było wyższe od średniej płacy w Tarnowie o ponad 51% i „Administracja publiczna i obrona narodowa; obowiązkowe ubezpieczenia społeczne” – 4377 zł, tj. o blisko 27% więcej niż średnia płaca ogółem.

Najniżej wynagrodzone były osoby zatrudnione w sekcjach: „Działalność związana z zakwaterowaniem i usługami gastronomicznymi” (1970 zł) oraz „Działalność w zakresie usług administrowania i działalność wspierająca” (2190 zł), co stanowiło odpowiednio 57,1% i 63,5% średniej płacy w Tarnowie.

Liczba osób uzyskujących przychody z tytułu emerytury lub renty w Tarnowie w 2012 r. wynosiła 30,3 tys. osób i w porównaniu do 2010 r. odnotowano spadek o 537 osób. Średniomiesięczny przychód brutto uzyskany z tytułu świadczenia emerytalnego lub rentowego wynosił 1441 zł wobec 1295 zł w 2010 r.

Infrastruktura socjalna

W omawianym okresie nastąpiła poprawa w zakresie opieki nad dziećmi w wieku przedszkolnym, co pozwala na wcześniejsze wyrównywanie szans edukacyjnych oraz umożliwia wzrost aktywności zawodowej rodziców. W 2013 r. w Tarnowie działało 39 przedszkoli do

których uczęszczało 3,9 tys. dzieci. W przedszkolach na 100 dzieci w wieku przedszkolnym (3 - 6 lat) przypadało 95 miejsc, wskaźnik ten był korzystniejszy niż w Krakowie i Nowym Sączu, który wynosił odpowiednio 86 i 73 miejsc.

Pozytywne zmiany w zakresie warunków nauczania. w szkołach podstawowych i gimnazjalnych przy względnie stałej infrastrukturze są w głównej mierze następstwem niżu demograficznego, zwłaszcza w grupie dzieci w wieku 7 - 12 lat. W 2013 r. na jeden oddział w szkołach podstawowych przypadało 20 uczniów, a w gimnazjach 23 uczniów.

W 39 szkołach ponadgimnazjalnych kształciło się mniej młodzieży niż w roku poprzednim, łącznie 10,8 tys. uczniów. Najpopularniejsze wśród młodzieży były licea ogólnokształcące oraz technika, do których uczęszczało łącznie około 87% uczniów wszystkich szkół ponadgimnazjalnych. Tendencja ta utrzymuje się niezmiennie od kilku lat. Systematyczny wzrost liczby uczniów w technikach oraz spadek liczby uczniów w liceach ogólnokształcących może świadczyć o chęci zdobycia zawodu przez młodzież już w szkole ponadgimnazjalnej.

W dwóch tarnowskich uczelniach, tj. Państwowej Wyższej Szkole Zawodowej i Małopolskiej Wyższej Szkole Ekonomicznej studiowało w roku akademickim 2013/2014 łącznie 5,5 tys. studentów, w tym prawie $\frac{2}{3}$ na studiach stacjonarnych. W porównaniu do poprzedniego roku akademickiego odnotowano zmniejszenie ogólnej liczby studentów o 5,2%, a studentów studiów stacjonarnych o ponad 3%. Poza wymienionymi dwoma uczelniami funkcjonowały w mieście zamiejscowe ośrodki dydaktyczne czterech uczelni z Krakowa, Nowego Sącza i Brzeska, w których studiowało łącznie 0,9 tys. studentów. Tarnowskie szkoły i uczelnie cieszą się dużym zainteresowaniem uczniów i studentów spoza miasta.

Starzenie się społeczeństwa, dłuższa przeciętna długość życia to większe zapotrzebowanie na świadczenia opieki zdrowotnej i usługi opiekuńcze. W Tarnowie stwierdzono lepszy niż przeciętnie w województwie małopolskim dostęp do świadczeń opieki zdrowotnej. Niezmiennie od wielu lat w Tarnowie działają dwa publiczne szpitale ogólne. W 2013 r. w porównaniu z rokiem poprzednim w placówkach ambulatoryjnej opieki zdrowotnej nastąpił wzrost ilości udzielonych porad ogółem o 0,5%, natomiast zmniejszyła się o 6,7% liczba porad udzielonych

Podstawowe tendencje

przez lekarzy dentyistów. Pogorszeniu w stosunku do roku poprzedniego uległa dostępność aptek dla mieszkańców Tarnowa (na jedną aptekę przypadało 1900 mieszkańców). Szpitale i placówki ambulatoryjnej opieki zdrowotnej świadczą usługi nie tylko dla mieszkańców miasta, ale także dla ludności z otaczających gmin. Odpowiedzią na duże zapotrzebowanie w mieście na opiekę nad najmłodszymi dziećmi było utworzenie dodatkowego jednego żłobka, dzięki czemu na 100 dzieci w wieku 0 - 2 lat przypadało w Tarnowie 16 miejsc, podczas gdy w roku ubiegłym 15.

W teatrze im. Ludwika Solskiego widzowie mieli do dyspozycji 393 miejsca na widowni w stałej sali. W 2013 r. zostały wystawione 353 spektakle. W Tarnowie działały 4 galerie, 4 muzea, 2 kina stałe oraz 10 placówek bibliotecznych.

Miasto pełni rolę lokalnego centrum nie tylko wydarzeń kulturalnych, ale także sportowych cieszących się zainteresowaniem mieszkańców miasta i okolicznych gmin.

Według stanu na koniec lipca 2013 r. funkcjonowało w Tarnowie nadal 13 turystycznych obiektów noclegowych z 833 miejscami, z których skorzystało 41,5 tys. osób, a liczba udzielonych noclegów wynosiła 68,0 tys.

Infrastruktura komunalna

Długość sieci wodociągowej, kanalizacyjnej, gazowej nieznacznie wzrosła. Zwiększyła się również ilość czynnych połączeń wodociągowych i kanalizacyjnych prowadzących do budynków oraz liczba połączeń gazowych. W ostatnich latach obserwuje się ciągły spadek średniego zużycia wody na 1 mieszkańca (w 2013 r. – 35,0 m³) oraz spadek zużycia energii elektrycznej (592,4 kWh). W porównaniu do roku ubiegłego wzrosło zużycie gazu z sieci w gospodarstwach domowych (w 2013 r. – 176,0 m³). W Tarnowie średnie zużycie wody i gazu z sieci na 1 mieszkańca było wyższe niż przeciętne zużycie w województwie, natomiast średnie zużycie energii elektrycznej na 1 mieszkańca było niższe.

Zasoby mieszkaniowe

Zasoby mieszkaniowe miasta Tarnowa na koniec 2013 r. wyniosły 42,7 tys. mieszkań i stanowiły 3,8% ogółu mieszkań w województwie. W omawianych mieszkaniach znajdowało się 153,4 tys. izb o łącznej powierzchni użytkowej 2698,1 tys. m². W badanym okresie

począwszy od 2005 r. następowała systematyczna poprawa warunków mieszkaniowych mieszkańców Tarnowa, o czym świadczą podstawowe wskaźniki. Przeciętna liczba osób przypadająca na mieszkanie i na izbę malała przy równoczesnym wzroście powierzchni użytkowej mieszkania jaka przypadała na osobę. Na jedno mieszkanie w Tarnowie w 2013 r. przypadało przeciętnie 2,62 osoby, a na jedną izbę 0,73 osoby. Statystyczny mieszkaniec Tarnowa w końcu 2013 r. miał do dyspozycji 24,1 m² powierzchni.

W mieście Tarnowie w porównaniu do 2005 r. uległ też znacznej poprawie standard mieszkań mierzony wielkością mieszkania i liczbą izb oraz wyposażeniem w podstawowe instalacje techniczno-sanitarne. Przeciętna powierzchnia użytkowa mieszkania w Tarnowie w końcu 2013 r. wynosiła 63,1 m², jednocześnie mieszkanie posiadało 3,59 izby. W odniesieniu do przeciętnego mieszkania w województwie było mniejsze o 14,2 m² i miało o 0,32 izby mniej. Standard mieszkań Tarnowa pod względem wyposażenia w podstawowe instalacje techniczno - sanitarne był wyższy w porównaniu do mieszkań w województwie.

Budownictwo

W 2013 r. na terenie miasta Tarnowa przekazano do użytkowania 260 mieszkań o łącznej powierzchni 27,4 tys. m² tj. o 42,1% mniej niż w 2012 r. Spadek wynikał głównie ze zmniejszenia liczby oddanych mieszkań przez inwestorów indywidualnych (o 45,6% mniej niż w 2012 r.) oraz z braku efektów w budownictwie komunalnym i społecznym czynszowym. Większą liczbę mieszkań niż przed rokiem zrealizowano jedynie w ramach budownictwa przeznaczonego na sprzedaż i wynajem (wzrost o 71,9%). Podobnie jak w 2012 r. nie oddano do użytkowania żadnego mieszkania spółdzielczego i zakładowego.

Przeciętna powierzchnia użytkowa wybudowanych mieszkań w Tarnowie w 2013 r. wyniosła 105,5 m² i w porównaniu do 2012 r. była większa o 15,1 m².

Wskaźnikiem nasilenia budownictwa mieszkaniowego jest liczba oddanych do użytkowania mieszkań na 1 tys. ludności. Wskaźnik ten w 2013 r. w Tarnowie wynosił 2,3 i był niższy niż średnia wojewódzka. Spadła (o 64,9%) liczba mieszkań, na których realizację wydano pozwolenia oraz liczba mieszkań, których budowę rozpoczęto (spadek o 57,6%).

Ochrona środowiska

Emisja szkodliwych gazów i pyłów rejestrowana jest w zakładach szczególnie uciążliwych dla czystości powietrza. Zakłady te wyemitowały w Tarnowie w 2013 r. 13,7 tys. ton zanieczyszczeń gazowych (bez CO₂). W stosunku do roku 2012 emisja szkodliwych gazów wzrosła o 6,0%, najwyższy był wskaźnik wzrostu emisji dwutlenku siarki – wyniósł 17,3%, a w przeliczeniu na 1 km² roczna emisja SO₂ wzrosła w Tarnowie o 10,1 ton/km². Emisja zanieczyszczeń pyłowych z zakładów szczególnie uciążliwych wyniosła w 2013 r. 488 ton (6,7 ton/km²) i wzrosła w skali roku zaledwie o 0,6%. W urządzeniach do redukcji zanieczyszczeń powietrza zatrzymano i zneutralizowano 23,2 tys. ton zanieczyszczeń gazowych (bez CO₂), czyli 62,8% wytworzonych (w 2012 r. 61,4%) oraz 93,4 tys. ton zanieczyszczeń pyłowych, co stanowiło - podobnie jak w roku 2012 - 99,5% wytworzonych.

Zużycie wody w gospodarce narodowej wyniosło w 2013 r. 16,9 hm³ i w porównaniu z 2012 r. wzrosło o 5,4%. Blisko 65% wody zużył przemysł (w 2012 roku 60,5%). Zużycie wody z sieci wodociągowej na 1 mieszkańca miasta wyniosło 35,1 m³ (w 2012 r. 35,7 m³). Do wód lub do ziemi odprowadzono w 2013 r. 11,0 hm³ ścieków przemysłowych i komunalnych wymagających oczyszczania, było to o 4,3% więcej niż w 2012 r. W 2013 r. wszyscy mieszkańcy miasta korzystali z komunalnej oczyszczalni ścieków (w 2012 r. 99,4%).

W 2013 r. w Tarnowie zebrano łącznie 29,1 tys. ton odpadów komunalnych zmieszanych, o 3,0% więcej niż w roku poprzednim. Na 1 mieszkańca przypadało 197,4 kg zmieszanych odpadów komunalnych zebranych z gospodarstw domowych, o 47,7 kg tj. o 31,9% więcej jak w 2012 r. Recyklingowi poddano 29,4% zebranych odpadów komunalnych.

Zakłady objęte w 2013 r. statystyką GUS wytworzyły w Tarnowie 192,1 tys. ton odpadów (z wyłączeniem komunalnych) - w porównaniu do 2012 r. ilość ta zmniejszyła się o 20,7%. Blisko 95% odpadów przemysłowych poddano procesowi odzysku (w 2012 r. 86,0%), a tylko niespełna 2% wytworzonych w 2013 r. odpadów trafiło na składowiska (w 2012 r. 6,5%).

Dochody i wydatki budżetu miasta

W 2013 r. w budżecie miasta zgromadzono dochody ogółem w kwocie 535 mln zł, nominalnie wyższe o 1,6% a realnie nieznacznie przekraczające poziom z roku poprzedniego (o 0,7%). W strukturze dochodów zwiększył się udział dochodów własnych, spowodowany głównie wyższymi wpływami dochodów z usług. Z tytułu podatku PIT do budżetu wpłynęło o 5 mln zł więcej, co świadczy o wyższych dochodach mieszkańców miasta. Niepokojącym sygnałem jest spadek o ponad 2 mln zł wpływów z tytułu podatku dochodowego od osób prawnych, gdyż oznacza gorszą kondycję finansową firm działających na terenie miasta. W niższym stopniu budżet miasta zasiłowały środki z tytułu finansowania i współfinansowania programów i projektów unijnych (3,2% łącznych dochodów wobec 4,0% w 2012 r.). Zarówno wielkość dochodów ogółem, jak i wielkość środków pochodzących z funduszy unijnych w przeliczeniu na 1 mieszkańca (odpowiednio 4758 zł i 154 zł) usytuowały Tarnów na środkowym miejscu między Krakowem a Nowym Sączem. Nie zmieniło to jednak faktu, że pod względem absorpcji i wykorzystania środków unijnych na przestrzeni lat 2006-2013 w przeliczeniu na 1 mieszkańca, Tarnów zajmuje pierwsze miejsce wśród małopolskich miast na prawach powiatu.

Szybciej niż dochody, rosły wydatki ogółem (nominalnie o 2,6% a realnie o 1,7%). Z budżetu rozdysponowano ogółem 539 mln zł, czyli przeciętnie 4789 zł w przeliczeniu na 1 mieszkańca. Utrzymane zostały ograniczenia w zakresie inwestycji. Wydatki majątkowe (prawie w całości przeznaczone na inwestycje) stanowiły 10,7% ogólnych wydatków (przed rokiem 14,1%), a prace kontynuowano głównie w zakresie infrastruktury drogowej. Nie zmieniły się też najważniejsze kierunki wydatków, nadal najwięcej środków przekazano na finansowanie oświaty i wychowania, pomocy społecznej oraz transportu i łączności.

Rok 2013 budżet miasta zamknął deficytem budżetowym w wysokości 4 mln zł (przed rokiem miała miejsce nadwyżka budżetowa w kwocie 2 mln zł).

W 2013 r. Tarnów jako pierwszy w Małopolsce zrealizował ideę budżetu obywatelskiego. W budżecie miasta (już na etapie jego tworzenia) wyodrębniono pulę środków w wysokości 2 mln zł, a o ich przeznaczeniu zdecydowali sami mieszkańcy. Mieszkańcy miasta zgłaszali własne projekty, które następnie poddane

zostały pod głosowanie. Z informacji podanych przez Urząd Miasta wynika, że spośród 44 projektów wybrano osiem, z których dwa zostały już zrealizowane w 2013 r.: skatepark na terenie Pałacu Młodzieży i plac zabaw w Zespole Szkół Niepublicznych przy ul. Błotnej.

Podmioty gospodarki narodowej

W Tarnowie od 2006 r. do 2013 r. obserwuje się systematyczny wzrost liczby podmiotów. Na koniec grudnia 2013 r. działalność gospodarczą prowadziło 11,2 tys. podmiotów gospodarki narodowej. Zdecydowaną większość stanowiły podmioty sektora prywatnego (97,2%). Uwzględniając formę prawną największy udział ogółu zarejestrowanych podmiotów stanowiły osoby fizyczne (73,0%), w dalszej kolejności spółki cywilne (7,4%). Działalność w formie spółek handlowych prowadziło 922 podmioty, a 103 z nich to spółki handlowe z udziałem kapitału zagranicznego. Podstawowe sektory gospodarki to rolnictwo, przemysł z budownictwem oraz usługi. Znaczenie sektora przemysłowego i budownictwa oraz rolnictwa w Tarnowie jest mniejsze niż przeciętnie w województwie małopolskim. Znajduje to odzwierciedlenie w strukturze podmiotów według działalności. Udział podmiotów sektora przemysłowego i budownictwa w ogólnej liczbie podmiotów stanowił 18,3%, a w województwie małopolskim – 23,8%. Na podstawie danych o liczbie podmiotów podawanych bez osób prowadzących indywidualne gospodarstwa rolne udział podmiotów sektora rolnictwa wynosił 0,6% wobec 1,6% w województwie. Podobnie jak w każdym innym powiecie województwa, także w Tarnowie dominującym rodzajem prowadzonej działalności gospodarczej były usługi, a ich udział w ogólnej liczbie podmiotów (81,1%) kształtował się na poziomie wyższym niż przeciętnie w województwie małopolskim (74,6%).

Na przestrzeni lat 2009 – 2013 znaczenie sektora przemysłowego i budowlanego w Tarnowie podobnie jak w województwie wzrasta przy czym w Tarnowie (o 0,6 p. proc.) znacznie szybciej niż w województwie (o 0,2 p. proc.). Znaczenie sektora rolnictwa maleje, w Tarnowie o 0,1 p. proc., w województwie o 0,5 p. proc. W omawianych latach udział sektora usług w Tarnowie zmniejszył się o 0,5 p. proc. podczas gdy w województwie odnotowano wzrost o 0,3 p. proc.

SYTUACJA DEMOGRAFICZNA

Stan ludności i dynamika przyrostu

W końcu 2013 r. liczba ludności wynosiła 112,1 tys. i stanowiła ponad 3% ogółu ludności województwa. Spośród trzech miast na prawach powiatu, Tarnów znajdował się na drugim miejscu pod względem liczby mieszkańców.

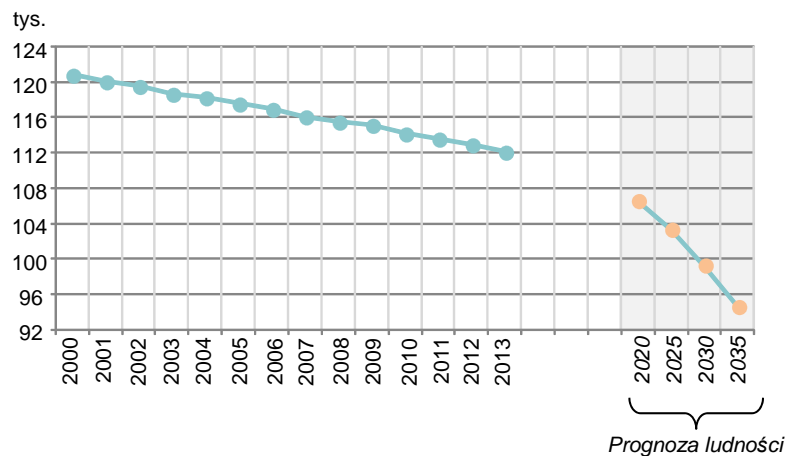
Charakterystyczny dla miast wysoki wskaźnik gęstości zaludnienia wynosił 1549 osób/km², w Nowym Sączu - 1458 osób/km², a w Krakowie był najwyższy – 2322 osób/km².

Od ponad dziesięciu lat obserwuje się malejącą liczbę mieszkańców Tarnowa. Od 2010 r. ubyło ponad 2 tys. osób (średniorocznie tempo ubytku wynosiło minus 0,6%). Podobną sytuację obserwowano w Nowym Sączu, jedynie w Krakowie nastąpił wzrost liczby ludności.

Potwierdzają się założenia prognozy ludności do 2035 r., która przewiduje, że w najbliższych latach można spodziewać się dalszego zmniejszenia liczby mieszkańców miasta.

Wykres 1. Ludność Tarnowa

Stan w dniu 31 XII

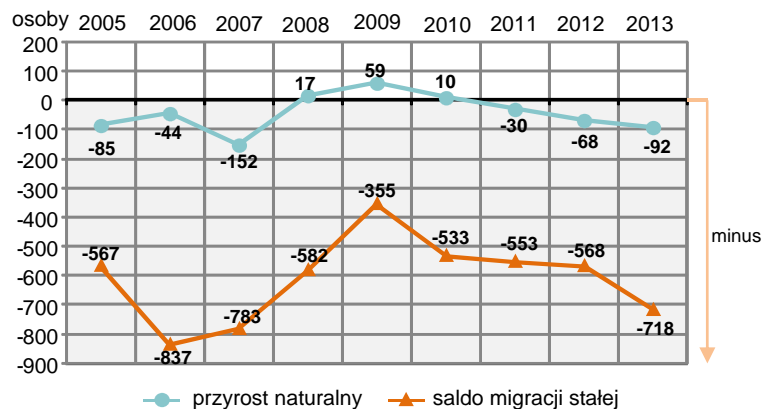

Spadek liczby ludności w Tarnowie jest spowodowany utrzymującym się od kilku lat ujemnym przyrostem naturalnym, a w jeszcze większym stopniu ujemnym saldem migracji stałych (tj. łącznie wewnętrznych i zagranicznych).

W 2013 r. w porównaniu do 2012 r. roczny ubytek ludności wyniósł minus 832 osoby co było spowodowane:

- ujemnym przyrostem naturalnym (minus 92 osoby),
- ujemnym saldem migracji stałych (minus 718 osób),
 - z tego: saldo migracji wewnętrznych (minus 429 osoby),
 - saldo migracji zagranicznych (minus 289 osoby),
- różnicą w saldzie migracji czasowych (minus 22 osoby).

Wykres 2. Przyrost naturalny i saldo migracji stałej w Tarnowie

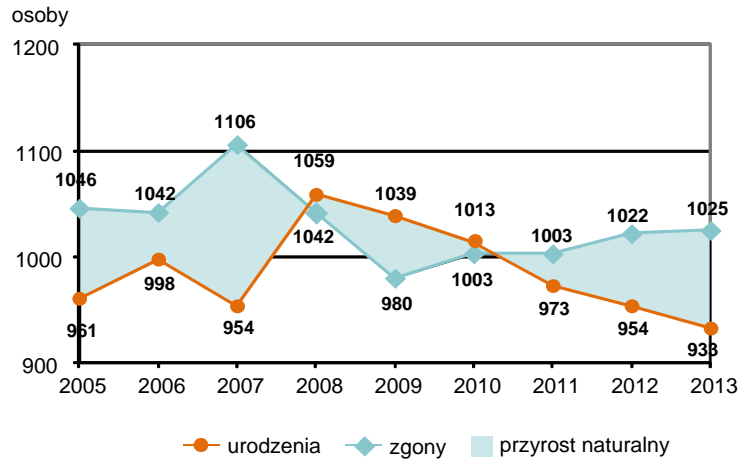
Przyrost naturalny

W 2013 r. ujemny przyrost naturalny spowodowany mniejszą liczbą urodzeń w stosunku do liczby zgonów wyniósł minus 92 osoby (w 2012 r. – minus 68 osób).

Natężenie przyrostu naturalnego na 1 tys. ludności wynosiło minus 0,8‰.

W Krakowie i Nowym Sączu odnotowano dodatni przyrost naturalny, a współczynniki na 1 tys. ludności wynosiły odpowiednio (plus 0,3‰ i plus 0,9‰).

Wykres 3. Ruch naturalny w Tarnowie

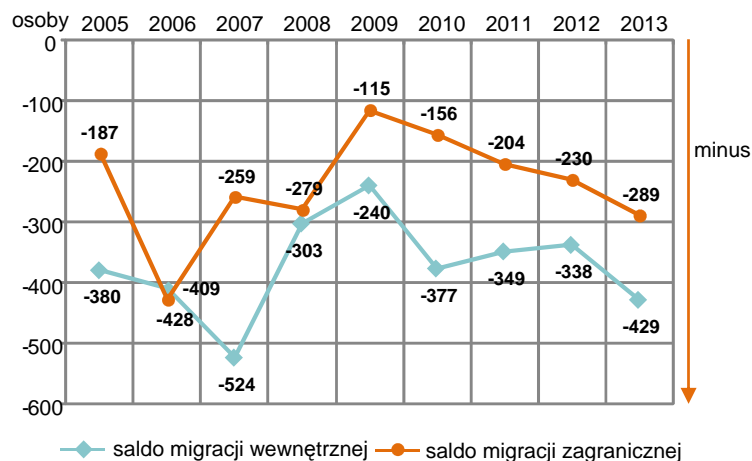
Migracje stałe

Podobnie jak w latach poprzednich, w 2013 r. w Tarnowie odnotowano ujemne saldo migracji stałej, które wynosiło minus 718 osób. Współczynnik natężenia liczony na 1 tys. ludności wynosił minus 6,4‰. Dla porównania, w Krakowie plus 1,3‰, a w Nowym Sączu - minus 3,7‰.

W ruchu wewnętrznym i zagranicznym zameldowało się łącznie 778 osób, a wymeldowało się około 1,5 tys. osób.

Utrzymujące się od wielu lat ujemne wartości salda migracji stałych są wynikiem głęboko ujemnego salda migracji zagranicznych, a w jeszcze większym stopniu głębokiego ujemnego salda migracji wewnętrznych.

Wykres 4. Saldo migracji wewnętrznej i zagranicznej w Tarnowie

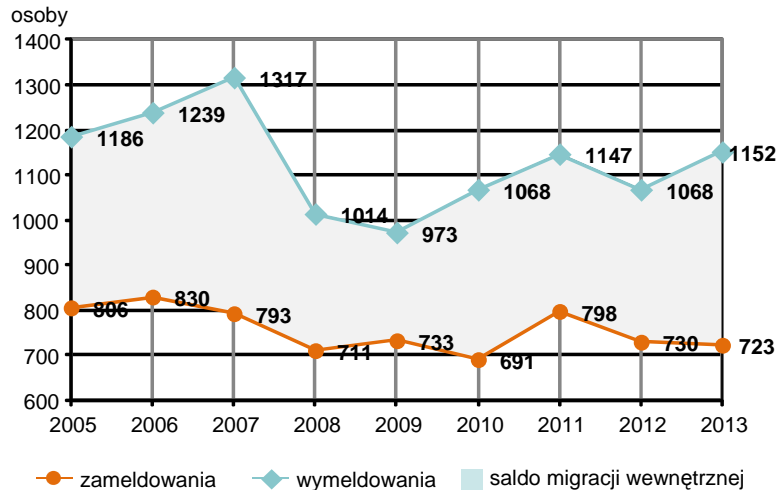

– migracje wewnętrzne

Na stan ludności wpływa ruch wewnętrzny (tzn. ruch migracyjny osób z innych lub do innych miast lub wsi), którego saldo w Tarnowie, w 2013 r. było ujemne i wynosiło minus 429 osób.

W 2013 r. do innych miast wyjechało ponad 400 Tarnowian. Znacznie więcej 745 osób zdecydowało się osiedlić na stałe na wsi.

Wykres 5. Migracje wewnętrzne w Tarnowie

W omawianym roku napływ ludności z innych miast do Tarnowa wyniósł blisko 300, a ze wsi odnotowano 432 zameldowania.

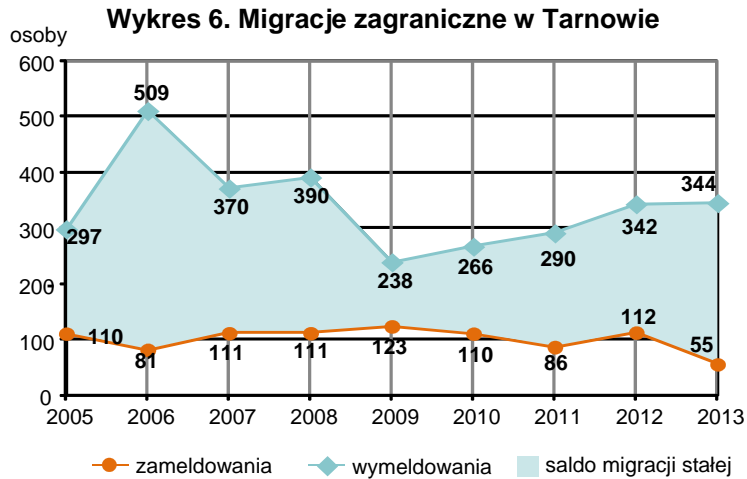
W 2013 r. głównymi kierunkami przemieszczania się Tarnowian były gminy: Skrzyszów, Radłów, Pleśna i otaczająca miasto - gmina o tej samej nazwie. Na takie kierunki przemieszczania się ludności może wskazywać obserwowane dodatnie saldo migracji wewnętrznej oraz wzrost liczby ludności w gminach powiatu tarnowskiego ziemskiego.

Przemieszczanie się Tarnowian do miast to w głównej mierze emigracja edukacyjna na wyższe uczelnie, po ukończeniu których młodzież decyduje się na pozostanie w dużych miastach.

– migracje zagraniczne

W znacznym stopniu na spadek liczby ludności Tarnowa wpływa pogłębiające się od 2009 r. ujemne saldo migracji zagranicznych. W 2013 r. na stałe wyjechało z Tarnowa 344 osoby, najwięcej z Krakowa - 569 osób, a najmniej – 71 osób wyemigrowało z Nowego Sącza. W Tarnowie saldo migracji zagranicznej na 1 tys. ludności wynosiło minus 2,6‰. W Krakowie i Nowym Sączu wskaźnik natężenia na 1 tys. ludności wynosił odpowiednio minus 0,1‰ i minus 0,5‰.

W 2013 r. największą grupę emigrantów (blisko 81% ogółu emigrantów) stanowiły osoby w wieku produkcyjnym.

Pod względem liczby wymeldowań za granicę na pobyt stały, w 2013 r. Tarnów zajął 9 miejsce wśród miast na prawach powiatu w kraju.

W ostatnim czasie, najczęstszymi kierunkami wyjazdów za granicę we wszystkich miastach województwa, w tym także w Tarnowie, była Wielka Brytania, Austria, Niemcy oraz Stany Zjednoczone Ameryki Północnej. Na podstawie kierunku głównych strumieni migracji zagranicznych nasuwa się spostrzeżenie, że zdecydowana większość emigrantów to osoby poszukujące pracy.

Od kilku lat obserwuje się coraz mniejszy napływ osób z zagranicy. W 2013 r. na pobyt stały zameldowało się 55 imigrantów.

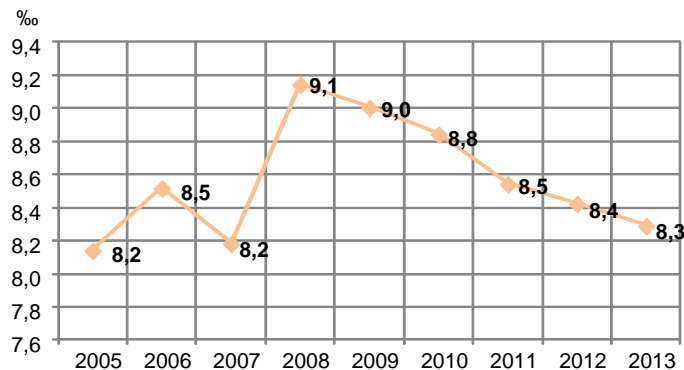
Z pewnością, liczba osób migrujących jest większa, ale dane dotyczące migracji zagranicznych opracowane na podstawie bilansów stanu i struktury ludności faktycznie zamieszkałej nie obejmują wszystkich emigrantów i imigrantów. Powodem niedoszacowania danych jest nie dokonywanie formalności związanych z zameldowaniem i wymeldowaniem przez osoby migrujące przy znacznym swobodnym przepływie ludności.

Urodzenia i dzietność kobiet

Jednym z dwóch czynników warunkujących ujemny przyrost naturalny była malejąca od 2008 r. liczba urodzeń. W 2013 r. w Tarnowie zarejestrowano 933 urodzenia żywe tj. o ponad 2% mniej niż przed rokiem.

Współczynnik urodzeń na 1 tys. ludności w 2013 r. wynosił 8,3‰ i był niższy w stosunku do poprzedniego roku o 0,1 pkt. Wyższe współczynniki natężenia odnotowano w Nowym Sączu i Krakowie (odpowiednio 10,0‰ i 9,7‰).

Wykres 7. Urodzenia na 1 tys. ludności w Tarnowie

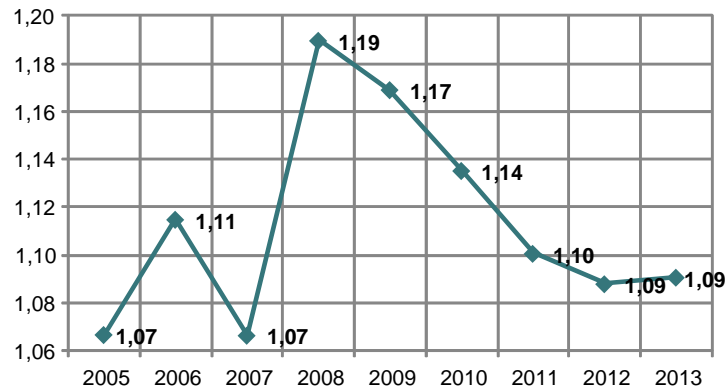
W Tarnowie w 2013 r. urodziło się więcej chłopców niż dziewczynek. Biorąc pod uwagę liczbę urodzeń według wieku matki, najczęściej odnotowano w grupach wiekowych matek od 25-29 lat i 30-34 lata.

Niska liczba urodzeń nie gwarantuje prostej zastępowalności pokoleń. Współczynnik dzietności ogólny powinien kształtować się na poziomie od 2,10 do 2,15, co oznacza, że na statystyczną kobietę w wieku 15-49 lat przypada średnio dwoje dzieci w ciągu całego okresu rozrodczego. Wówczas wielkość ta staje się korzystna dla stabilnego rozwoju demograficznego.

Od kilku lat, w Tarnowie podobnie jak w województwie współczynnik dzietności ogólny osiąga coraz niższe wartości. W przyszłości jego poziom może jeszcze się obniżyć biorąc pod uwagę zmniejszającą się liczbę zawieranych małżeństw, a także wysoką skalę emigracji za granicę – zwłaszcza ludzi młodych. W Tarnowie, podobnie jak rok wcześniej, współczynnik w 2013 r. wynosił 1,09 (w województwie 1,29).

Na podobnym poziomie kształtował się współczynnik dzietności ogólny w Krakowie, natomiast w Nowym Sączu był wyższy i wynosił 1,27.

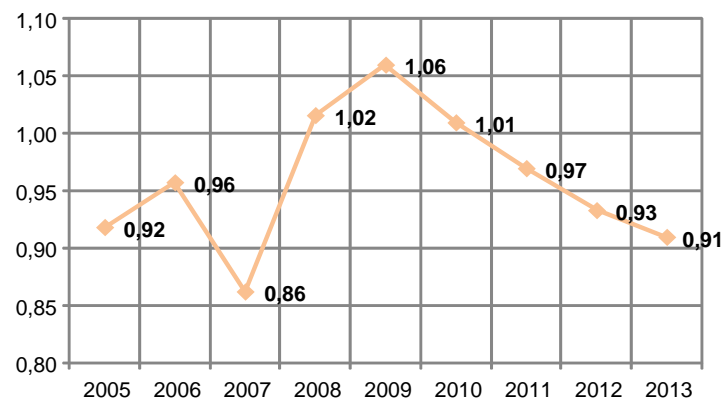
Wykres 8. Współczynnik dzietności ogólny w Tarnowie

Dzietność kobiet w dużym stopniu jest determinowana liczbą zawieranych związków małżeńskich. W 2013 r. ponad 83% dzieci родило się w związkach małżeńskich. Od kilku lat obserwuje się systematyczny wzrost odsetka urodzeń pozamałżeńskich. W 2013 r. w związkach tych odnotowano blisko 17% urodzeń tj. o 3 p. proc. więcej niż w 2010 r.

Relacja liczby urodzeń do liczby zgonów – mierzona współczynnikiem dynamiki demograficznej, podobnie jak w województwie, systematycznie obniża się.

Wykres 9. Współczynnik dynamiki demograficznej w Tarnowie

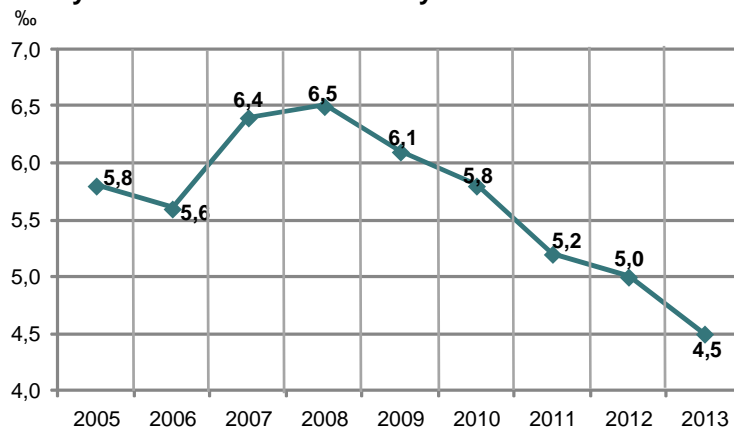
W 2013 r., w Tarnowie współczynnik wynosił 0,91 wobec 1,06 w 2009 r. W Krakowie i Nowym Sączu współczynniki osiągnęły wyższe wartości, które wynosiły odpowiednio: 1,03 i 1,10.

Małżeństwa

Od kilku lat, w Tarnowie spada liczba zawieranych małżeństw. W 2013 r. zawarto 504 związki małżeńskie, tj. o ponad 11% mniej niż przed rokiem (w województwie mniej o ponad 8%). Współczynnik natężenia małżeństw wyrażający liczbę nowo zawartych małżeństw na 1 tys. ludności w 2013 r. wynosił 4,5‰, wobec 5,8‰ w 2010 r.

Podobnie jak w Tarnowie, w pozostałych miastach na prawach powiatu liczba nowo zawartych małżeństw z roku na rok wykazywała tendencje malejące. Dla porównania, w 2013 r. w Krakowie współczynnik natężenia wynosił 4,3‰, a w Nowym Sączu był najwyższy i osiągnął poziom - 5,1‰.

Wykres 10. Małżeństwa na 1 tys. ludności w Tarnowie

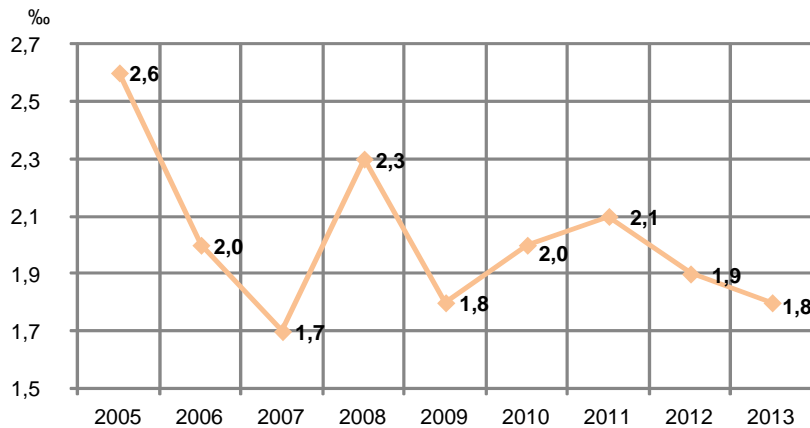
W omawianym roku małżeństwa wyznaniowe tj. zawarte w kościołach i jednocześnie zarejestrowane w urzędach stanu cywilnego, stanowiły około 64% wszystkich nowo zawartych małżeństw. Największy, podobny do wojewódzkiego, odsetek małżeństw wyznaniowych odnotowano w Nowym Sączu – ponad 72%, najmniej w Krakowie - około 60%.

Według stanu cywilnego przed ślubem, w 2013 r. – ponad 79% stanowiły związki kawalera z panną.

Najczęściej decydowały się na zawarcie związku małżeńskiego kobiety w grupie wieku od 25 – 29 lat, stanowiąc ponad 44% wszystkich nowo zawartych małżeństw.

Rozwody i separacje

Od 2011 r. nastąpił spadek orzeczonych rozwodów. W 2013 r., w Tarnowie prawomocnie orzeczono 204 rozwody. Na 1 tys. ludności przypadało blisko 2 rozwody. Najwięcej tj. około 68% rozwodów orzekano z powództwa żony.

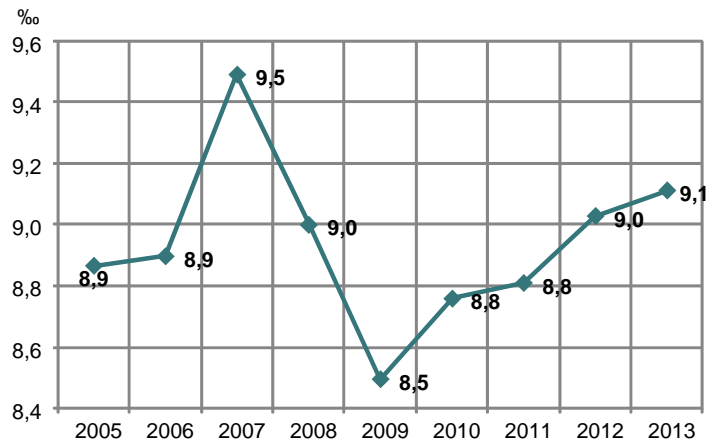
Wykres 11. Rozwody na 1 tys. ludności w Tarnowie

Korzystnym zjawiskiem, nie tylko staje się malejąca liczba rozwodów, ale także systematycznie zmniejszająca się liczba separacji. W omawianym roku orzeczono 11 przypadków tj. o 1 separację mniej niż przed rokiem. Natężenie zjawiska liczone na 100 tys. ludności, w 2013 r. wynosiło około 10 separacji. Wśród miast na prawach powiatu województwa małopolskiego, w Tarnowie orzeczono najmniejszą liczbę separacji. Dla porównania, w Krakowie odnotowano 39 przypadków, a w Nowym Sączu 17.

Umieralność

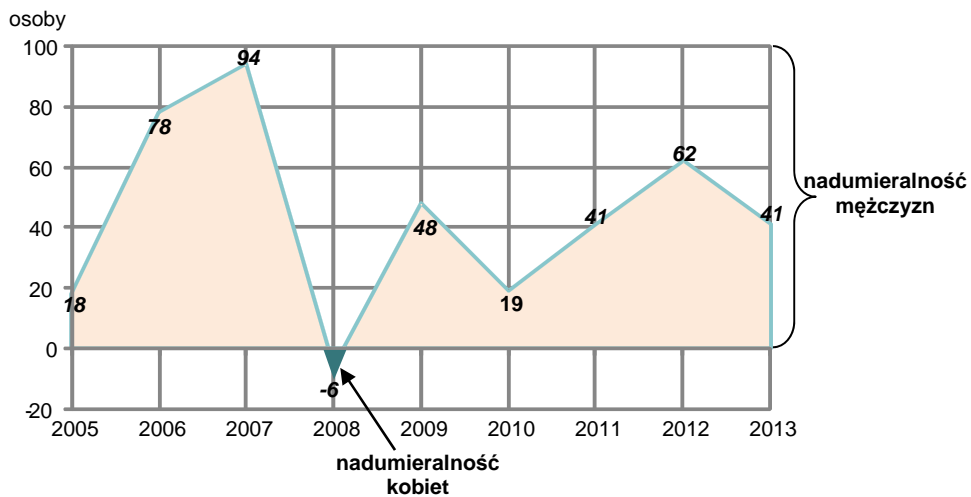
Liczba zgonów w Tarnowie, która w zdecydowanym stopniu przewyższała liczbę urodzeń była drugim czynnikiem kształtującym ujemny przyrost naturalny. Od 2009 r. liczba zgonów systematycznie wzrasta. W 2013 r. zmarło 1025 osób. Współczynnik natężenia zgonów wynosił 9,1‰ i był nieznacznie wyższy od średniej w województwie (9,0‰). Spośród miast na prawach powiatu najczęściej rejestrowano zgony mieszkańców Krakowa (na 1 tys. mieszkańców wskaźnik wynosił 9,5‰).

Wykres 12. Zgony na 1 tys. ludności w Tarnowie

Podobnie jak w województwie, w Tarnowie od kilku lat występuje niekorzystna relacja – określana nadumieralnością mężczyzn względem kobiet. W ciągu 9 lat, odwrotna sytuacja wystąpiła w 2008 r.

Wykres 13. Różnica pomiędzy liczbą zgonów mężczyzn a liczbą zgonów kobiet w Tarnowie

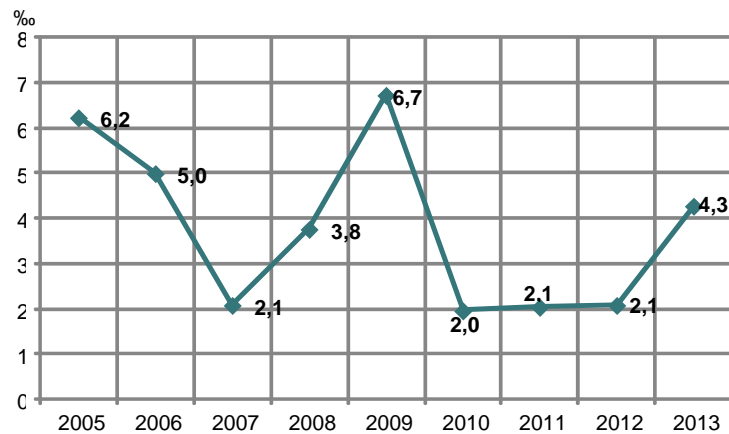

W 2013 r. udział zgonów mężczyzn do ogółu zgonów wynosił 52,0% tj. o 0,8 p. proc. więcej niż w województwie. W 2013 r. w Tarnowie zmarło o 41 mężczyzn więcej niż kobiet.

Biorąc pod uwagę wiek zmarłych, podobnie jak w województwie najczęściej umierały osoby po 70 roku życia, o czym świadczy ich udział w ogólnej liczbie zgonów, który wynosił 67,0%.

W Tarnowie, częstość zgonów najmłodszych dzieci wyrażana współczynnikiem ich zgonów na 1 tys. urodzeń żywych od kilku lat ulegała zmniejszeniu, natomiast w 2013 r. wskaźnik natężenia wynosił 4,3‰ tj. o ponad 2 pkt więcej wobec 2012 r.

Wykres 14. Zgony niemowląt na 1 tys. urodzeń żywych w Tarnowie

Trwanie życia

Tablice trwania życia opracowywane są wyłącznie w układzie podregionów. Dla przybliżenia istoty tematu poniżej podano dane statystyczne dotyczące trwania życia w miastach podregionu tarnowskiego. Swoim zasięgiem podregion tarnowski obejmuje 12 miast w powiatach: brzeskim, dąbrowskim, tarnowskim ziemskim łącznie z Tarnowem - miastem na prawach powiatu.

W 2013 r. przeciętna długość życia mężczyzn w miastach podregionu tarnowskiego wynosiła 75,7 lat (w miastach województwa 75,3 lat). Kobiety żyły znacznie dłużej od mężczyzn, przeciętna długość życia kobiety w podregionie wynosiła 82,5 lata (w miastach województwa 82,0 lat).

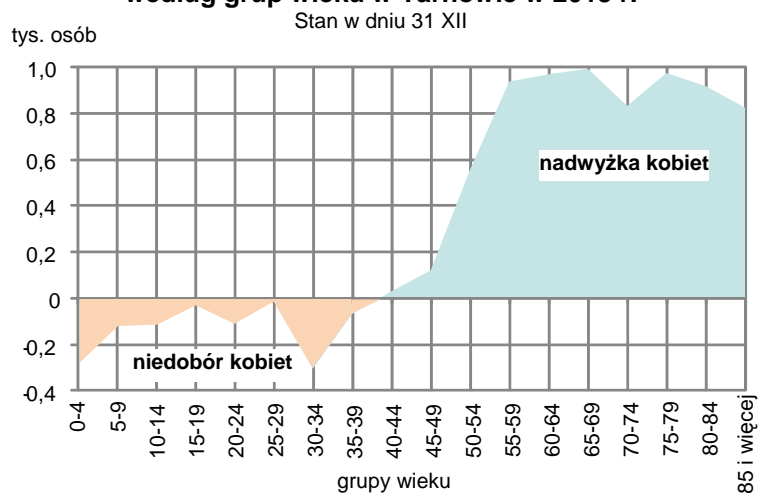
Struktura według płci i wieku

Pogarszanie się struktur ludności miasta powoduje utrzymujący się niski współczynnik dzietności, malejąca liczba urodzeń, korzystne zjawisko wydłużania życia oraz migracje stałe w dużej części ludzi młodych.

W ogólnej liczbie mieszkańców Tarnowa tj. 112,1 tys. podobnie jak w województwie, przeważały kobiety, które w końcu 2013 r. stanowiły blisko 53% ogólnej liczby mieszkańców. Dysproporcja płci w miastach przekłada się na wyższy poziom wskaźnika feminizacji, który w 2013 r. był wyższy od wojewódzkiego (106 kobiet) i wynosił 112, w Nowym Sączu – 109, a w Krakowie osiągnął najwyższą wartość 115 kobiet na 100 mężczyzn.

Nadwyżka liczby kobiet nad liczbą mężczyzn szczególnie widoczna była w grupach wieku poprodukcyjnego, natomiast niedobór kobiet obserwowano w rocznikach młodszych.

Wykres 15. Różnica między liczbą kobiet a liczbą mężczyzn według grup wieku w Tarnowie w 2013 r.

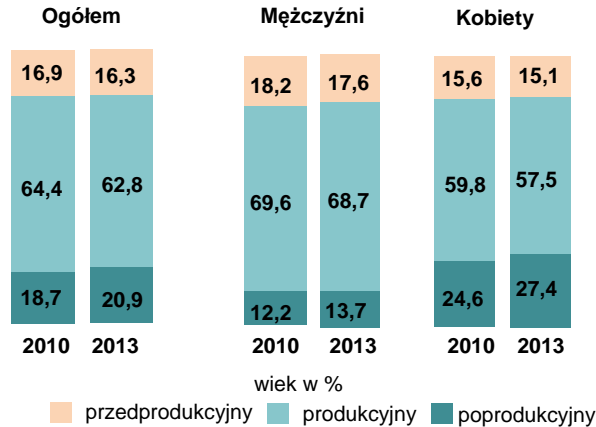

W 2013 r., w grupie wieku poprodukcyjnego, w Tarnowie na 100 mężczyzn przypadają 223 kobiety, w Nowym Sączu – 219 kobiet, w Krakowie – 220 kobiet. Wskaźnik feminizacji we wszystkich miastach na prawach powiatu przewyższył wskaźnik wojewódzki, który wynosił 214 kobiet w wieku poprodukcyjnym na 100 mężczyzn w tym wieku.

W ostatnich latach obserwuje się niekorzystne zmiany struktury wieku ludności Tarnowa.

Wykres 16. Struktura ludności według ekonomicznych grup wieku i płci w Tarnowie

Stan w dniu 31 XII

W 2013 r. w Tarnowie udział ludności w wieku przedprodukcyjnym wynosił 16,3% przy średniej wojewódzkiej 19,2%. W końcu 2013 r. liczba dzieci i młodzieży poniżej 17 lat wynosiła 18,3 tys. osób. Od 2010 r. wśród miast na prawach powiatu województwa, w Tarnowie odnotowano najwyższe średnioroczne tempo spadku liczby osób w wieku przedprodukcyjnym wynoszące minus 1,8% przy odpowiednim wskaźniku w województwie minus 0,9%.

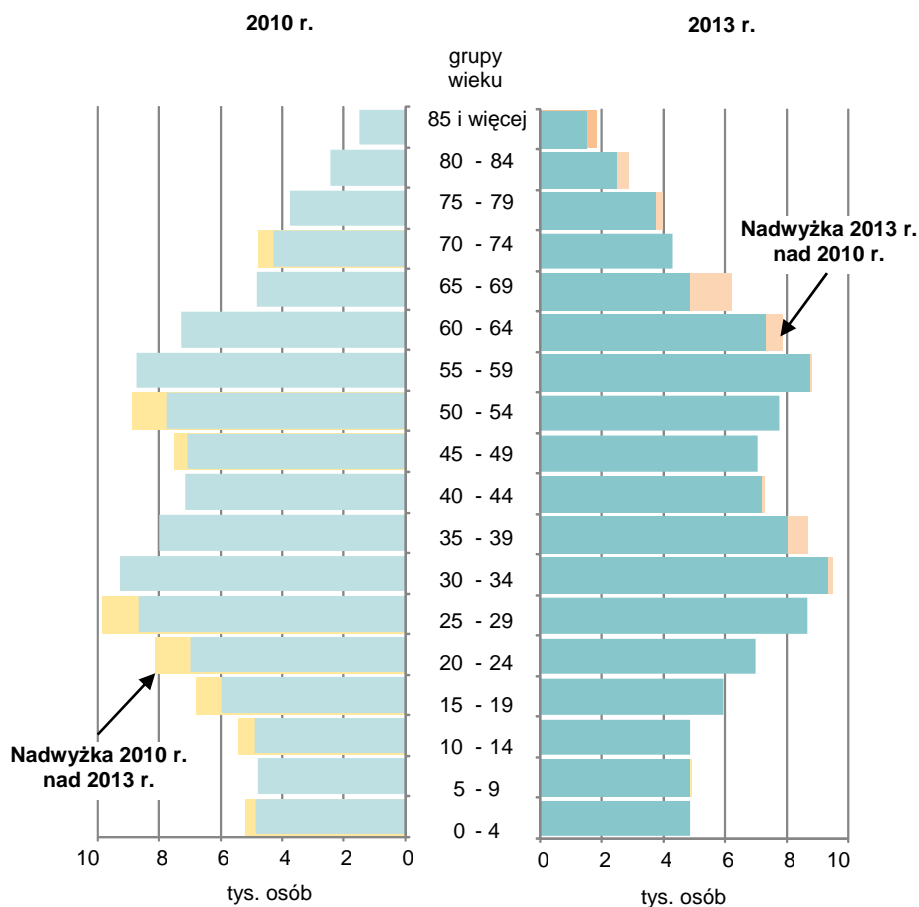
Liczba ludności w wieku produkcyjnym wynosiła 70,4 tys. osób, przy średniorocznym tempie spadku od 2010 r. kształtującym się na poziomie minus 1,4%. W pozostałych miastach: Krakowie i Nowym Sączu średnioroczne tempo spadku wynosiło odpowiednio minus 0,9% i minus 0,8%. Udział ludności w tej grupie wieku wynosił 62,8% w ludności ogółem.

Z roku na rok zwiększa się liczba osób w wieku poprodukcyjnym. W końcu omawianego roku wynosiła 23,5 tys. osób, przy średniorocznym tempie wzrostu od 2010 r. wynoszącym ponad 3% (województwo małopolskie 2,6%). W Tarnowie udział ludności w wieku poprodukcyjnym do ludności ogółem w końcu 2013 r. wynosił 20,9%, przy średniej wojewódzkiej 17,7%. Zarówno w województwie jak też w pozostałych miastach na prawach powiatu, w grupie tej przeważały ponad 2 - krotnie kobiety.

Zmiany w strukturze ekonomicznych grup ludności odzwierciedla także współczynnik obciążenia demograficznego. W 2013 r. zarówno w Tarnowie jak też Nowym Sączu, na 100 osób w wieku produkcyjnym przypadało 59 osób w wieku nieprodukcyjnym. Dla porównania, w Krakowie wartość wskaźnika była bliska wojewódzkiemu i wynosiła 58 osób.

W ostatnich latach współczynnik obciążenia demograficznego osiągał coraz wyższą wartość, w porównaniu do 2010 r. wzrósł o 4 osoby.

Wykres 17. Ludność według grup wieku w Tarnowie

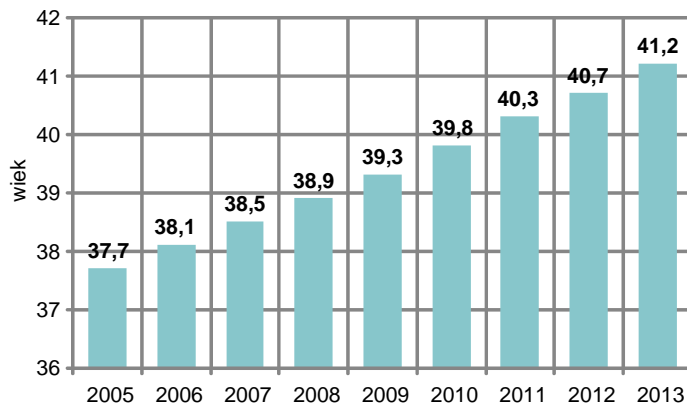
Zaawansowanie procesów starzenia się ludności obrazują następujące mierniki: mediana wieku, udział osób w starszym wieku w ludności ogółem (współczynnik starości demograficznej) oraz wskaźnik starości.

- **Mediana wieku**

Na koniec 2013 r. mediana wieku w Tarnowie przekroczyła 41 lat, co oznacza, że połowa populacji nie osiągnęła tego wieku, a druga połowa go przekroczyła. Statystyczny Tarnowianin był o 3 lata starszy od mieszkańca województwa, a wobec 2010 r. o ponad 1 rok. Dla porównania, w Krakowie i Nowym Sączu średni wiek mieszkańca nie przekroczył 40 lat.

W Tarnowie, statystycznie kobiety były o 5 lat starsze od mężczyzn, przeciętny wiek kobiety wynosił 44 lata.

Wykres 18. Mediana wieku w Tarnowie

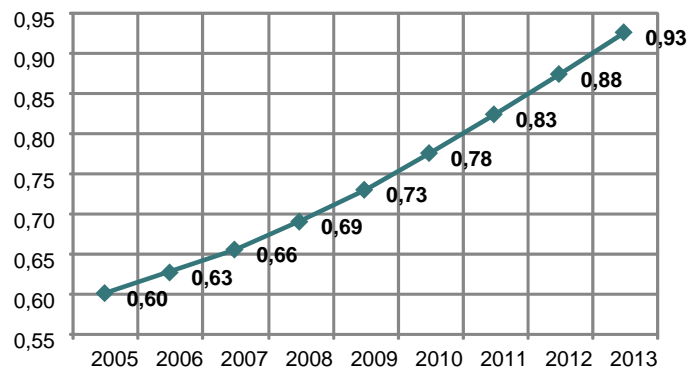
- **Współczynnik starości demograficznej**

Od kilku lat, współczynnik starości demograficznej osiąga coraz wyższe wartości. W 2013 r. w Tarnowie osoby w wieku starszym, czyli osiągające 65 lat i więcej stanowiły 17,0% ogółu ludności, przy odpowiednim wskaźniku wojewódzkim wynoszącym 14,5%. Równie wysoki odsetek mieszkańców w wieku starszym wystąpił w Krakowie (17,1%).

- **Wskaźnik starości**

Rosnąca wartość wskaźnika starości świadczy o postępującym procesie starzenia Tarnowian. Relacja liczby ludności w starszym wieku (65 lat i więcej) do liczby dzieci i młodzieży w wieku poniżej 20 lat, w Tarnowie, w końcu 2013 r. ukształtowała się na poziomie 0,93 (2010 r. - 0,78).

Wykres 19. Wskaźnik starości w Tarnowie

W porównaniu do innych miast, w Nowym Sączu wskaźnik ten utrzymał się na poziomie średniej dla województwa i wynosił 0,67, natomiast w Krakowie osiągnął najwyższą wartość bliską 1,0.

Zmiany w strukturze ludności według płci i wieku mogą pozwolić na określenie potrzeb i wynikających z nich zadań głównie w zakresie edukacji, ochrony zdrowia czy opieki społecznej.

RYNEK PRACY

Pracujący

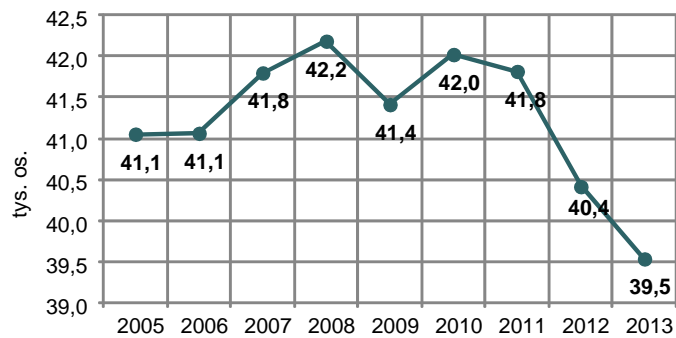
Dane o pracujących prezentowane są według faktycznego miejsca pracy i obejmują osoby zatrudnione na podstawie stosunku pracy, pracodawców i pracujących na własny rachunek, a także osoby wykonujące pracę nakładczą, agentów, członków spółdzielni produkcji rolniczej. Nie obejmują natomiast zatrudnionych w jednostkach budżetowych prowadzących działalność w zakresie obrony narodowej i bezpieczeństwa publicznego, pracujących w gospodarstwach indywidualnych w rolnictwie oraz w podmiotach gospodarczych o liczbie pracujących do 9 osób.

Od 2009 r. w Tarnowie obserwuje się systematyczny spadek liczby pracujących, z wyjątkiem 2010 r., w którym zanotowano niewielki wzrost. W 2013 r. w porównaniu do 2010 r. liczba pracujących zmniejszyła się o 5,9%, tj. o 2,5 tys. osób.

Na koniec 2013 r. w Tarnowie pracowało 39,5 tys. osób, tj. 5,5% ogólnej liczby pracujących w województwie małopolskim. W podziale według płci większość pracujących – 20,6 tys. osób, tj. 52,1%, stanowili mężczyźni. Pracujących kobiet w 2013 r. było 18,9 tys. – 47,9% ogółu pracujących. W porównaniu do 2010 r. liczba pracujących mężczyzn zmniejszyła się o ponad 8%, a kobiet o 3,0%.

Wykres 20. Pracujący w Tarnowie

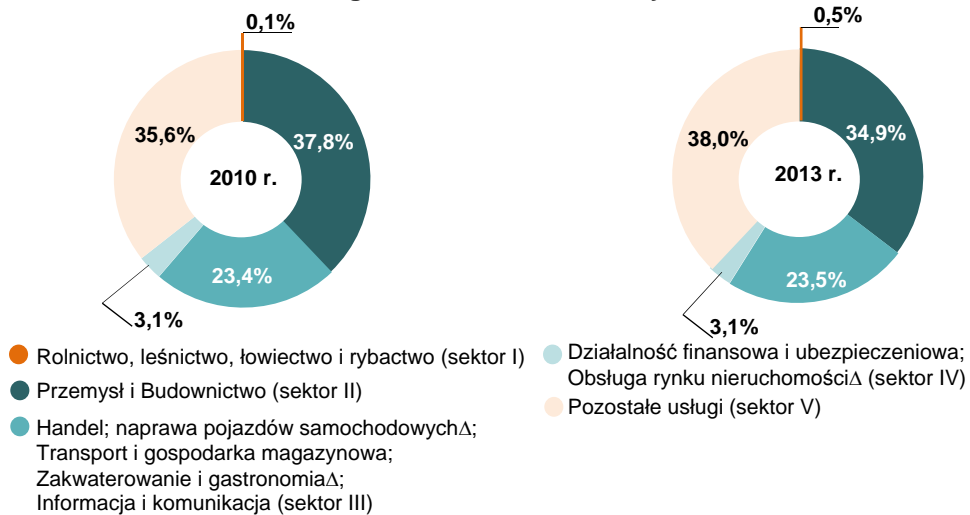
Stan w dniu 31 XII

W analizowanym roku w jednostkach sektora prywatnego w Tarnowie pracowało 21,7 tys. osób (55,0% ogółu pracujących), w porównaniu do 2010 r. udział ten wzrósł o ponad 1 p. proc. Dla porównania w Krakowie i Nowym Sączu pracownicy sektora prywatnego stanowili odpowiednio 67,8% i 66,9% ogółu pracujących w tych miastach.

W 2013 r., podobnie jak w 2010 r. dwie najliczniejsze grupy stanowili pracownicy II i V sektora ekonomicznego⁴. W V sektorze określanym jako pozostałe usługi pracowało 15,0 tys. osób, stanowiąc 38,0% ogółu pracujących (2010 r. - 14,9 tys. osób). W II sektorze ekonomicznym obejmującym sekcje przemysłu i budownictwa pracowało 13,8 tys. osób – blisko 35% analizowanej zbiorowości, w 2010 r. zbiorowość ta liczyła o 2,1 tys. osób więcej.

Wykres 21. Struktura pracujących w Tarnowie według sektorów ekonomicznych

⁴ Patrz Uwagi ogólne str. 16.

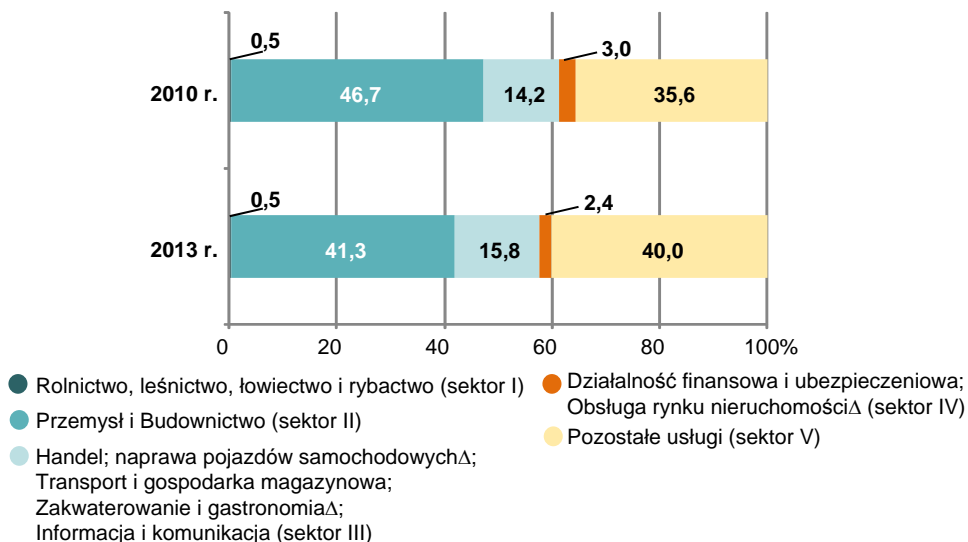
Kolejną grupę 9,3 tys. osób, tj. 23,5% ogólnej liczby pracujących stanowili pracownicy działalności handlowej, transportowej, usług kwaterunkowo-gastronomicznych oraz informacji i komunikacji zaliczanych do III sektora. W IV sektorze obejmującym sekcje w dziedzinie działalności finansowej i ubezpieczeniowej oraz obsłudze nieruchomości w omawianym okresie pracowało 1,2 tys. osób, stanowiąc 3,1% omawianej zbiorowości. W obu tych sektorach liczebność pracujących osób utrzymała się na poziomie 2010 r. Najmniej - 0,5% ogółu pracujących osób pracowało w I sektorze, czyli w obszarze rolnictwa, rybactwa i gospodarki leśnej.

W stosunku do 2010 r. wystąpiły przesunięcia struktury między sektorami. O 2,9 p. proc zmniejszył się udział pracujących w II sektorze, a zwiększył się o 2,4 p. proc. w V sektorze i o 0,4 p. proc. w I sektorze ekonomicznym. Udział pozostałych sektorów w ogólnej liczbie pracujących nie uległ zmianie.

Zatrudnieni

Dane dotyczące przeciętnego zatrudnienia obejmują osoby zatrudnione na podstawie stosunku pracy w pełnym wymiarze czasu oraz niepełnym po przeliczeniu na pełny etat. Informacje o przeciętnym zatrudnieniu nie ujmują podmiotów gospodarczych o liczbie pracujących do 9 osób, pracujących w rolnictwie indywidualnym, osób zatrudnionych poza granicami kraju, zatrudnionych w organizacjach społecznych, politycznych, związkach zawodowych i innych.

Wykres 22. Struktura zatrudnienia w Tarnowie według sektorów ekonomicznych

W 2013 r. przeciętne zatrudnienie w Tarnowie wynosiło 33,6 tys. osób. Ponad połowa populacji - 52,1% tj. 17,5 tys. osób zatrudniona była w jednostkach sektora publicznego. Przeciętna liczba zatrudnionych w sektorze prywatnym w 2013 r. wynosiła 16,1 tys. osób, stanowiąc 47,9% ogółu zatrudnionych. W porównaniu do 2010 r. zarówno przeciętne zatrudnienie ogółem jak i w podziale na sektory własności zmniejszyło się o 10,0%.

Najliczniejszą grupę (13,9 tys. osób) stanowili zatrudnieni w II sektorze obejmującym przemysł i budownictwo - 41,3% ogółu zatrudnionych. W porównaniu do 2010 r. przeciętna liczba zatrudnionych w tym sektorze zmalała o ponad 20%. Kolejną liczną zbiorowością – 13,4 tys. osób tj. 40,0% ogółu, byli zatrudnieni w jednostkach V sektora pozostałych usług. W porównaniu do 2010 r., w sektorze tym odnotowano niewielki, 1,0% wzrost przeciętnego zatrudnienia.

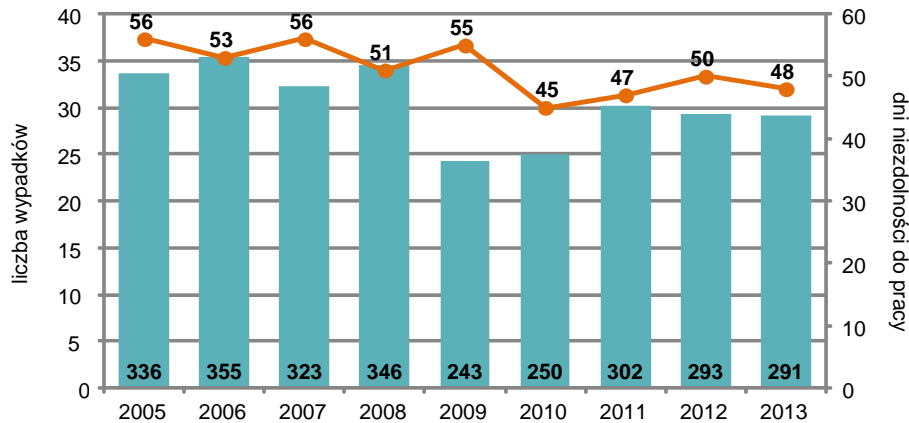
Na poziomie 2010 r. utrzymało się przeciętne zatrudnienie w sektorze III obejmującym podmioty z zakresu handlu, transportu, usług kwaterunkowo-gastronomicznych, informacji i komunikacji - zatrudnienie wynosiło 5,3 tys. osób, stanowiąc blisko 16% ogólnej liczby zatrudnionych. W porównaniu do 2010 r. największy – blisko 30% spadek przeciętnego zatrudnienia wystąpił w sektorze IV, tj. w jednostkach finansów, ubezpieczeń oraz obsługi rynku nieruchomości – w końcu 2013 r. zatrudnionych było 0,8 tys. osób, tj. 2,4% ogółu zatrudnionych.

W omawianym okresie struktura zatrudnienia w Nowym Sączu była zbliżona do struktury w Tarnowie. Najwięcej osób zatrudnionych było w sektorze II i V a także III, odpowiednio 40,0%, 37,4% i 20,5% ogólnej liczby zatrudnionych. W strukturze zatrudnionych w Krakowie dominowały jednostki z sektorów V (40,1%) i III (30,2%), a w dalszej kolejności jednostki sektora II (23,8%).

Poszkodowani w wypadkach przy pracy

W 2013 r. w wypadkach przy pracy i wypadkach traktowanych na równi z wypadkami przy pracy w zakładach pracy zlokalizowanych na terenie Tarnowa poszkodowanych zostało 291 osób, o 41 osób więcej w porównaniu do 2010 r. W łącznej liczbie pracowników którzy ulegli wypadkom zdecydowanie przeważali mężczyźni – stanowili 69,4% ogółu poszkodowanych, w 2013 r. były to 202 osoby, wobec 178 osób w 2010 r.

Wykres 23. Poszkodowani w wypadkach przy pracy i liczba dni niezdolności do pracy na 1 poszkodowanego w Tarnowie

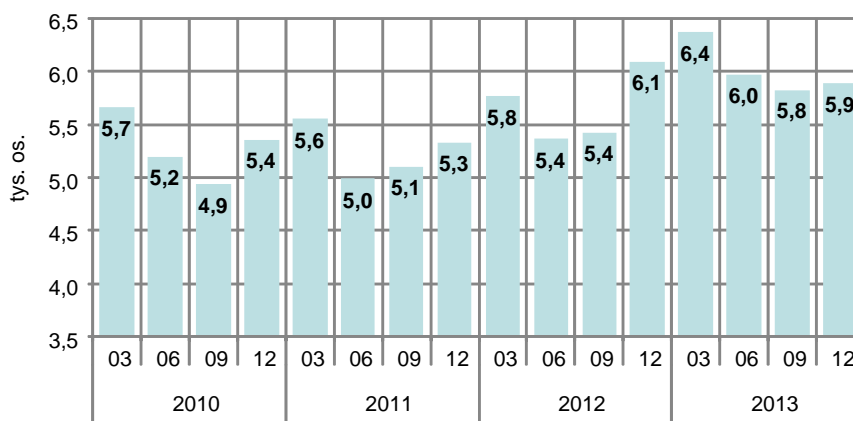
Łączna liczba dni niezdolności do pracy z powodu wypadków związanymi z pracą wynosiła 14,1 tys. dni. Na jednego poszkodowanego przypadało średnio 48 dni niezdolności do pracy.

Bezrobocie rejestrowane

Według stanu w końcu grudnia 2013 r. w Powiatowym Urzędzie Pracy w Tarnowie zarejestrowanych było 5,9 tys. bezrobotnych mieszkańców miasta, o 525 osób tj. o 9,8% więcej niż w 2010 r. W ciągu całego 2013 r. nowo zarejestrowanych bezrobotnych było 7354 osób a wyrejestrowanych z ewidencji zostało 7565 osób. Bezrobotni w Tarnowie stanowili 3,6% ogółu bezrobotnych w województwie małopolskim.

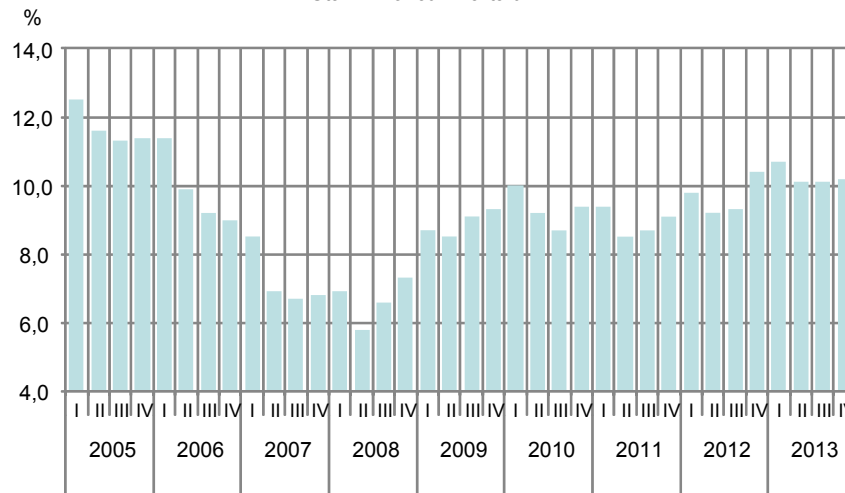
Wykres 24. Bezrobotni zarejestrowani w Tarnowie

Stan w końcu kwartału

Stopa bezrobocia rejestrowanego oznaczająca udział bezrobotnych w populacji aktywnej zawodowo na koniec 2005 r. ukształtowała się na poziomie 11,4%. Możliwość wyjazdów do pracy poza granice kraju, zwłaszcza ludzi młodych, często dobrze wykwalifikowanych jak również większa liczba ofert na rynku pracy sprawiła, że w kolejnych latach stopa bezrobocia systematycznie obniżała się aż do połowy 2008 r. (5,8%), po czym zaczęła ponownie rosnąć, osiągając w końcu 2013 r. poziom 10,5%.

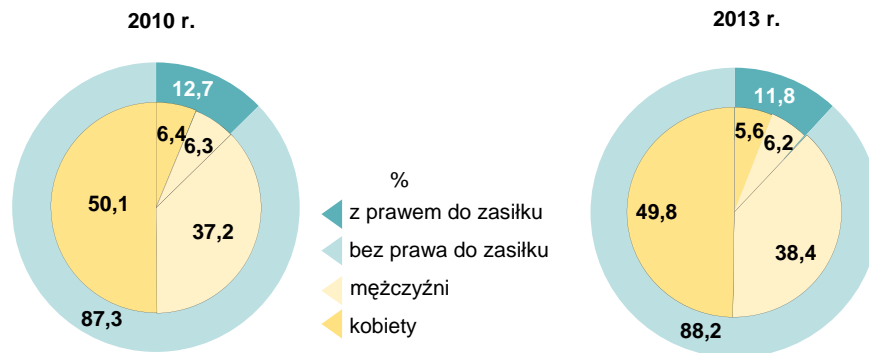
Wykres 25. Stopa bezrobocia rejestrowanego w Tarnowie
Stan w końcu kwartału

Stopa bezrobocia rejestrowanego w Tarnowie w 2013 r. kształtowała się na poziomie nieco korzystniejszym niż wskaźnik dla województwa wynoszący 11,5%. Dla porównania, stopa bezrobocia w Krakowie wynosiła 5,8%, w Nowym Sączu wskaźnik ten osiągnął wyższy poziom niż w Tarnowie i wynosił 10,7%.

W dalszym ciągu większą część populacji bezrobotnych stanowiły kobiety, na 10 zarejestrowanych mężczyzn przypadało 12 kobiet. W Tarnowie na koniec grudnia 2013 r. ich udział w ogólnej liczbie bezrobotnych wynosił 55,4%. Nadal jednak, pomimo spadku o 1,1 p. proc. w porównaniu do 2010 r., jest to jeden z najwyższych udziałów bezrobotnych kobiet w województwie. Dla porównania wskaźnik bezrobotnych kobiet w Krakowie wynosił 49,2%, w Nowym Sączu – 50,8%, przy wskaźniku dla województwa wynoszącym - 51,4%.

Wykres 26. Struktura zarejestrowanych bezrobotnych w Tarnowie według prawa do pobierania zasiłku i płci

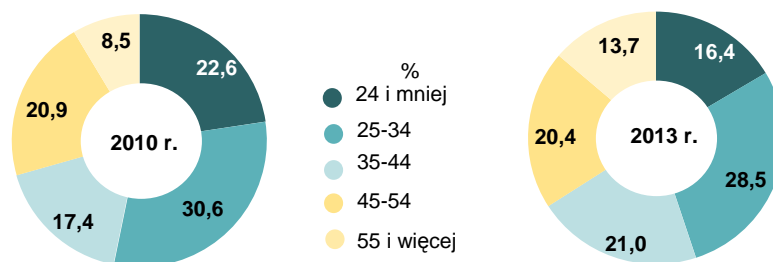

W 2013 r. prawo do pobierania zasiłku posiadało 0,7 tys. osób, które stanowiły 11,8% ogółu bezrobotnych (w 2010 r. – 12,7%). Na podobnym poziomie jak w Tarnowie ukształtował się wskaźnik dla województwa (12,7%) i Nowego Sącza (12,1%), a w Krakowie wynosił 14,4%.

Osoby w wieku produkcyjnym mobilnym (18-44 lata), a więc w wieku największej aktywności zawodowej w omawianym roku stanowiły w Tarnowie około 66% ogółu poszukujących pracy i udział ten był niższy w porównaniu z odsetkiem w województwie, który ukształtował się na poziomie blisko 71%.

Nadal w niekorzystnej sytuacji na rynku pracy byli ludzie młodzi, chociaż od 2010 r. można zaobserwować korzystne zjawisko zmniejszania się udziału tej grupy wiekowej w ogólnej liczbie bezrobotnych. W końcu 2013 r. - 16,1% ogółu bezrobotnych w Tarnowie (w liczbach bezwzględnych 1,0 tys.) stanowiły osoby w wieku do 24 lat, czyli wchodzące w „dorosłe” życie po zakończeniu etapu edukacji. W stosunku do 2010 r. odnotowano spadek o ponad 6 p. proc. W Krakowie ta grupa osób stanowiła 10,5% ogółu bezrobotnych, a w Nowym Sączu 17,4%.

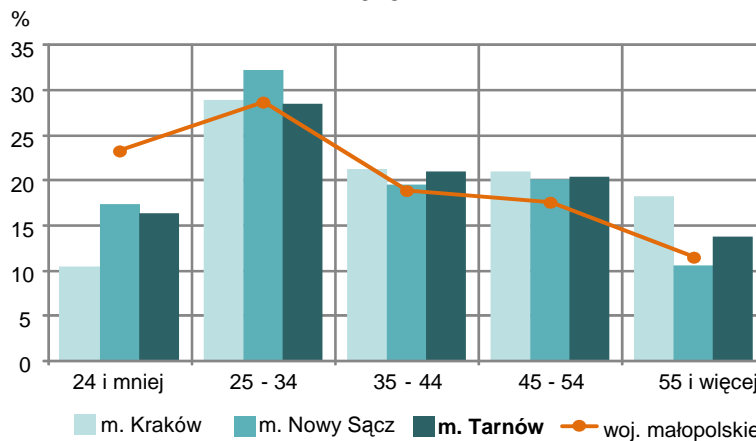
Wykres 27. Struktura bezrobotnych zarejestrowanych w Tarnowie według wieku

W dalszym ciągu największe trudności w uzyskaniu pracy miały osoby w wieku 25-34 lata, których na koniec 2013 r. w Tarnowie było 1,7 tys. osób. Ta relatywnie najliczniejsza grupa stanowiła 28,5% ogółu zarejestrowanych bezrobotnych, ale w porównaniu do 2010 r. udział ten zmniejszył się o ponad 2 p. proc. Na podobnym poziomie ukształtował się odsetek osób bezrobotnych w tym wieku w Krakowie i w województwie, natomiast w Nowym Sączu był o blisko 4 p. proc. wyższy.

W omawianym okresie udział osób bezrobotnych w przedziale wiekowym 35-44 lata stanowił 21,0% wszystkich zarejestrowanych bezrobotnych w Tarnowie, przy wskaźniku dla województwa wynoszącym 18,9%. Udział tej grupy wiekowej w porównaniu z rokiem 2010 zwiększył się o 3,6 p. proc. W Krakowie bezrobotni w tej grupie wiekowej ukształtował się na takim samym poziomie jak w Tarnowie, a w Nowym Sączu wskaźnik ten wyniósł 19,6%.

Wykres 28. Struktura bezrobotnych zarejestrowanych według wieku w 2013 r.

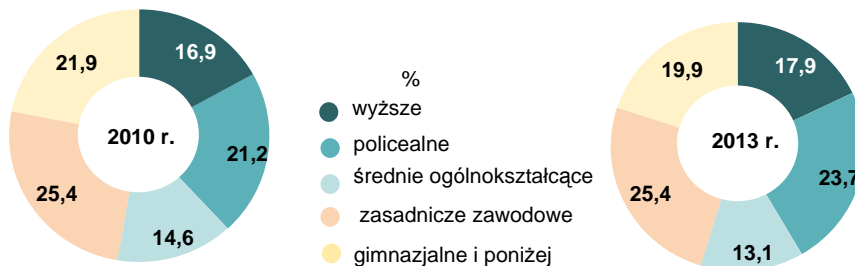
Kolejną, dość liczną grupą poszukujących pracy były osoby w wieku 45-54 lata. W Tarnowie na koniec 2013 r. zarejestrowanych było 1,2 tys. osób w tym wieku (ponad 20% ogółu bezrobotnych). Udział tej grupy wiekowej utrzymał się na poziomie 2010 r. Na takim samym poziomie jak w Tarnowie ukształtował się odsetek tej grupy bezrobotnych w Nowym Sączu, a w Krakowie wynosił 21,0%.

Relatywnie najmniej bezrobotnych zarejestrowanych było w omawianym okresie wśród osób w wieku powyżej 55 roku życia - 13,7% ogółu bezrobotnych (0,8 tys. osób). Od 2005 r. liczba tych osób systematycznie się powiększa. W porównaniu do 2010 r. udział osób pozostających bez pracy omawianej grupy wiekowej w ogólnej

liczbie bezrobotnych wzrósł o ponad 5 p. proc. Mimo doświadczenia zawodowego, utrata pracy praktycznie wyklucza osoby w wieku powyżej 55 roku życia z rynku pracy, a wiek nie jest w tym przypadku czynnikiem ułatwiającym poszukiwanie nowego miejsca zarobkowania. W 2013 r. w miastach na prawach powiatu najwyższy odsetek osób w tym wieku – 18,2% odnotowano w Krakowie, a wskaźnik dla Nowego Sącza wynosił 10,6%. Dla porównania, wskaźnik dla województwa ukształtował się na poziomie 11,5%.

Jednym z najważniejszych czynników zwiększających zagrożenie bezrobociem jest niski poziom wykształcenia. Wśród bezrobotnych zarejestrowanych w Tarnowie w końcu grudnia 2013 r. najliczniejsze grupy stanowiły osoby posiadające wykształcenie zasadnicze zawodowe oraz gimnazjalne i niższe - odpowiednio 25,4% i 19,9% ogólnej liczby bezrobotnych. W porównaniu do 2010 r. na takim samym poziomie utrzymał się odsetek bezrobotnych z wykształceniem zasadniczym zawodowym, a zmniejszył się odsetek bezrobotnych z wykształceniem gimnazjalnym i niższym o 2,0 p. proc. Relatywnie liczną grupę tworzyły osoby które ukończyły szkoły policealne i średnie zawodowe - 23,7% ogółu bezrobotnych (w porównaniu do 2010 r. wzrost o 2,5 p. proc.)

Wykres 29. Bezrobotni zarejestrowani w Tarnowie według poziomu wykształcenia

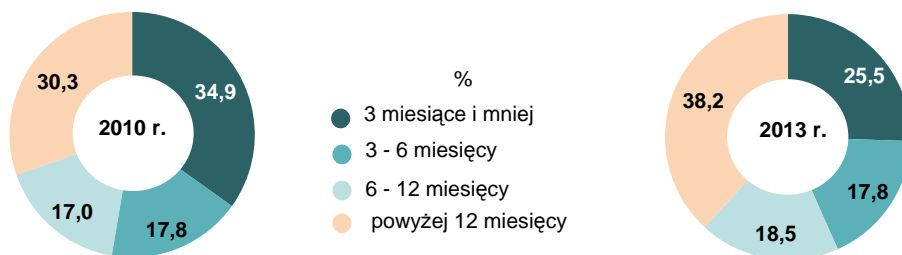
Posiadanie wyższego wykształcenia nie eliminuje osób z populacji bezrobotnych. Blisko 1,1 tys. osób (17,9%) wśród zarejestrowanych bezrobotnych posiadało wykształcenie wyższe. W stosunku do 2010 r. odnotowano znaczący, o 16,1% wzrost liczby bezrobotnych tej grupy. Pod względem poziomu wykształcenia w 2013 r. podobną strukturę bezrobotnych jak w Tarnowie, odnotowano w Nowym Sączu – najwięcej było bezrobotnych osób z wykształceniem zasadniczym

zawodowym oraz policealnym i średnim zawodowym – po około 27%, wykształceniem wyższym legitymowało się 17,0% bezrobotnych. Inaczej struktura przedstawiała się w Krakowie. Większa dostępność uczelni i szkół kształcących na poziomie ponadgimnazjalnym sprawiła, że największe grupy bezrobotnych stanowiły osoby legitymujące się wykształceniem wyższym oraz policealnym i średnim zawodowym – odpowiednio po blisko 24% i 23% ogółu.

Na koniec 2013 r. co czwarty bezrobotny zarejestrowany w Tarnowie pozostawał bez pracy 3 miesiące i krócej (1,5 tys. osób). W porównaniu do 2010 r. liczba osób stosunkowo krótko nie posiadająca zatrudnienia zmniejszyła się o blisko 20%.

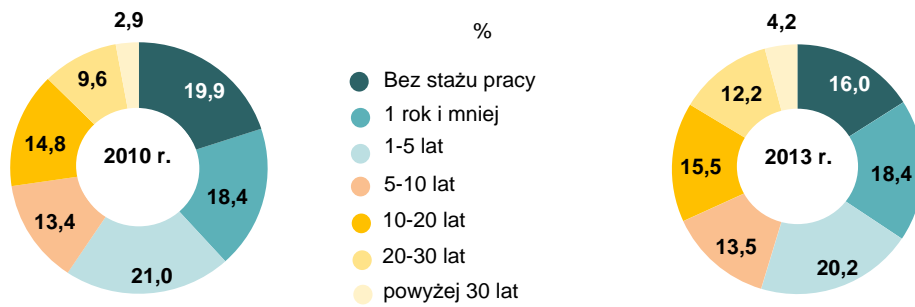
W Krakowie i Nowym Sączu – osoby krótkotrwale bezrobotne stanowiły odpowiednio 24,1% i 26,8% ogólnej liczby bezrobotnych.

Wykres 30. Struktura bezrobotnych zarejestrowanych w Tarnowie według czasu pozostawania bez pracy

Długotrwałe bezrobocie jest niekorzystnym zjawiskiem mającym negatywne skutki społeczne i ekonomiczne. Na koniec 2013 r. w Tarnowie, bezrobotni pozostający bez pracy powyżej 12 miesięcy stanowili najliczniejszą grupę - 2,2 tys. osób, tj. 38,1% ogółu bezrobotnych, w tym co druga osoba poszukiwała pracy dłużej niż 2 lata. W stosunku do 2010 r. liczba osób, które poszukiwały pracy dłużej niż 1 rok zwiększyła się o 618 osób, tj. o 38,0%. Wśród miast województwa małopolskiego na prawach powiatu odsetek długotrwałe bezrobotnych w Tarnowie był najwyższy. Dla porównania, w Krakowie liczba tych osób stanowiła 37,8% ogółu bezrobotnych, w Nowym Sączu – 34,5%.

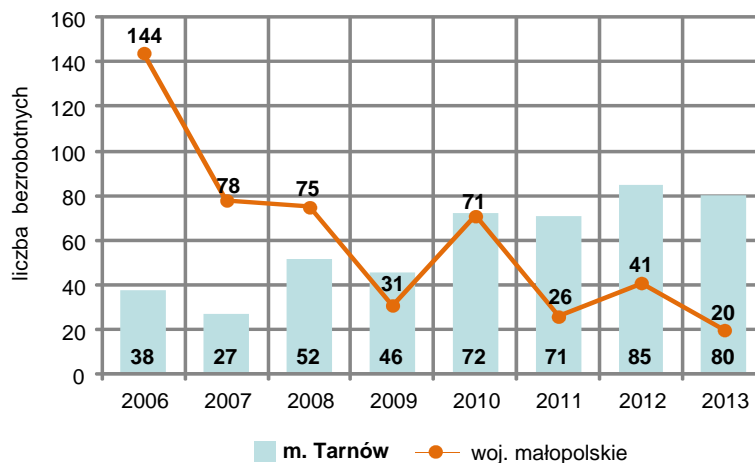
Wykres 31. Struktura bezrobotnych zarejestrowanych w Tarnowie według stażu pracy

W 2013 r. bez żadnego doświadczenia zawodowego było 16,0% bezrobotnych (2010 r. – blisko 20%). Wśród poprzednio pracujących, od 2010 r. na poziomie 18,4% utrzymuje się udział osób pracujących stosunkowo krótko, tj. mniej niż rok. Odsetek bezrobotnych posiadających staż pracy 1-5 lat ukształtował się na poziomie ponad 20%, w stosunku do 2010 r. zmalał o blisko 1 p. proc. Relatywnie najmniejsze grupy bezrobotnych to osoby mające duże doświadczenie zawodowe, tj. ze stażem pracy 20-30 lat (12,2% ogółu bezrobotnych) i powyżej 30 lat (4,2% ogółu), jednak w porównaniu do 2010 r. łącznie obie grupy bezrobotnych odnotowały wzrost liczby osób o blisko 44%.

Podobnie jak w latach poprzednich, podaż pracy w 2013 r. w Tarnowie była minimalna w odniesieniu do popytu na pracę. W ciągu całego roku pracodawcy zgłosili do Urzędu Pracy 3632 oferty pracy. Na koniec grudnia 2013 r. wolnych ofert pracy było 290, tym samym na 1 ofertę przypadało 20 bezrobotnych (w 2010 r. - 71 osób).

Wykres 32. Liczba bezrobotnych przypadająca na 1 ofertę pracy

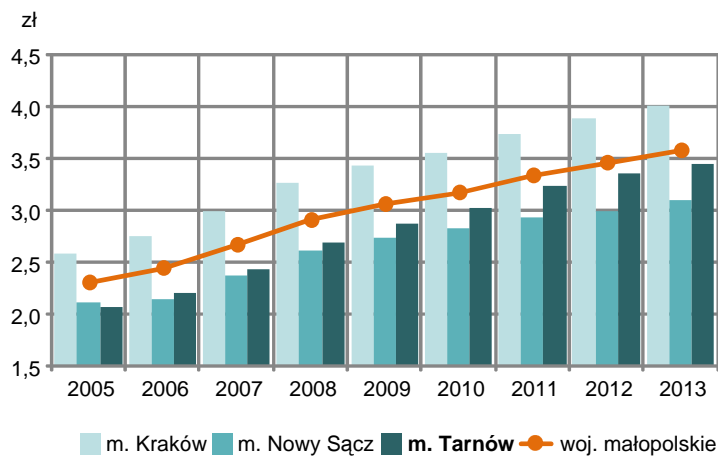
WYNAGRODZENIA I ŚWIADCZENIA SPOŁECZNE

Wynagrodzenia

Głównym źródłem utrzymania ludności jest wynagrodzenie, czyli dochody z pracy najemnej. W Tarnowie od 2005 r. przeciętne wynagrodzenie systematycznie wzrasta, a najwyższy - ponad 10% wzrost odnotowano w latach 2007 i 2008.

Należy zaznaczyć, że do 2011 r. przeciętna płaca w Tarnowie wzrastała szybciej niż płace w województwie małopolskim, a nawet w Krakowie i Nowym Sączu. W ostatnich dwóch latach tempo wzrostu nieznacznie zmalało i jest zbliżone do przeciętnego w województwie i pozostałych miast na prawach powiatu. Nadal jednak średnie wynagrodzenie w Tarnowie było niższe niż średnia w województwie.

Wykres 33. Przeciętne miesięczne wynagrodzenie

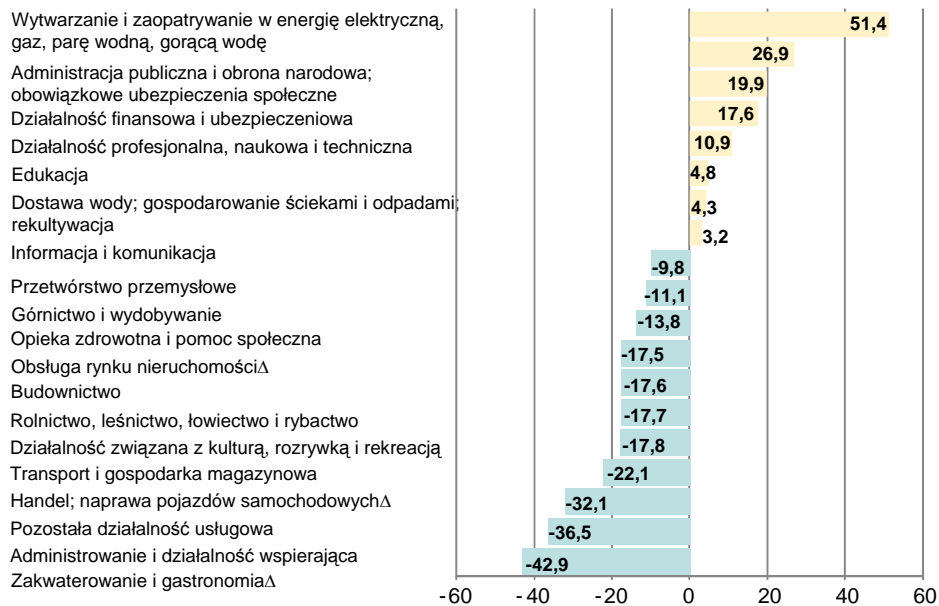

Przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto w Tarnowie w 2013 r. wynosiło 3448 zł i było o 3,5% niższe wobec przeciętnego wynagrodzenia w województwie (3574 zł). W porównaniu do 2010 r. odnotowano wzrost przeciętnego wynagrodzenia o ponad 14%, tj. o 432 zł. Przeciętne wynagrodzenie w pozostałych miastach na prawach powiatu wynosiło – w Krakowie 3998 zł, a w Nowym Sączu - 3098 zł.

W sektorze publicznym przeciętne miesięczne wynagrodzenie w omawianym okresie w Tarnowie wynosiło 4088 zł, (w województwie małopolskim 4069 zł) i było wyższe od przeciętnego wynagrodzenia ogółem o 19%. Średnia płaca w sektorze prywatnym w 2013 r. wynosiła 2752 zł, (w województwie małopolskim 3334 zł) i stanowiła 80% średniego wynagrodzenia ogółem.

W porównaniu do 2010 r. przeciętne wynagrodzenie w sektorze publicznym wzrosło o 600 zł, w sektorze prywatnym wzrost wynagrodzenia był niższy i wyniósł 250 zł. W dalszym ciągu można obserwować duże zróżnicowanie przeciętnego wynagrodzenia w poszczególnych sekcjach PKD. Rozpiętość odchylenia przeciętnego wynagrodzenia w stosunku do średniej płacy w Tarnowie w 2013 r. wynosiła ponad 94 p. proc. - w 2010 r. kształtowała się na takim samym poziomie.

Wykres 34. Odchylenie przeciętnej płacy w wybranych sekcjach PKD od średniej płacy w Tarnowie w 2013 r.

Najwyższe wynagrodzenie w omawianym okresie wystąpiło w sekcjach: „Wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną, gorącą wodę i powietrze do układów klimatyzacyjnych” – 5222 zł (ponad 51% wyższe od średniej płacy) i „Administracja publiczna i obrona narodowa; obowiązkowe zabezpieczenia społeczne” - 4377 zł, (wyższe od przeciętnej płacy ogółem o blisko 27%). W porównaniu do 2010 r. najwyższe przeciętne miesięczne wynagrodzenie wynoszące odpowiednio 4480 zł i 4322 zł odnotowano w sekcjach: „Wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną, gorącą wodę i powietrze do układów klimatyzacyjnych” i „Działalność finansowa i ubezpieczeniowa”.

Najniżej wynagrodzone były osoby zatrudnione w sekcjach: „Działalność związana z zakwaterowaniem i usługami gastronomicznymi” (1970 zł) oraz

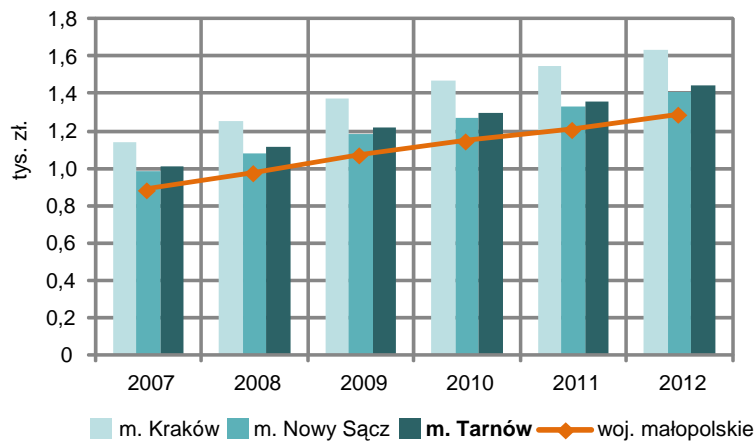
„Działalność w zakresie usług administrowania i działalność wspierająca” (2190 zł), co stanowiło odpowiednio 57% i 64% średniej płacy w Tarnowie. Od kilku lat w obu tych sekcjach obserwuje się najniższe przeciętne wynagrodzenie miesięczne, które w 2010 r. wynosiło odpowiednio 1641 zł (54% przeciętnej) i 1796 zł (60% średniej płacy).

Na podstawie danych o podatku dochodowym od osób fizycznych pochodzących z systemu administracyjnego Ministerstwa Finansów można analizować dochody ludności według faktycznego miejsca zamieszkania. Średniomiesięczny przychód brutto uzyskany z tytułu wynagrodzeń w Tarnowie w 2012 r. ukształtował się na poziomie 2440 zł i był o 7% wyższy od przychodu uzyskanego w województwie (2279 zł). W porównaniu do 2010 r. średniomiesięczny przychód brutto z tytułu wynagrodzeń wzrósł o 194 zł, tj. o blisko 9%. Dla porównania w Krakowie w 2012 r. średniomiesięczny przychód brutto uzyskany z tego tytułu wyniósł 2919 zł, a w Nowym Sączu - 2291 zł.⁵

Emerytury i renty⁵

Liczba osób uzyskujących przychody z tytułu emerytury lub renty w Tarnowie w 2012 r. wynosiła 30,3 tys. osób i w porównaniu do 2010 r. odnotowano spadek o 537 osób tj. o 1,7%. Emeryci i renciści mieszkający w Tarnowie stanowili 3,8% ogólnej liczby osób uzyskujących przychody z tego tytułu w województwie. W pozostałych miastach na prawach powiatu udział tych osób ukształtował się na poziomie - 24,1% w Krakowie i 2,5% w Nowym Sączu.

Wykres 35. Średniomiesięczny przychód uzyskiwany z tytułu emerytury lub renty

⁵ Dane Ministerstwa Finansów za 2012 r.

Od 2007 r. obserwuje się wzrost średniomiesięcznego przychodu brutto uzyskiwanego z tytułu świadczenia emerytalnego lub rentowego w województwie małopolskim oraz we wszystkich miastach na prawach powiatu.

W 2012 r. w Tarnowie mediana przychodów rocznych brutto z emerytur i rent wynosiła 17,3 tys. zł, co oznacza, że takie przychody w ciągu roku osiągnęła równo połowa podatników uzyskujących przychody z tego tytułu. Średniomiesięczny przychód brutto uzyskiwany z emerytury lub renty wyniósł 1441 zł i był o ponad 11% wyższy od średniego przychodu w województwie (1294 zł). W stosunku do 2010 r. średniomiesięczny przychód brutto z tytułu świadczenia emerytalnego lub rentowego wzrósł o 146 zł, tj. o 11,3%. Dla porównania średniomiesięczny przychód brutto uzyskany z tego tytułu w 2012 r. w Krakowie wyniósł 1632 zł, a w Nowym Sączu - 1412 zł.

INFRASTRUKTURA SOCJALNA

Edukacja

Wychowanie przedszkolne to pierwszy etap kształcenia w systemie oświaty. Obejmuje ono dzieci w wieku 3-6 lat i realizowane jest w przedszkolach, oddziałach przedszkolnych w szkołach podstawowych oraz w zespołach wychowania przedszkolnego i punktach przedszkolnych.

Przedszkola przeznaczone są dla dzieci w wieku 3-6 lat, zespoły wychowania przedszkolnego i punkty przedszkolne – dla dzieci w wieku 3-5 lat, a oddziały przedszkolne w szkołach podstawowych – głównie dla dzieci sześciolletnich.

W Tarnowie w ciągu ostatniego roku nastąpiła znaczna poprawa w zakresie opieki nad dziećmi w wieku przedszkolnym. W 2013 r. działało 39 przedszkoli (co stanowiło 84,8% wszystkich placówek wychowania przedszkolnego). Było w nich łącznie 3,9 tys. miejsc. W porównaniu do roku poprzedniego przybyło dwa przedszkola i 138 miejsc. W omawianym roku w Tarnowie na 100 dzieci w wieku przedszkolnym (3-6 lat) przypadało 95 miejsc w przedszkolach. Dla porównania w Krakowie i Nowym Sączu wskaźnik ten był niższy i wynosił odpowiednio 86 i 73 miejsca.

Poza przedszkolami funkcjonowało w Tarnowie 6 oddziałów przedszkolnych przy szkołach podstawowych. Uczęszczało do nich 157 dzieci, czyli o 28 dzieci więcej niż w 2012 r. Działał również jeden punkt przedszkolny.

Wychowaniem przedszkolnym objętych było 4,1 tys. dzieci (3,5% uczęszczających do placówek tego typu w województwie małopolskim), czyli o 4,5% więcej niż rok wcześniej.

Wykres 36. Odsetek dzieci w wieku 3-6 lat objętych wychowaniem przedszkolnym w Tarnowie

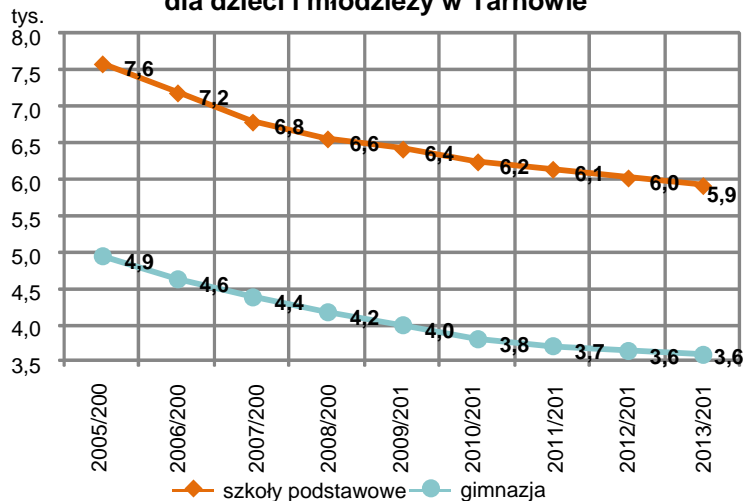

Odsetek dzieci w wieku 3-6 lat objętych wychowaniem przedszkolnym rośnie od 2008 r. i w 2013 r. wyniósł 96,1% (92,9% w 2012 r.).

W Tarnowie w roku szkolnym 2013/2014, tak jak i w poprzednim, funkcjonowały 24 szkoły podstawowe. Naukę pobierało w nich 5,9 tys. uczniów, tj. 3,0% uczęszczających do szkół podstawowych w województwie małopolskim. W związku z obserwowanym od kilkunastu lat niżem demograficznym systematycznie maleje liczba uczniów szkół podstawowych. Tylko w stosunku do 2012 r. w szkołach podstawowych w Tarnowie ubyło 104 uczniów (1,7%). O jeden zmniejszyła się również liczba oddziałów. Na jeden oddział przypadało 20 uczniów, tak jak i rok wcześniej.

W omawianym roku szkolnym działały w Tarnowie 24 szkoły gimnazjalne dla dzieci i młodzieży (o dwa gimnazja więcej niż rok wcześniej). Nie zmieniła się jednak liczba oddziałów. W roku szkolnym 2013/2014 w tarnowskich gimnazjach uczyło się 3,6 tys. uczniów (3,4% uczących się w gimnazjach w województwie małopolskim), tj. mniej o 1,5% w stosunku do poprzedniego roku i o 5,7% mniej w stosunku do roku szkolnego 2010/2011. Na jeden oddział przypadało 23 uczniów, o jednego ucznia mniej niż roku szkolnym 2012/2013.

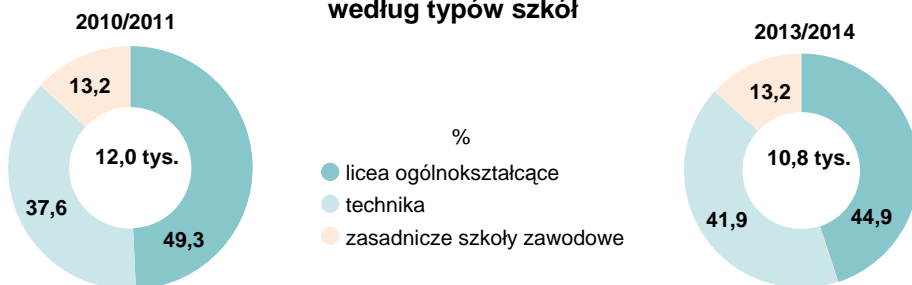
Wykres 37. Liczba uczniów w szkołach podstawowych i gimnazjach dla dzieci i młodzieży w Tarnowie

W Tarnowie w roku szkolnym 2013/2014 funkcjonowało 39 szkół ponadgimnazjalnych dla młodzieży (12 zasadniczych szkół zawodowych, 13 liceów ogólnokształcących, 14 techników). W stosunku do poprzedniego roku szkolnego największy spadek, aż o 31,6%, odnotowano w przypadku liceów ogólnokształcących.

W szkołach ponadgimnazjalnych kształciło się 10,8 tys. uczniów (8,8% kształcących się w szkołach ponadgimnazjalnych w województwie małopolskim) wobec 11,1 tys. uczniów w ubiegłym roku. Najczęściej przez młodzież wybierane były licea ogólnokształcące, uczęszczało do nich 44,9% uczniów szkół ponadgimnazjalnych, w następnej kolejności technika 41,9% uczniów. W porównaniu do poprzedniego roku szkolnego nieznacznie wzrosła liczba uczniów w technikach o 0,6%, zmalała natomiast liczba uczniów w liceach ogólnokształcących o 6,7%. W szkołach zawodowych liczba uczniów utrzymała się na takim samym poziomie. W roku szkolnym 2013/2014, podobnie jak w dwóch poprzednich, w Tarnowie nie funkcjonowało żadne liceum profilowane.

Wykres 38. Struktura uczniów w szkołach ponadgimnazjalnych w Tarnowie według typów szkół

W roku szkolnym 2013/2014 w Tarnowie działały 23 szkoły policealne, to o jedną szkołę mniej niż rok wcześniej. Kształciło się w nich 2,6 tys. uczniów (w porównaniu do ubiegłego roku o 26,3% mniej) co stanowiło 12,2% kształcących się w szkołach policealnych w województwie małopolskim.

W nauczaniu języków obcych w szkołach dla dzieci i młodzieży największą popularnością, nieodmiennie, cieszył się język angielski, który za przedmiot obowiązkowy w roku szkolnym 2013/2014 wybrało 95,4% uczniów (0,2 p. proc. mniej niż rok temu). Na drugim miejscu uplasował się język niemiecki – 46,7% uczniów (48,3% w roku ubiegłym). Pozostałe języki wybierane są znacznie rzadziej. Języka francuskiego uczyło się jedynie 4,3% dzieci i młodzieży, hiszpańskiego 2,4%, a łaciny 2,3%.

W Tarnowie działało również 11 szkół dla dorosłych, o trzy mniej w porównaniu do roku szkolnego 2012/2013, w których kształciło się 1,3 tys. osób. Najwięcej, bo 97,3% osób wybrało jedno z sześciu liceów ogólnokształcących lub jedno z trzech uzupełniających liceów ogólnokształcących. Ponad 36 osób kształciło się w dwóch technikach uzupełniających dla dorosłych.

W działających w Tarnowie dwóch wyższych uczelniach: Państwowej Wyższej Szkole Zawodowej oraz Małopolskiej Wyższej Szkole Ekonomicznej kształciło się w roku akademickim 2013/2014 (według stanu na 30 listopada) 5,5 tys. studentów, w tym 3,6 tys. na studiach stacjonarnych. W porównaniu do roku poprzedniego odnotowano więc spadek ogólnej liczby studentów o 5,2%, w tym studentów studiów stacjonarnych o 3,4%. Tarnowskie wyższe uczelnie opuściło łącznie 2,2 tys. absolwentów (w ubiegłym roku 2,1 tys. absolwentów). Studia stacjonarne ukończyło 1,0 tys. studentów zarówno w tym jak i w poprzednim roku akademickim.

Poza tymi uczelniami w mieście funkcjonowały zamiejscowe ośrodki czterech uczelni, tj. Uniwersytetu Pedagogicznego i Uniwersytetu Papieskiego Jana Pawła II w Krakowie, a także Wyższej Szkoły Biznesu w Nowym Sączu i Małopolskiej Szkoły Wyższej w Brzesku. W ośrodkach tych studiowało łącznie 0,9 tys. studentów (rok wcześniej 1,1 tys. studentów), z czego tylko 32,7% w systemie stacjonarnym.

Ochrona zdrowia

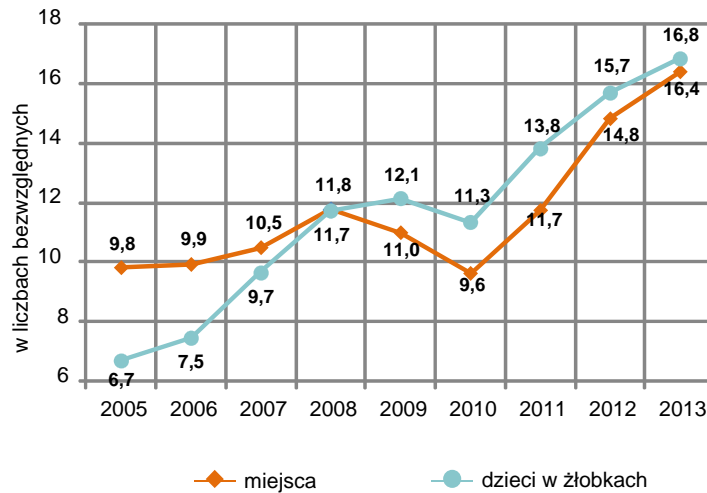
Od lat w Tarnowie działają dwa szpitale publiczne. Na koniec 2012 r. dysponowały one łącznie 1019 łózkami, co dawało 90 łóżek szpitalnych na 10 tys. ludności.

W 2013 r. ambulatoryjną opiekę zdrowotną mieszkańcom zapewniało 79 placówek. Składało się na nie 66 przychodni (20% więcej niż w 2012 r.) oraz 13 praktyk lekarskich (o 5 mniej w porównaniu do 2012 r.), świadczących usługi zdrowotne w ramach środków publicznych. W placówkach ambulatoryjnej opieki zdrowotnej w 2013 r. udzielono łącznie 1503,1 tys. porad, w tym 173,8 tys. porad (11,6%) było udzielonych przez lekarzy dentystów. W porównaniu z rokiem poprzednim nastąpił wzrost ilości udzielonych porad ogółem o 0,5%, natomiast zmniejszyła się liczba porad udzielonych przez lekarzy dentystów o 6,7%. Liczba udzielonych porad w przeliczeniu na jednego mieszkańca Tarnowa w 2013 r. wynosiła 13. Dla porównania liczba porad udzielonych na jednego mieszkańca w Krakowie wynosiła 12, w Nowym Sączu 13, a średnio w województwie małopolskim było to 8 porad.

W 2013 r. działało 59 aptek (5,3% działających w województwie małopolskim). Na jedną aptekę przypadało 1900 mieszkańców, podczas gdy rok wcześniej o 78 mieszkańców mniej. Odnotowano spadek o 7,9% liczby farmaceutów pracujących w aptekach. W końcu 2013 r. w tarnowskich aptekach pracowało 128 magistrów farmacji.

W 2013 r. w Tarnowie przybył jeden żłobek, obecnie funkcjonuje ich dziewięć. Jest to wyjście naprzeciw dużego zapotrzebowania w mieście na opiekę nad najmłodszymi dziećmi. W 2013 r. funkcjonujące żłobki oferowały 457 miejsc, oznacza to wzrost o 6,0% w stosunku do 2012 r. Odsetek dzieci objętych opieką w żłobkach w Tarnowie wynosił 16,8%. Dla porównania w Krakowie 13,5%, a w Nowym Sączu 6,4%. W ciągu roku 2013 przebywało w żłobkach 770 maluchów co stanowi 11,2% dzieci objętych opieką w tego typu placówkach w województwie małopolskim.

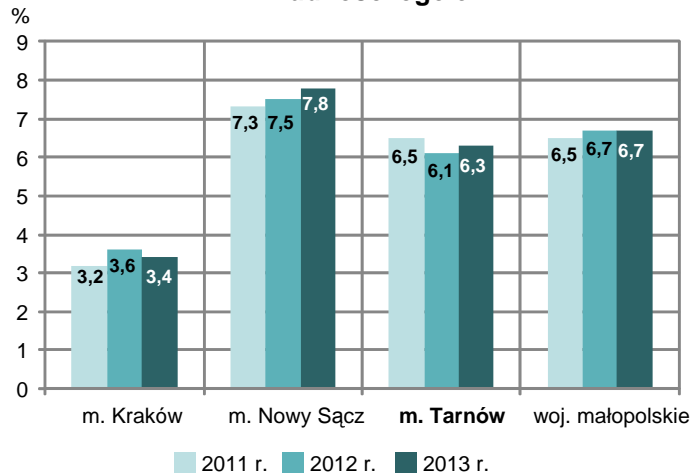
Wykres 39. Miejsca i dzieci objęte opieką w żłobkach w Tarnowie na 100 dzieci w wieku 0-2 lat

Pomoc społeczna

W 2013 r. w Miejskim Ośrodku Pomocy Społecznej w Tarnowie zarejestrowanych było 3,1 tys. gospodarstw domowych. W gospodarstwach tych żyło 7,1 tys. osób, które określa się jako beneficjentów środowiskowej pomocy społecznej⁶.

Wykres 40. Udział beneficjentów środowiskowej pomocy społecznej w ludności ogółem

⁶ Rozumianych po pierwsze jako populację gospodarstw domowych, które otrzymały pomoc materialną lub rzeczową za pośrednictwem ośrodka pomocy społecznej; po drugie jako zbiorowość osób, wszystkich członków tych gospodarstw, bez względu na to kto i jakie świadczenie otrzymał.

Beneficjentami środowiskowej pomocy społecznej w 2013 r. było 6,3% mieszkańców Tarnowa (2010 r. - 6,8%). Dla porównania – wskaźnik dla województwa w omawianym okresie wynosił 6,7%, w Nowym Sączu - 7,8%. W mniejszym zakresie ze świadczeń pomocy społecznej korzystali mieszkańcy Krakowa – wskaźnik ten kształtował się na poziomie 3,4%⁷.

W populacji beneficjentów w Tarnowie w 2013 r. zasiłki stałe przyznano 615 osobom, w tym 499 osobom samotnie gospodarującym, a średnia kwota zasiłku stałego wynosiła 416 zł. Zasiłki okresowe zostały przyznane 1154 osobom i objęły 1086 gospodarstw domowych, liczących łącznie 3139 osób. Przeciętna kwota zasiłku okresowego wynosiła 351 zł. Zdecydowanie najwięcej zasiłków okresowych zostało przyznanych z powodu bezrobocia – 1082 zasiłki, co stanowiło blisko 94% wszystkich osób, którym przyznano zasiłki okresowe. Skorzystało z nich 1025 gospodarstwa domowe, liczące 2963 osoby. W porównaniu do 2010 r. łączna liczba osób, która otrzymała zasiłki stałe i okresowe zmniejszyła się o 180 osób. W 2013 r. MOPS w Tarnowie na pomoc skierowaną do gospodarstw domowych wydatkował blisko 9,5 mln zł, tj. o 5% mniej niż w 2010 r.⁸.

W Tarnowie w 2013 r. funkcjonowało 10 placówek stacjonarnej opieki społecznej, mających do dyspozycji łącznie 560 miejsc. W porównaniu do 2010 r. liczba placówek nie uległa zmianie, natomiast o 35 zwiększyła się liczba miejsc. Na koniec omawianego okresu łącznie we wszystkich placówkach przebywało 520 mieszkańców, tj. o 16 osób więcej niż w 2010 r.

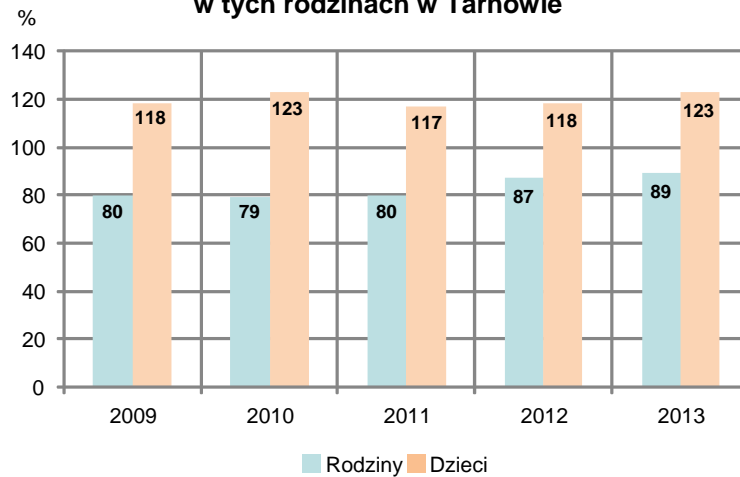
W 2013 r. w Tarnowie działały 4 całodobowe placówki opiekuńczo-wychowawcze dla dzieci i młodzieży - 3 socjalizacyjne i 1 interwencyjna, które miały pod opieką odpowiednio 48 i 25 wychowanków. W porównaniu do 2010 r. w tych placówkach przebywało o 18 podopiecznych mniej.

Dzieci i młodzież częściowo lub całkowicie pozbawione opieki ze strony rodziny miały ją zapewnioną przez rodziny zastępcze. W 2013 r. funkcjonowało w Tarnowie 89 rodzin zastępczych, w których przebywało 123 dzieci. W porównaniu do 2010 r. - o 10 wzrosła liczba rodzin zastępczych, natomiast nie zmieniła się liczba dzieci objęta pieczę zastępczą.

⁷ Dane ze Zbioru Centralnego Krajowego Systemu Monitoringu Pomocy Społecznej.

⁸ Na podstawie bazy danych MPiPS, sprawozdanie MPiPS-03 za 2012 r.

Wykres 41. Rodziny zastępcze i dzieci przebywające w tych rodzinach w Tarnowie

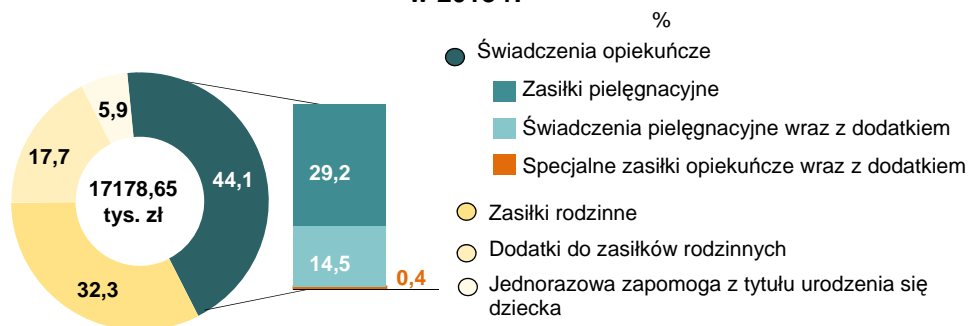
Świadczenia rodzinne

W 2013 r. w Tarnowie średnio miesięcznie 5,1 tys. rodzin korzystało z różnego rodzaju świadczeń przewidzianych w ustawie z dnia 28 listopada 2003 r. o świadczeniach rodzinnych (tekst jednolity Dz. U. z 2013 r. poz.1456 z późniejszymi zmianami). Zgodnie z ustawą świadczenia rodzinne obejmują:

- zasiłek rodzinny oraz dodatki do zasiłku rodzinnego,
- świadczenia opiekuńcze: zasiłek pielęgnacyjny, świadczenie pielęgnacyjne oraz wprowadzony od 1 stycznia 2013 r. specjalny zasiłek opiekuńczy,
- jednorazową zapomogę z tytułu urodzenia się dziecka.

Beneficjenci świadczeń rodzinnych w ciągu 2013 r. otrzymali świadczenia na łączną kwotę 17,2 mln zł, o 4,6% niższą niż w roku poprzednim. W tym samym okresie liczba rodzin korzystających ze świadczeń rodzinnych zmniejszyła się o 8%.

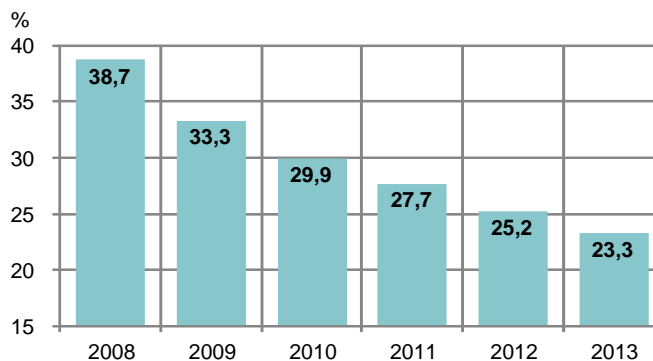
Wykres 42. Struktura wartości wypłacanych świadczeń rodzinnych w Tarnowie w 2013 r.

Zasiłki rodzinne wraz z dodatkami

Wśród świadczeń rodzinnych dominującą pozycję stanowiły zasiłki rodzinne wraz z dodatkami, które mają na celu częściowe pokrycie wydatków na utrzymanie dziecka. Głównym kryterium uprawniającym do otrzymania zasiłku rodzinnego jest posiadanie dziecka (dzieci) na utrzymaniu i przeciętny dochód w przeliczeniu na osobę w rodzinie nie przekraczający progu dochodowego, który w 2013 r. wynosił 539 zł na osobę, a jeżeli w rodzinie występuje dziecko niepełnosprawne 623 zł na osobę. W 2013 r. zasiłki rodzinne wypłacono na kwotę 5,6 mln zł, a dodatki do zasiłków na kwotę 3,0 mln zł, co razem stanowiło 50,0% ogólnej kwoty świadczeń rodzinnych. W porównaniu do roku ubiegłego kwota wypłaconych zasiłków rodzinnych wraz z dodatkami zmniejszyła się o blisko 3%. Średnio miesięcznie w Tarnowie zasiłek rodzinny pobierało ponad 2,5 tys. rodzin, o 10,9% mniej niż rok wcześniej. Wśród rodzin pobierających zasiłek rodzinny najwięcej, bo blisko 44% rodzin pobierało zasiłek na jedno dziecko, 37,9% na dwoje dzieci, 13,4% na troje, a ponad 5% na czworo i więcej dzieci. Przeciętnie miesięcznie rodzice w Tarnowie pobierali zasiłek rodzinny na 4,7 tys. dzieci, w tym na 4,2 tys. dzieci w wieku do lat 17. Dzieci w wieku do lat 17, na które rodzice pobierali zasiłek rodzinny, stanowiły 23,3% ogólnej liczby dzieci w tym wieku. Dla porównania odpowiedni wskaźnik dla Krakowa wynosił 13,7%, dla Nowego Sącza 30,5%, a średnio dla województwa małopolskiego 32,7%.

Wykres 43. Udział dzieci w wieku do lat 17, na które rodzice otrzymują zasiłek rodzinny w ogólnej liczbie dzieci w tym wieku w Tarnowie

Udział dzieci w wieku do lat 17 na które rodzice pobierają zasiłek rodzinny w ogólnej liczbie dzieci w tym wieku zmniejszał się systematycznie od 2008 r., co spowodowane było między innymi spadkiem ogólnej liczby dzieci w wieku

uprawnającym do zasiłku rodzinnego, a także niskim kryterium dochodowym obowiązującym od 2004 r., a zmienionym dopiero w listopadzie 2012 r. W 2013 r. w stosunku do roku poprzedniego wskaźnik zmniejszył się o 1,9 p. proc.

W ogólnej kwocie wydatków na dodatki do zasiłku rodzinnego największy udział stanowią wydatki na dodatki z tytułu opieki nad dzieckiem w okresie korzystania z urlopu wychowawczego (26,6%), z tytułu samotnego wychowywania dziecka (21,2%) i z tytułu wychowywania dziecka w rodzinie wielodzietnej (21,3%).

Świadczenia opiekuńcze

Zgodnie z wspomnianą na wstępie ustawą świadczenia opiekuńcze obejmują: zasiłek pielęgnacyjny, świadczenie pielęgnacyjne i wprowadzony od 1 stycznia 2013 r. specjalny zasiłek opiekuńczy.

W 2013 r. zmniejszyła się o 5,7% liczba osób korzystających ze świadczeń opiekuńczych, co związane było z faktem, iż od 1 stycznia 2013 zmianie uległy rodzaje i zasady przyznawania świadczeń opiekuńczych w zakresie świadczeń pielęgnacyjnych.

– zasiłek pielęgnacyjny

Nie uległy zmianie zasady przyznawania zasiłku pielęgnacyjnego na częściowe pokrycie wydatków wynikających z konieczności zapewnienia opieki i pomocy innej osoby w związku z niezdolnością do samodzielnej egzystencji.

Wartość wypłaconych zasiłków pielęgnacyjnych wynosiła 5,0 mln zł, co stanowiło 29,2% ogólnej kwoty świadczeń rodzinnych. W porównaniu do roku ubiegłego kwota wypłaconych zasiłków pielęgnacyjnych zmniejszyła się o 2,2%. Przeciętnie miesięcznie w Tarnowie wypłacono 2,7 tys. zasiłków pielęgnacyjnych, z czego ponad 76% dla osób niepełnosprawnych w wieku powyżej 16 roku życia, blisko 19% dla niepełnosprawnych dzieci i ponad 6% dla osób, które ukończyły 75 lat.

– świadczenie pielęgnacyjne i specjalny zasiłek opiekuńczy

Opracowana przez Ministerstwo Pracy i Polityki Społecznej nowelizacja ustawy o świadczeniach rodzinnych dzieli osoby uprawnione do świadczenia pielęgnacyjnego na dwie grupy. Pierwsza z nich obejmuje rodziców rezygnujących z zatrudnienia w związku z koniecznością sprawowania opieki nad niepełnosprawnym dzieckiem. Osoby te nadal otrzymują świadczenie pielęgnacyjne bez względu na wysokość uzyskiwanych dochodów.

Drugą grupę świadczeniobiorców stanowią pozostałe osoby, które otrzymywały wcześniej świadczenie pielęgnacyjne (np. wnuk opiekujący się niesamodzielną babcią, córka sprawująca opiekę nad niepełnosprawnym rodzicem). Otrzymują one specjalny zasiłek opiekuńczy, o ile dochód na osobę w ich rodzinie nie przekroczy 583 zł.

W 2013 r. wartość wypłaconych świadczeń pielęgnacyjnych wynosiła 2,4 mln zł, a specjalnych zasiłków opiekuńczych 129,3 tys. zł. Łączna kwota tych dwóch świadczeń była niższa o 18,8% od kwoty wypłaconego w 2012 r. świadczenia pielęgnacyjnego. Przeciętnie miesięcznie w Tarnowie 368 osób pobierało świadczenia pielęgnacyjne lub specjalny zasiłek opiekuńczy.

Jednorazowa zapomoga z tytułu urodzenia dziecka

W ramach wspomnianej na wstępie ustawy przewidziano jednorazową zapomogę z tytułu urodzenia dziecka, tak zwane „becikowe”. Od 1 stycznia 2013 r. jednorazowa zapomoga z tytułu urodzenia się dziecka przysługuje matce lub ojcu dziecka, opiekunowi prawnemu albo opiekunowi faktycznemu dziecka, jeżeli dochód rodziny w przeliczeniu na osobę nie przekroczy kwoty 1922 zł netto. Taka forma pomocy w Tarnowie skierowana została do rodziców 1020 dzieci.

Kultura

Działający w Tarnowie teatr im. Ludwika Solskiego dysponuje dwoma salami z 393 miejscami na widowni. W 2013 r. zostały wystawione 353 spektakle wobec 314 rok wcześniej. Liczba widzów wzrosła w ostatnim roku o 1,1% i wynosiła 54,1 tys.

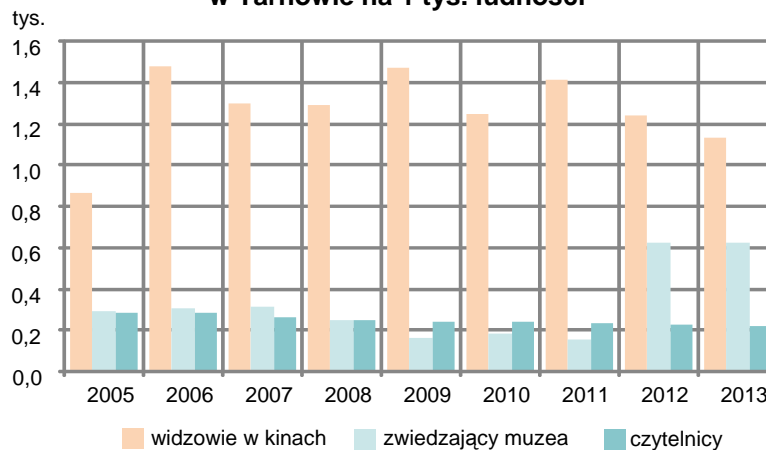
W omawianym roku w Tarnowie działały dwa kina stałe, które dysponowały 1032 miejscami na widowni w trzech salach. W ciągu 2013 r. odbyło się 3,0 tys. seansów (o 9,7% więcej niż rok wcześniej), a uczestniczyło w nich 127,3 tys. widzów, co stanowiło 4,5% ogółu widzów w kinach w województwie małopolskim. Średnio na jeden seans w Tarnowie przypadało 43 widzów, tj. o 8 widzów mniej niż w 2012 r. Dla porównania w Krakowie średnio na seansie było 17 widzów, a w Nowym Sączu 23 widzów.

Działające w 2013 r. cztery tarnowskie muzea przygotowały 12 wystaw własnych (o jedną trzecią więcej wystaw własnych w stosunku do 2012 r.) i 4 obce,

które zwiedziło 70,0 tys. osób (spadek o 1,4% w stosunku do roku poprzedniego). Systematycznie rośnie liczba młodzieży szkolnej odwiedzającej muzea. W tym roku nastąpił wzrost o 23,5% (8,1 tys. zwiedzających).

W 2013 r. cztery tarnowskie galerie przygotowały 69 wystaw i 71 ekspozycji, które zwiedziło 135,6 tys. osób. Był to rok, w którym zorganizowano znacznie mniej wystaw, w stosunku do 2012 r. o 23,3%. Mimo mniejszej oferty wystaw i ekspozycji liczba zwiedzających w 2013 r. wzrosła ponad dwukrotnie.

Wykres 44. Widzowie w kinach, zwiedzający muzea oraz czytelnicy w Tarnowie na 1 tys. ludności

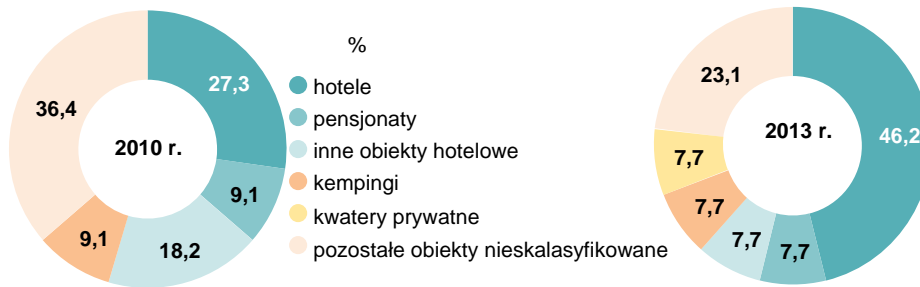

W Tarnowie w 2013 r. działało 10 placówek bibliotecznych. Liczba woluminów w księgozbiorze tarnowskich placówek bibliotecznych wzrosła o 6,9%. W 2013 r. księgozbiór liczył 369,0 tys. woluminów co stanowiło 3,4% zasobów wojewódzkich. W 2013 r. zarejestrowanych było 24,9 tys. czytelników, o 4,1% mniej niż przed rokiem. Wskaźnik wypożyczeń na jednego czytelnika w 2013 r. wynosił 16 woluminów, dla porównania w Krakowie 12,4 woluminów, w Nowym Sączu 16,8 woluminów.

Turystyka

W Tarnowie według stanu na koniec lipca 2013 r. funkcjonowało nadal 13 turystycznych obiektów noclegowych (0,9% działających w województwie małopolskim) z 833 miejscami noclegowymi. W stosunku do 2012 r. liczba miejsc noclegowych zmalała o 1,1%.

Wykres 45. Turystyczne obiekty noclegowe w Tarnowie według rodzajów obiektów

Najwięcej tj. 70,4% miejsc noclegowych oferowały obiekty hotelowe. W 2013 r. z noclegów w turystycznych obiektach noclegowych skorzystało 41,5 tys. osób (1,2% korzystających z noclegów w województwie małopolskim).

Liczba udzielonych noclegów wynosiła 68,0 tys. (0,7% noclegów udzielonych w województwie małopolskim), wobec 74,8 tys. w roku ubiegłym. Rok 2013 był rokiem, w którym utrzymała się tendencja spadkowa liczby turystów zagranicznych korzystających z noclegów w Tarnowie. Z noclegów w turystycznych obiektach noclegowych skorzystało 5,8 tys. turystów zagranicznych, wobec 5,9 tys. w 2012 r. Udzielono im 9,5 tys. noclegów, o 16,9%, mniej niż w 2012 r.

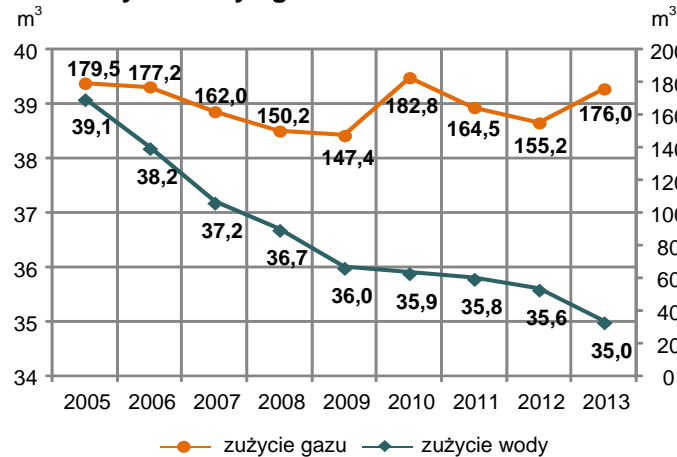
INFRASTRUKTURA KOMUNALNA

Długość czynnej sieci wodociągowej rozdzielczej w Tarnowie na koniec 2013 r. wynosiła 302,3 km i w porównaniu do 2012 r. wzrosła o 2,7 km (o 10,7 km względem 2010 r.). W badanym okresie o 2,2% (o 2,5% względem 2010 r.) wzrosła również ilość czynnych połączeń wodociągowych prowadzących do budynków mieszkalnych i zbiorowego zakwaterowania i na koniec 2013 r. wynosiła 11,3 tys.

W porównaniu do 2012 r. o 2,5% spadło zużycie wody przez gospodarstwa domowe na cele komunalno-bytowe (do 2010 r. spadek o 4,2%).

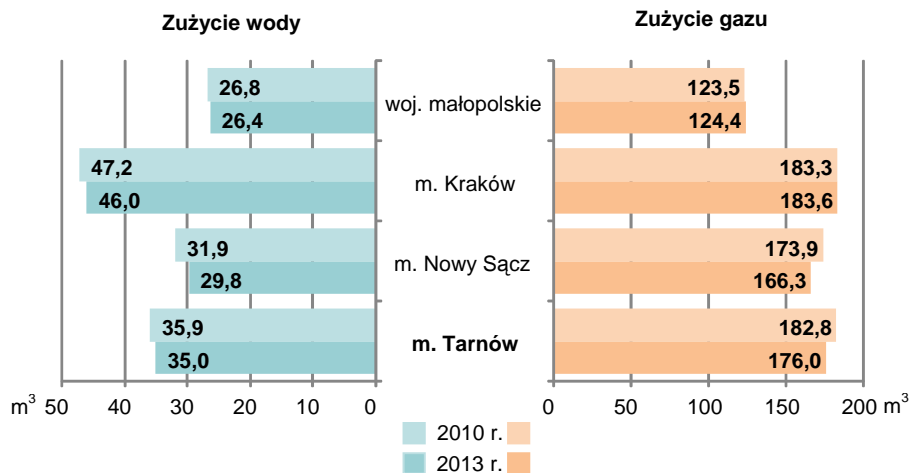
Wskaźnik zużycia wody w przeliczeniu na jednego mieszkańca obrazuje sposób gospodarowania wodą. W latach 2005-2013 następował ciągły spadek średniego zużycia wody na 1 mieszkańca Tarnowa z 39,1 m³ w 2005 r. do 35,0 m³ w 2013 r. Dla porównania mieszkańiec Krakowa w 2013 r. średnio zużył wody o 11,0 m³ więcej, a mieszkańiec Nowego Sącza o 5,2 m³ mniej od mieszkańca Tarnowa.

Wykres 46. Zużycie wody i gazu na 1 mieszkańca w Tarnowie

Długość sieci kanalizacyjnej na koniec 2013 r. wyniosła 345,4 km i w porównaniu do 2012 r. wzrosła o 1,3% (o 3,0% względem 2010 r.). W badanym okresie o 1,6% wzrosła również ilość połączeń prowadzących do budynków mieszkalnych oraz zbiorowego zakwaterowania i na koniec 2013 r. wyniosła 7,6 tys. szt.

Wykres 47. Zużycie wody i gazu na 1 mieszkańca

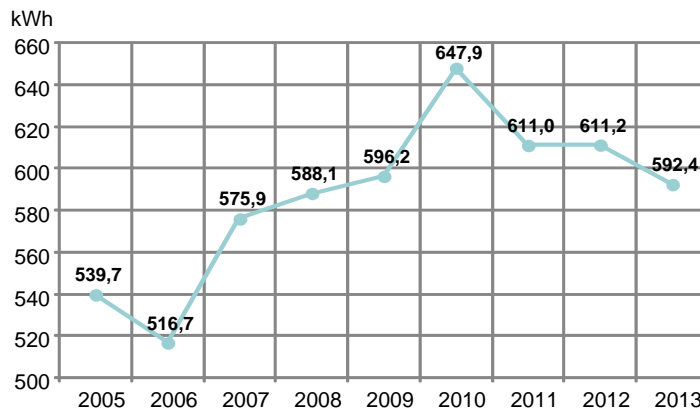

Długość sieci gazowej w 2013 r. wyniosła 410,1 km i w porównaniu do ubiegłego roku wzrosła o 1,2% (o 3,3% względem 2010 r.). Zwiększeniu uległa też liczba połączeń gazowych (wzrost do 2012 r. o 1,2% i o 3,5% do 2010 r.). W badanym okresie o 12,7% wzrosło również zużycie gazu z sieci w gospodarstwach domowych (w porównaniu do 2010 r. odnotowano spadek o 5,4%).

W przeliczeniu na 1 mieszkańca Tarnowa zużycie wyniosło 176,0 m³ (wzrost o 13,4%), a na jednego odbiorcę 566,4 m³ (wzrost o 12,2%). Spadek zużycia gazu z sieci w gospodarstwach domowych zanotowano w Krakowie – na jednego mieszkańca spadek o 0,3%, a na jednego odbiorcę spadek o 0,5%, natomiast w Nowym Sączu wzrost obu wskaźników odpowiednio o 1,6% i 0,5%.

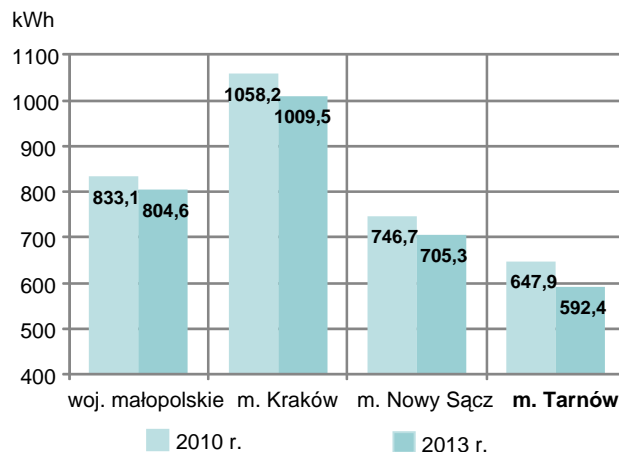
W 2013 r. zużycie energii elektrycznej w gospodarstwach domowych w Tarnowie w przeliczeniu na 1 mieszkańca wyniosło 592,4 kWh (w województwie małopolskim 804,6 kWh) i było niższe o 3,1% niż w 2012 r. (w porównaniu do 2010 r. mniejsze o 8,6%). Spadek zużycia energii elektrycznej na 1 mieszkańca zanotowano również w Krakowie (o 0,5%) i w Nowym Sączu (o 1,5%).

Wykres 48. Zużycie energii elektrycznej na 1 mieszkańca w Tarnowie

W Tarnowie średnie zużycie wody i gazu z sieci na 1 mieszkańca było wyższe niż przeciętne zużycie w województwie, natomiast średnie zużycie energii elektrycznej na 1 mieszkańca było niższe.

Wykres 49. Zużycie energii elektrycznej na 1 mieszkańca

HANDEL

W 2013 r. w Tarnowie działało (poza siecią sklepów, hipermarketów i domów towarowych) 15 targowisk stałych o łącznej powierzchni 96,5 tys. m² oraz 3 targowiska sezonowe. W porównaniu do 2012 r. zarówno liczba targowisk jak i ich powierzchnia nie uległy zmianie. W Krakowie i Nowym Sączu liczba i powierzchnia działających targowisk stałych również nie uległa zmianie (odpowiednio 16 targowisk o powierzchni 85,4 tys. m² i 2 targowiska o powierzchni 17,4 tys. m²). W wymienionych miastach zmniejszyła się natomiast liczba targowisk sezonowych. W 2013 r. w Krakowie działało 953, a w Nowym Sączu 30 targowisk sezonowych. Oznacza to spadek do poprzedniego roku odpowiednio o 193 targowiska (o 16,8%) i o 1 targowisko (o 3,2%).

Na tarnowskich targowiskach handel prowadzono w 297 czynnych codziennie punktach sprzedaży drobnodetalicznej, których ilość w ostatnim roku zmniejszyła się (o 14 punktów, tj. o 4,5%).

W 2013 r. wpływy z opłaty targowej na targowiskach stałych i sezonowych w Tarnowie wyniosły 1562,4 tys. zł i były o 17,3% niższe jak w 2012 r. W Krakowie wpływy z opłat wyniosły 9851,2 tys. zł, tj. o 18,1% więcej jak rok wcześniej, a w Nowym Sączu 154,2 tys. zł tj. o 2,8% mniej jak przed rokiem.

ZASOBY MIESZKANIOWE

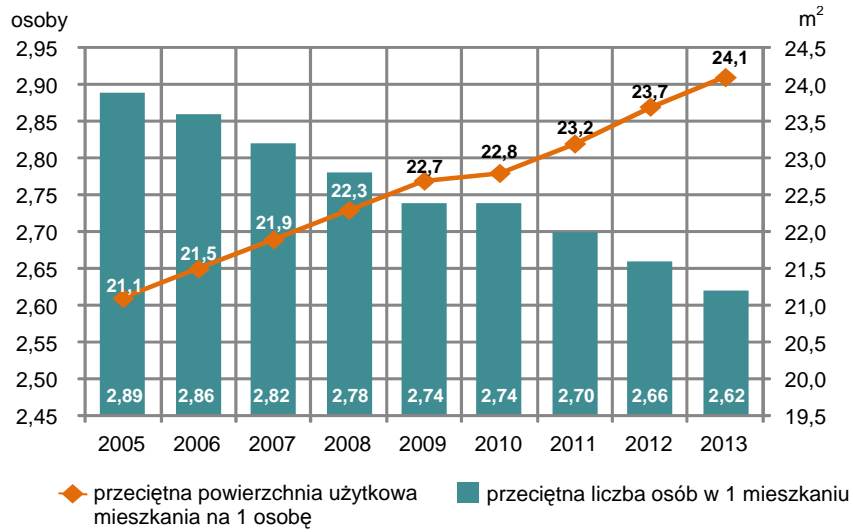
Zasoby mieszkaniowe Tarnowa na koniec 2013 r. wynosiły 42,7 tys. mieszkań, w których znajdowało się 153,4 tys. izb o powierzchni użytkowej 2698,1 tys. m². W porównaniu z 2010 r. przybyło 1,1 tys. mieszkań (wzrost o 2,5%), 99,4 tys. m² powierzchni użytkowej (wzrost o 3,8%) i 4,2 tys. izb (wzrost o 2,8%).

Zasoby mieszkaniowe Tarnowa w 2013 r. stanowiły 3,8% ogółu zasobów województwa (w 2010 r. – 3,9%). Dla porównania zasoby mieszkaniowe Nowego Sącza w 2013 r. stanowiły 2,6% ogółu zasobów województwa, a Krakowa – 31,0%.

W latach 2005-2013 podstawowe wskaźniki pozwalające określić warunki mieszkaniowe mieszkańców Tarnowa ulegały systematycznej poprawie. Przeciętna liczba osób przypadająca na 1 mieszkanie i na 1 izbę malała przy równoczesnym wzroście powierzchni użytkowej przypadającej na 1 osobę.

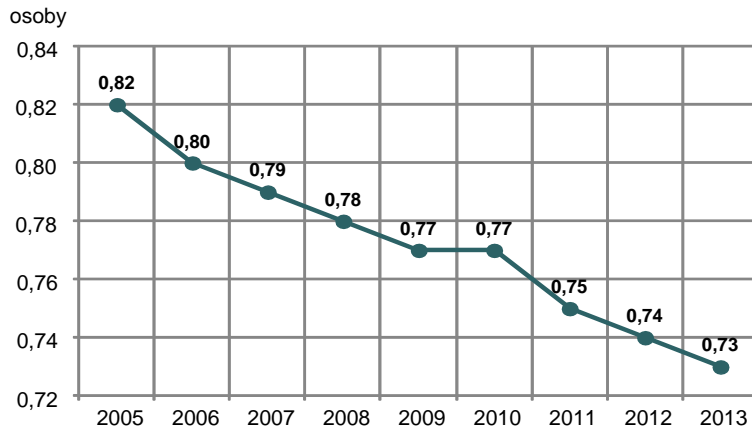
Wykres 50. Przeciętna powierzchnia użytkowa mieszkania na 1 osobę i przeciętna liczba osób w 1 mieszkaniu w Tarnowie

Stan w dniu 31 XII

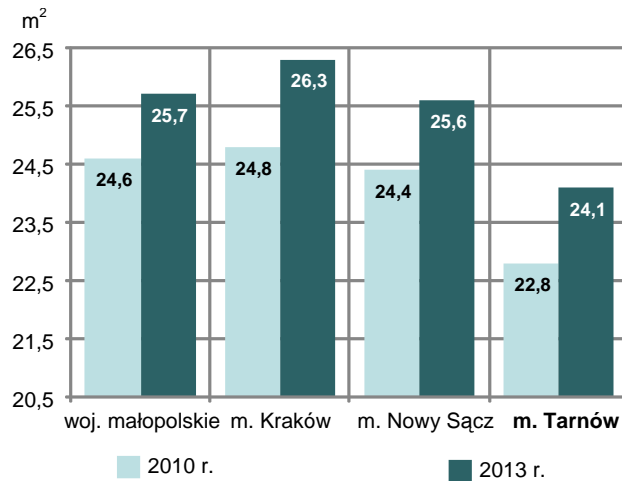
Wykres 51. Przeciętna liczba osób na 1 izbę w Tarnowie

Stan w dniu 31 XII

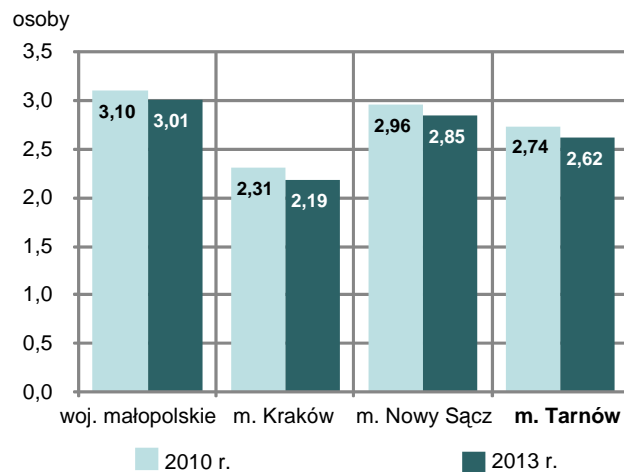

Na jedno mieszkanie w Tarnowie w 2013 r. przypadło przeciętnie 2,62 osoby (w województwie 3,01), a na jedną izbę 0,73 osoby (w województwie 0,77). Przeciętna powierzchnia użytkowa przypadająca na jedną osobę w porównaniu z 2010 r. wzrosła o 1,3 m² i na koniec 2013 r. wyniosła 24,1 m² (w województwie - 25,7 m²).

Wykres 52. Przeciętna powierzchnia użytkowa 1 mieszkania na osobę
Stan w dniu 31 XII

Wykres 53. Przeciętna liczba osób w 1 mieszkaniu
Stan w dniu 31 XII

Dla porównania mniejsze zaludnienie mieszkań było w mieście Krakowie, gdzie w 2013 r. na jedno mieszkanie przypadało przeciętnie 2,19 osoby, na jedną izbę 0,69, a większe w mieście Nowy Sącz odpowiednio 2,85 i 0,74. Mieszkańcy Krakowa i Nowego Sącza mieli do dyspozycji większą powierzchnię użytkową mieszkania niż mieszkańcy Tarnowa. W Krakowie przeciętna powierzchnia użytkowa mieszkania przypadająca na jedną osobę wynosiła 26,3 m², a w Nowym Sączu 25,6 m².

W badanym okresie począwszy od 2005 r. uległ znacznej poprawie standard mieszkań mierzony wielkością mieszkania i liczbą izb oraz wyposażeniem w podstawowe instalacje techniczno-sanitarne.

Wykres 54. Przeciętna powierzchnia użytkowa 1 mieszkania oraz przeciętna liczba izb w 1 mieszkaniu w Tarnowie

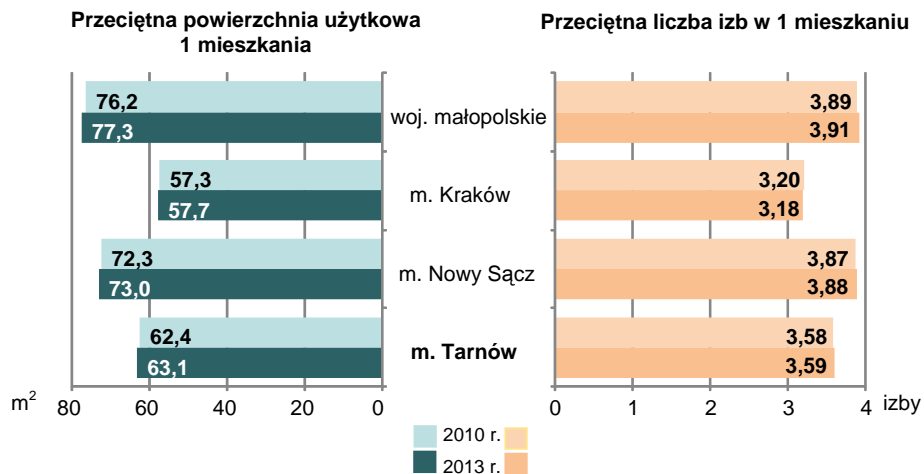
Stan w dniu 31 XII

Przeciętna powierzchnia użytkowa mieszkania w Tarnowie w końcu 2013 r. wynosiła 63,1 m² (w województwie 77,3 m²) i wzrosła o 0,2 m² w porównaniu do poprzedniego roku. Jednocześnie mieszkanie posiadało 3,59 izby (wzrost o 0,01 izby) i w odniesieniu do przeciętnego mieszkania w województwie miało o 0,32 izby mniej.

Wykres 55. Przeciętna powierzchnia użytkowa 1 mieszkania i przeciętna liczba izb w mieszkaniu

Stan w dniu 31 XII

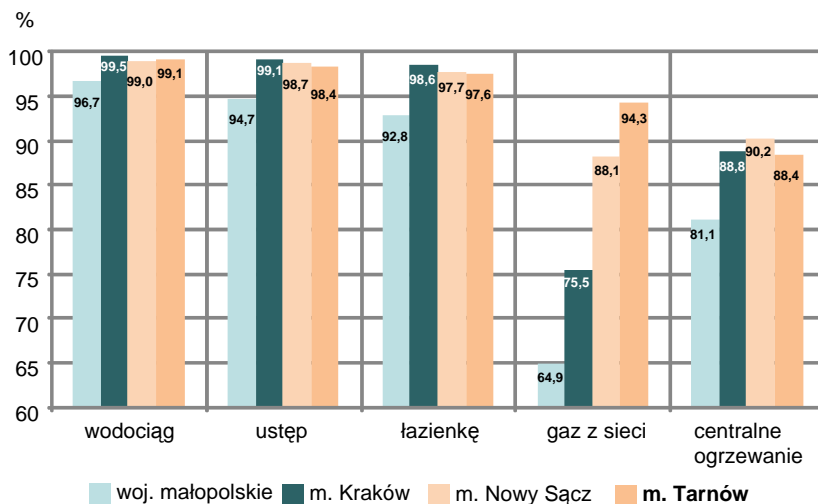
Dla porównania niższy standard mieszkań był w mieście Krakowie gdzie przeciętna powierzchnia użytkowa mieszkania na koniec 2013 r. wynosiła 57,7 m², a przeciętna liczba izb w mieszkaniu 3,18, a wyższy standard w mieście Nowy Sącz, odpowiednio 73,0 m² i 3,88 izb.

W latach 2010-2013 poprawie uległo wyposażenie mieszkań w łazienkę (o 0,1 p. proc.) oraz centralne ogrzewanie (o 0,4 p. proc.) osiągając w 2013 r. odpowiednio poziom 97,6% i 88,4% ogółu mieszkań. Na niezmienionym poziomie pozostało wyposażenie w wodociąg, ustęp i gaz sieciowy.

Standard mieszkań Tarnowa pod względem wyposażenia w podstawowe instalacje techniczno - sanitarne był wyższy w porównaniu do standardu mieszkań w województwie małopolskim.

Wykres 56. Mieszkania wyposażone w instalacje sanitarno-techniczne w 2013 r.

Stan w dniu 31 XII

Podobnie jak w Tarnowie, ponad 99% mieszkań w Krakowie i Nowym Sączu było wyposażonych w wodociąg, w łazienkę około 98%, a w ustęp około 99%.

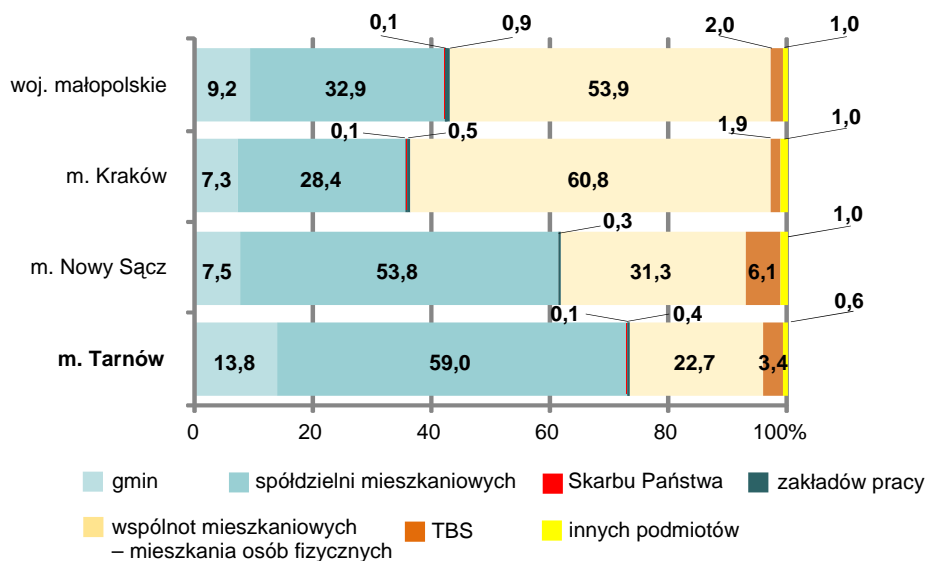
W instalację gazową wyposażonych było ponad 88% mieszkań w Nowym Sączu i ponad 75% mieszkań w Krakowie, a w centralne ogrzewanie w Nowym Sączu ponad 90% mieszkań i w Krakowie ponad 88%.

Stopień nasycenia mieszkaniem, wyrażany liczbą mieszkań na 1 tys. ludności jest również jednym z mierników ogólnego standardu mieszkaniowego. W 2013 r. wskaźnik ten dla miasta Tarnowa wyniósł 381 (w 2010 r. – 365) i był wyższy od wskaźnika wojewódzkiego o 49. W mieście Krakowie na 1 tys. osób przypadało 456 mieszkań, a w mieście Nowy Sącz – 350.

Dane prezentowane według form własności dotyczą mieszkań będących własnością: gmin (mieszkania komunalne), spółdzielni mieszkaniowych, Skarbu Państwa, zakładów pracy, товариств budownictwa społecznego (TBS), osób fizycznych w budynkach wspólnot mieszkaniowych oraz innych podmiotów. Spośród mieszkań objętych badaniami w 2013 r. w Tarnowie – 59,0% stanowiły mieszkania będące własnością spółdzielni mieszkaniowych (w województwie 32,9%), mieszkania osób fizycznych w budynkach wspólnotowych – 22,7% (w województwie 53,9%), mieszkania komunalne – 13,8% (w województwie 9,2%), TBS-ów – 3,4%, innych podmiotów – 0,6%, zakładowe – 0,4% i Skarbu Państwa – 0,1%.

Mieszkania stanowiące własność innych podmiotów charakteryzowały się najwyższą przeciętną powierzchnią użytkową tj. 58,0 m², natomiast mieszkania gminne były najmniejsze (42,7 m²).

Wykres 57. Struktura mieszkań według form własności w 2013 r.
Stan w dniu 31 XII

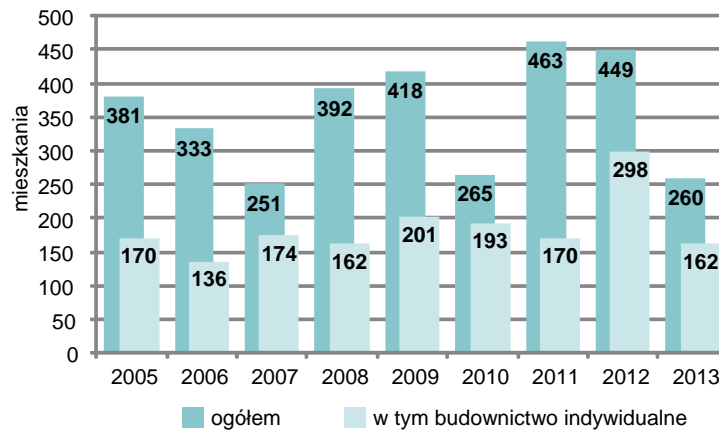

Podobna struktura mieszkań według form własności była w Nowym Sączu gdzie najwięcej mieszkań stanowiły mieszkania będące własnością spółdzielni mieszkaniowych – 53,8%, natomiast w Krakowie zdecydowanie przeważały mieszkania osób fizycznych w budynkach wspólnot mieszkaniowych, które stanowiły 60,8% zasobów mieszkań objętych badaniem.

BUDOWNICTWO MIESZKANIOWE

W 2013 r. w porównaniu do roku poprzedniego w Tarnowie odnotowano znaczne pogorszenie sytuacji w budownictwie mieszkaniowym.

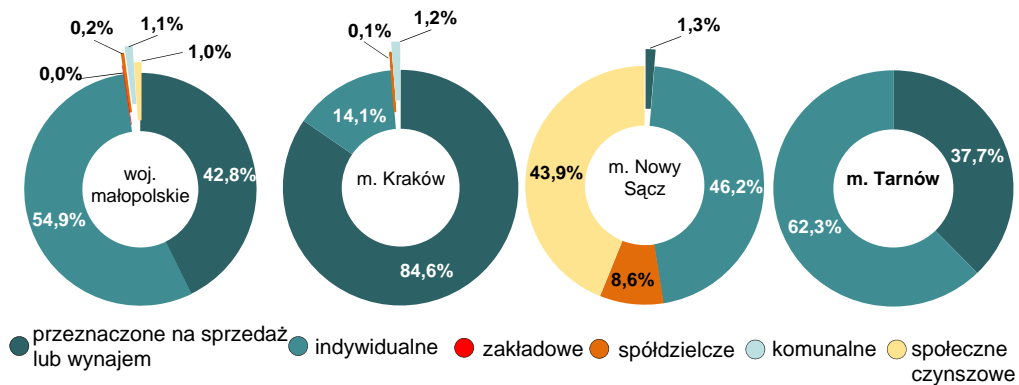
Wykres 58. Mieszkania oddane do użytkowania w Tarnowie

W 2013 r. na terenie miasta Tarnowa przekazano do użytkowania 260 mieszkań o łącznej powierzchni 27,4 tys. m² tj. o 189 mieszkań (o 42,1%) mniej niż w 2012 r. (o 1,9% mniej względem 2010 r.). Mieszkania te stanowiły 1,7% mieszkań oddanych do użytkowania w województwie.

Spadek wynikał głównie ze zmniejszenia liczby oddanych mieszkań przez inwestorów indywidualnych (o 136 tj. o 45,6% mniej niż w 2012 r.) oraz z braku efektów w budownictwie komunalnym (w 2012 r. przekazano 46 mieszkań) i społecznym czynszowym (w 2012 r. – 48 mieszkań). Większą liczbę mieszkań niż przed rokiem zrealizowano jedynie w ramach budownictwa przeznaczonego na sprzedaż i wynajem (wzrost o 71,9%). Podobnie jak w 2012 r. nie oddano do użytkowania żadnego mieszkania spółdzielczego i zakładowego.

Wykres 59. Struktura mieszkań oddanych do użytkowania według form budownictwa w 2013 r.

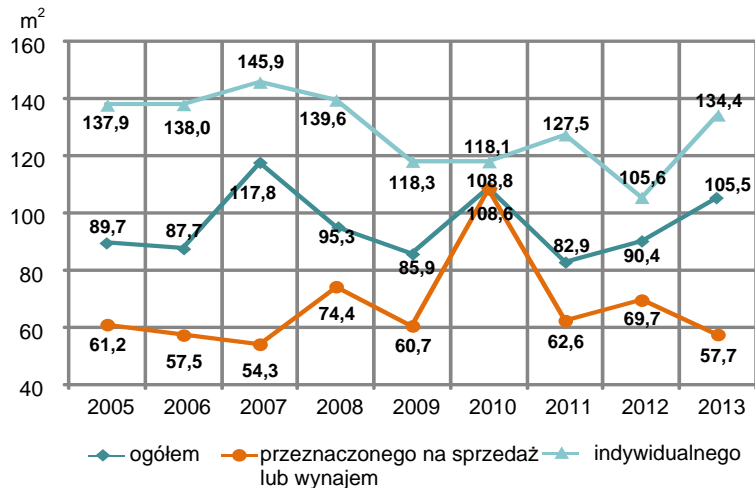

W Krakowie w 2013 r. najwięcej mieszkań oddali inwestorzy budujący mieszkania na sprzedaż lub wynajem. Mieszkania te stanowiły 84,6% ogólnej liczby przekazanych do użytkowania mieszkań. W Nowym Sączu dominowali inwestorzy indywidualni. Ich udział w ogólnej liczbie oddanych mieszkań do użytkowania w 2013 r. wyniósł 46,2%.

Przeciętna powierzchnia użytkowa wybudowanych mieszkań w Tarnowie w 2013 r. wyniosła 105,5 m² i w porównaniu do 2012 r. była większa o 15,1 m² tj. o 16,7% (względem 2010 r. spadek o 3,3 m² tj. o 3,0%).

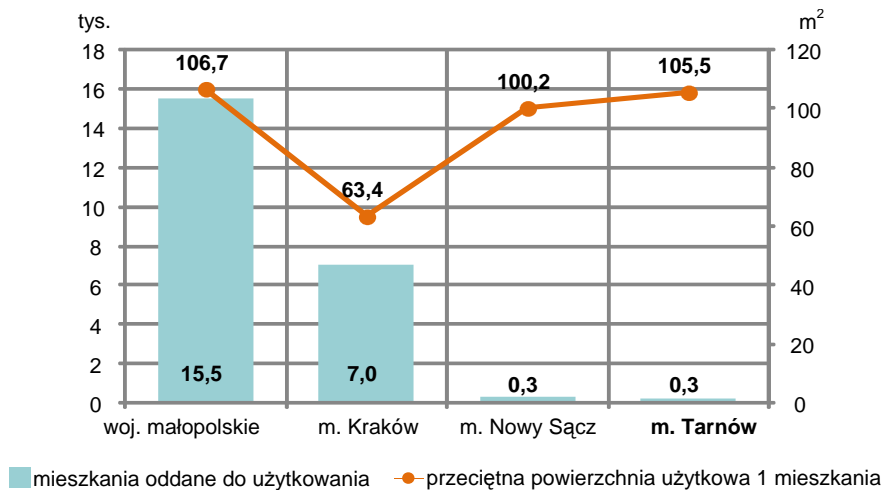
Dla porównania przeciętna powierzchnia użytkowa 1 mieszkania oddanego do użytkowania w Krakowie wynosiła 63,4 m², a w Nowym Sączu 100,2 m², przy średniej wynoszącej w województwie małopolskim 106,7 m².

Wykres 60. Przeciętna powierzchnia użytkowa 1 mieszkania oddanego do użytkowania w Tarnowie

Wskaźnikiem nasilenia budownictwa mieszkaniowego jest liczba oddanych do użytkowania mieszkań na 1 tys. ludności. Wskaźnik ten w 2013 r. w Tarnowie wynosił 2,3 (w 2012 r. – 4,0) przy średniej dla województwa małopolskiego 4,6 (w 2012 r. również 4,6). Wyższy poziom wskaźnika od średniej w województwie małopolskim odnotowano w Krakowie – 9,3, a niższy w Nowym Sączu – 3,6.

Wykres 61. Mieszkania oddane do użytkowania i przeciętna powierzchnia użytkowa 1 mieszkania oddanego do użytkowania w 2013 r.

W 2013 r. w mieście Tarnowie wydano 69 pozwoleń na budowę 78 nowych budynków mieszkalnych o łącznej liczbie 110 mieszkań (wobec 96 pozwoleń na budowę 114 nowych budynków mieszkalnych o 356 mieszkaniach w 2012 r.). Wśród nowych mieszkań, na które wydano pozwolenia 60,9% stanowiły mieszkania w nowych budynkach jednorodzinnych. Ponadto wydano 6 pozwoleń na rozbudowę budynków mieszkalnych (w 2012 r. – 5) oraz 8 na adaptację pomieszczeń niemieszkalnych (w 2012 r. – 5).

W 2013 r. na terenie miasta Tarnowa inwestorzy rozpoczęli budowę 136 mieszkań (o 57,6% mniej niż w 2012 r.) w tym 83 w ramach budownictwa indywidualnego (o 73,1% mniej niż w 2012 r.).

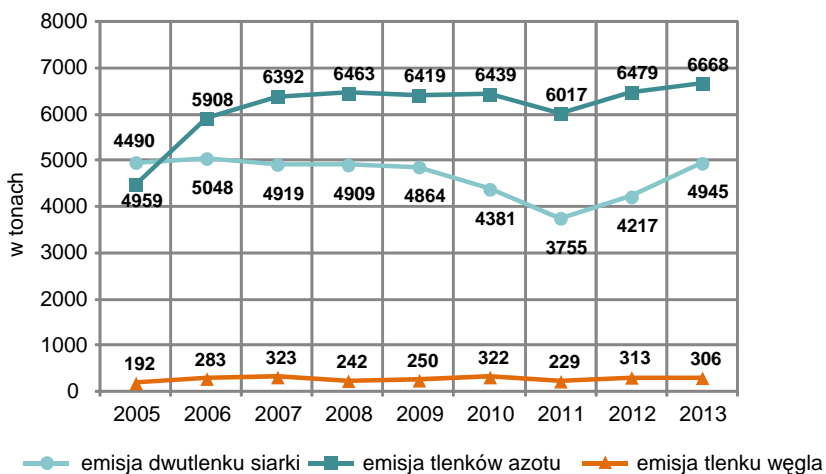
OCHRONA ŚRODOWISKA

Oceny stanu środowiska na obszarze miasta Tarnowa w 2013 r. dokonano w oparciu o wyniki badań statystycznych, wykorzystano również wyniki monitoringu prowadzonego przez WIOŚ w Krakowie – Delegatura w Tarnowie.

Głównym źródłem zanieczyszczenia powietrza jest wprowadzanie przez człowieka, bezpośrednio lub pośrednio, substancji stałych, ciekłych lub gazowych które mogą zagrażać zdrowiu człowieka, ujemnie wpływać na klimat, przyrodę żywą, glebę lub wodę.

Dane statystyczne wskazują, że Tarnów nadal należy do miast o dużej skali zagrożenia zanieczyszczeniem powietrza. W 2012 r. zajmował 26 lokatę wśród 150 miast Polski najbardziej zagrożonych ze względu na ilość zanieczyszczeń gazowych emitowanych z zakładów szczególnie uciążliwych dla środowiska (w województwie małopolskim 3 miejsce po Krakowie i Trzebini). W 2013 r. zakłady szczególnie uciążliwe dla czystości powietrza wyemitowały w Tarnowie łącznie 13,7 tys. ton zanieczyszczeń gazowych (bez dwutlenku węgla), tj. 12,6% całkowitej emisji gazów (bez CO₂) w województwie małopolskim. W stosunku do roku 2012 emisja tych zanieczyszczeń wzrosła o 6,0%, a w porównaniu z rokiem 2010 - o 9,0%. Wysoki był w Tarnowie w 2013 r. wskaźnik wzrostu emisji dwutlenku siarki – wyniósł 17,3%, w przeliczeniu na 1 km² emisja wzrosła o 10,1 ton.

Wykres 62. Emisja gazowych zanieczyszczeń powietrza z zakładów szczególnie uciążliwych w Tarnowie

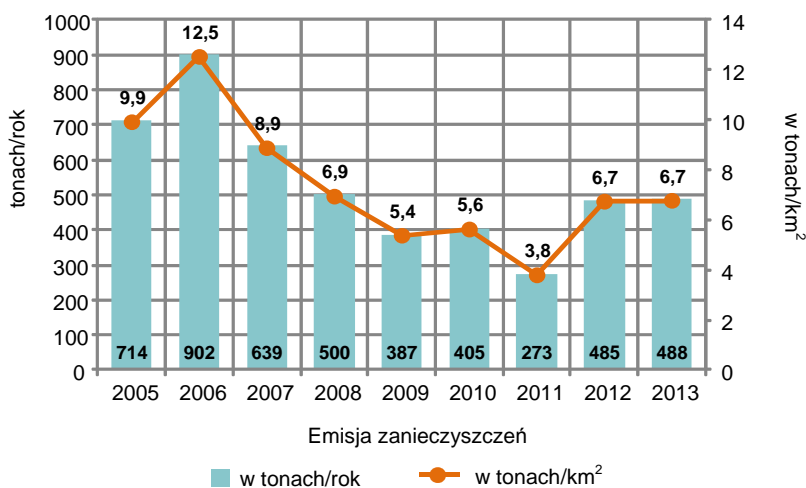

Wyraźnie niższy był wzrost emisji tlenków azotu, dominujących jednak w całkowitej emisji zanieczyszczeń gazowych w Tarnowie. Wyniósł, w porównaniu do roku poprzedniego, tylko 2,9% a w przeliczeniu na 1 km² emisja wzrosła o 2,6 ton.

W zakresie emisji gazów cieplarnianych w roku 2013, w porównaniu do roku poprzedniego, odnotowano wzrost emisji dwutlenku węgla o 17,4%, zmniejszyła się natomiast o 11,5 % całkowita emisja podtlenku azotu. W Krakowie emisja CO₂ zmniejszyła się w skali roku o blisko 6%, a w Nowym Sączu o ponad 9%.

Emisja pyłowych zanieczyszczeń powietrza z zakładów szczególnie uciążliwych w skali roku wzrosła nieznacznie (o 0,6%) i wyniosła w 2013 r. 488 ton (13,6% całkowitej emisji pyłowej w województwie). W przeliczeniu na 1 km² wyemitowano jednak w Tarnowie 6,7 ton pyłów - dla porównania w Krakowie 5,2 ton, a w Nowym Sączu 2,3 ton. Podobnie jak w latach poprzednich dominowały pyły ze spalania paliw, które stanowiły w Tarnowie ponad 53% całej emisji pyłowej, w Krakowie 49,6% a w Nowym Sączu 72,4%.

Wykres 63. Emisja pyłowych zanieczyszczeń powietrza z zakładów szczególnie uciążliwych w Tarnowie

W urządzeniach do redukcji zanieczyszczeń powietrza w zakładach szczególnie uciążliwych Tarnowa zatrzymano i zneutralizowano w 2013 r. 23,2 tys. ton zanieczyszczeń gazowych (bez CO₂), czyli 62,8% wytworzonych i 93,4 tys. ton zanieczyszczeń pyłowych (99,5% wytworzonych). W porównaniu z rokiem ubiegłym zatrzymano o 12,6% więcej zanieczyszczeń gazowych i o 0,9% więcej pyłów.

Pomiary zanieczyszczeń powietrza w sieci monitoringu w automatycznej stacji pomiarów na terenie Tarnowa prowadzi WIOŚ Kraków – Delegatura

w Tarnowie. Z wyników dobowych pomiarów w 2013 r. wynika, że stężenie średnioroczne pyłu zawieszonego PM10 wynosiło $34,0 \mu\text{g}/\text{m}^3$, a stężenia 24-godzinne 55 razy w roku kalendarzowym 2013 przekroczyły dopuszczalny poziom. W porównaniu do roku 2012 stężenie średnioroczne pyłu PM10 było niższe o $7 \mu\text{g}/\text{m}^3$, a częstość przekraczania 24-godzinnych stężeń była niższa o 19. Stężenie średnioroczne pyłu zawieszonego PM2,5 wynosiło $27,0 \mu\text{g}/\text{m}^3$, tj. 108% poziomu dopuszczalnego. W porównaniu do roku 2012 było niższe o $6 \mu\text{g}/\text{m}^3$. Średniomiesięczne stężenia pyłu zawieszonego obu frakcji były w miesiącach letnich znacznie niższe jak w miesiącach zimowych, ponadto w 2013 r. nie odnotowano ani razu przekroczenia poziomu alarmowego pyłu zawieszonego PM10 wynoszącego $300 \mu\text{g}/\text{m}^3$.

Wartość stężenia średniorocznego dwutlenku siarki w pyłe zawieszonym ($9,0 \mu\text{g}/\text{m}^3$) była niższa o $1,0 \mu\text{g}/\text{m}^3$ od stężenia ustalonego w 2012 r. Maksymalne stężenie ośmiogodzinne tlenku węgla wyniosło w 2013 r. $2220 \mu\text{g}/\text{m}^3$ i było ponad dwukrotnie niższe od wartości określonej w poprzednim roku. Niższe jak w roku 2012 były stężenia ołowiu (o 20,0%), arsenu (o 14,3%) i benzo/a/piranu (o 18,5%), natomiast nieco wyższe jak przed rokiem, było średnioroczne stężenie kadmu (o 15,9%) i niklu (o 6,3%).

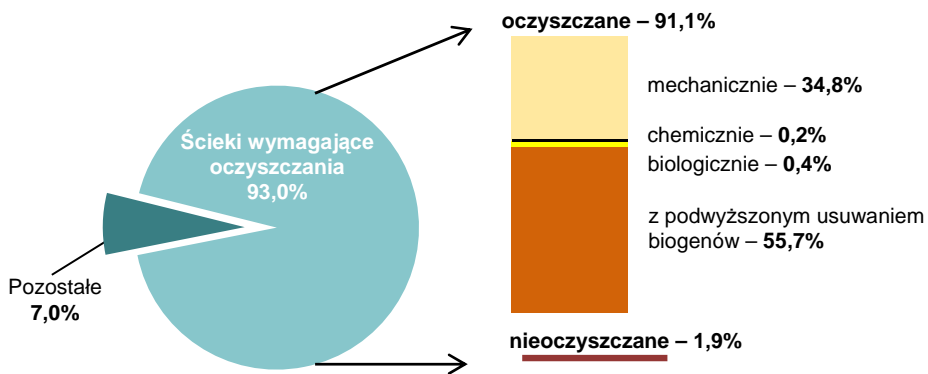
W skali województwa małopolskiego punkt pomiarowy w Tarnowie znalazł się w 2013 r. w grupie o najniższych stężeniach średniorocznych zanieczyszczeń powietrza⁹.

Tarnów zajął 23 miejsce wśród 119 miast Polski o decydującym zużyciu wody w gospodarce narodowej (w województwie małopolskim 3 miejsce po Skawinie i Krakowie). Zużycie wody wyniosło w 2013 r. $16,9 \text{ hm}^3$, w tym $10,9 \text{ hm}^3$ na cele przemysłowe i $5,7 \text{ hm}^3$ na eksploatację wodociągów sieciowych. W porównaniu z rokiem 2012 całkowite zużycie wody wzrosło o 5,4%, w tym na rzecz przemysłu o 12,2%. Zmniejszyło się natomiast w skali roku o 2,5% zużycie wody z sieci wodociągowej przez tarnowskie gospodarstwa domowe. Statystyczny mieszkaniec miasta zużył w 2013 r. $35,1 \text{ m}^3$ wody pochodzącej z miejskiej sieci wodociągowej (w 2012 r. $35,7 \text{ m}^3$).

⁹ Dane w zakresie wyników pomiaru zanieczyszczeń powietrza pochodzą z publikacji WIOŚ w Krakowie Delegatura w Tarnowie „Informacja o stanie środowiska w Tarnowie w 2013 roku”, Tarnów, lipiec 2014.

Na degradację zasobów wodnych wpływają przede wszystkim ścieki, zarówno wytwarzane przez przemysł i gospodarkę komunalną. W 2013 r. Tarnów zajął 31 miejsce wśród 198 miast Polski o dużej skali zagrożenia ściekami (w województwie małopolskim 4 miejsce po Bukowni, Krakowie i Libiążu). Do wód lub do ziemi odprowadzono łącznie 11,0 hm³ ścieków przemysłowych i komunalnych wymagających oczyszczenia (o 4,3% więcej jak w 2012 r.); stanowiły one 4,1% ogółu ścieków odprowadzonych w województwie małopolskim. Pięć oczyszczalni ścieków działających w 2013 r. w Tarnowie oczyściło wszystkie ścieki wymagające oczyszczenia dopływające do nich siecią kanalizacyjną tj. 10,8 hm³. Udział przemysłowych ścieków nieoczyszczonych odprowadzonych bezpośrednio do wód lub do ziemi, a wymagających oczyszczenia wzrósł w roku 2013 z 0,9% do 2,1%. Z oczyszczalni ścieków komunalnych korzystali w 2013 r. wszyscy mieszkańcy Tarnowa, w Nowym Sączu 98,9% mieszkańców a w Krakowie 90,9%.

Wykres 64. Struktura ścieków przemysłowych i komunalnych odprowadzanych do wód lub ziemi w Tarnowie w 2013 r.

W trzyletnim okresie badawczym (2011-2013) na obszarze miasta Tarnowa służby ochrony środowiska WIOŚ dokonały oceny stanu wód powierzchniowych 3 jednolitych części wód tj. Dunajca od zbiornika Czchów do ujścia, Białej od Rostówki do ujścia i Wątku.

W zakresie elementów biologicznych IV klasę jakości wód wykazała Biała i Wątok, natomiast Dunajec wykazał II klasę. W zakresie elementów fizykochemicznych wykazano II klasę jakości wód dla Białej i I klasę jakości wód dla Dunajca i Wątku. Potencjał ekologiczny Białej i Wątku oceniono jako słaby,

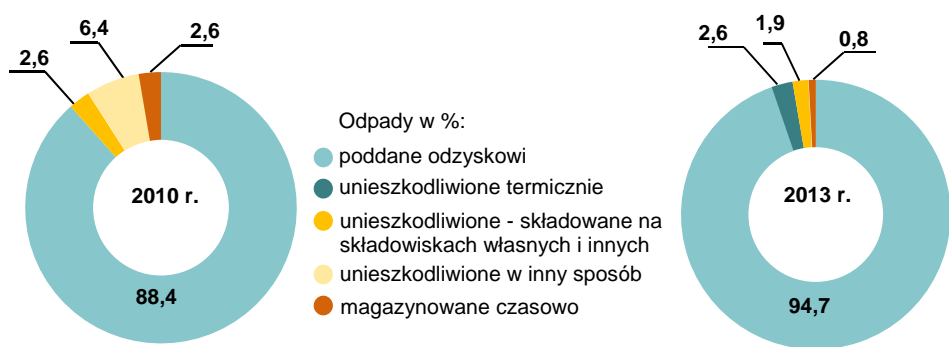
natomiast Dunajca jako dobry. Stan chemiczny wód we wszystkich trzech jednolitych częściach wód oceniono jako dobry.

W wyniku klasyfikacji jednolitych części wód dla miasta Tarnowa w latach 2011 – 2013 stwierdzono, że stan wód Dunajca był dobry, natomiast stan wód Białej i Wątku był zły.

Ocena stanu chemicznego wód podziemnych miasta Tarnowa badanych w 2013 r. przez WIOŚ w Krakowie – Delegaturę w Tarnowie wykazała, że wody te znajdują się w dobrym stanie chemicznym. Ocena według wymagań dotyczących jakości wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi wykazała, że wody w ujęciu Tarnów – Świerczków spełniały wymagania dla wód do spożycia, natomiast w Kępie Bogumiłowickiej wykazały przekroczenia manganu i muszą być poddawane procesom uzdatniania przed wprowadzeniem ich do sieci wodociągowej¹⁰.

Poważnym zagrożeniem dla środowiska są odpady przemysłowe i komunalne powstające na terenie miasta. W 2013 r. zakłady przemysłowe objęte statystyką GUS wytworzyły 192,1 tys. ton odpadów (z wyłączeniem odpadów komunalnych), o 20,7% mniej jak przed rokiem. Stanowiło to 3,0% całej masy odpadów wytworzonych w województwie małopolskim (w 2012 r. 3,6%). Procesowi odzysku poddano 182,0 tys. ton wytworzonych odpadów, kolejne 8,5 tys. ton unieszkodliwiono, a 1,6 tys. ton zmagazynowano czasowo. Odpady składowane stanowiły tylko 1,9% (przed rokiem 6,5%)

Wykres 65. Struktura odpadów wytworzonych^a w Tarnowie

^a Z wyłączeniem odpadów komunalnych.

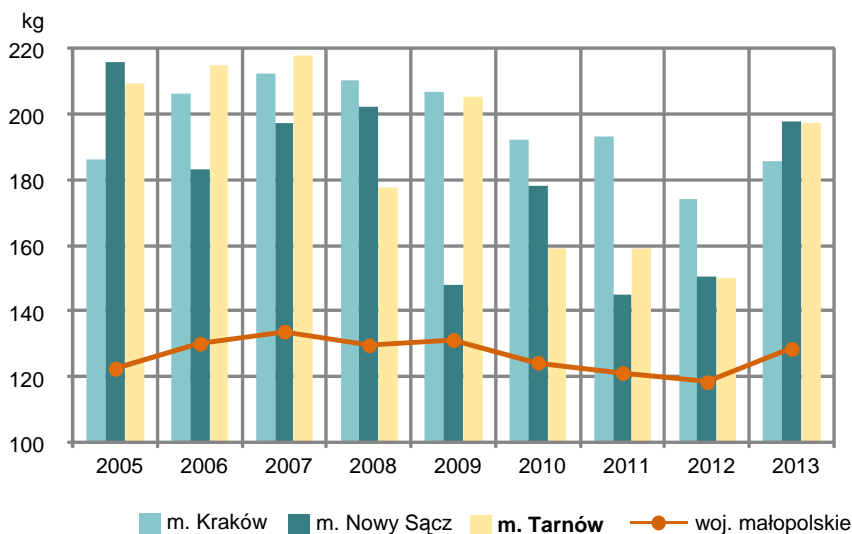
¹⁰ Dane w zakresie oceny stanu wód powierzchniowych i podziemnych pochodzą z publikacji WIOŚ w Krakowie Delegatura w Tarnowie „Informacja o stanie środowiska w Tarnowie w 2013 roku”, Tarnów, lipiec 2014.

Na własnych składowiskach tarnowskie zakłady produkcyjne nagromadziły 1636.0 tys. ton odpadów, co daje 22,7 tys. ton na 1 km² (przed rokiem 30,1 tys. ton). Wskaźnik dla Krakowa wyniósł 111,4 tys. ton na 1 km² (w 2012 r. 112,4 tys. ton).

Ilość odpadów komunalnych wytworzonych na terenie miasta zależy od liczby jego mieszkańców, a także od ilości zakładów handlowych i usługowych. W 2013 r. w Tarnowie zebrano 29,1 tys. ton odpadów komunalnych zmieszanych tj. o 3,0% więcej jak w 2012 r., z czego 22,2 tys. ton (tj. 76,2% ogółu zebranych odpadów) pochodziło z gospodarstw domowych, 6,3 tys. ton (21,7%) z handlu, małego biznesu, biur i instytucji oraz 0,6 tys. ton (2,1%) z usług komunalnych. Recyklingowi poddano 29,4% zebranych odpadów – łącznie 8,6 tys. ton (w Krakowie 4% a w Nowym Sączu 3,4%).

Na 1 mieszkańca przypadało w Tarnowie 197,4 kg zebranych odpadów komunalnych zmieszanych (przed rokiem 149,7 kg), dla porównania w Krakowie 185,5 kg (w 2012 r. 174,2 kg), a w Nowym Sączu 197,5 kg (w 2012 r. 150,7 kg). Zbieraniem odpadów z gospodarstw domowych objętych było 11476 budynków mieszkalnych, o 21,9% więcej jak przed rokiem.

Wykres 66. Odpady z gospodarstw domowych przypadające na 1 mieszkańca

Powstawanie licznych „dzikich” wysypisk odpadów nadal jest poważnym problemem. W 2013 r. zlikwidowano w Tarnowie 67 nielegalnych wysypisk, o 60% więcej jak w 2012 r. Podczas ich likwidacji zebrano 228,7 ton odpadów komunalnych.

W zakresie ochrony przyrody i krajobrazu Tarnów zajmuje odległe miejsce. Na obszarze miasta występuje 9,5 ha obszarów prawnie chronionych. Jest to jeden rezerwat stanowiący 0,1% powierzchni miasta. Dla porównania w Krakowie obszary prawnie chronione stanowią 14,9% powierzchni miasta, a w Nowym Sączu 7,1%. Według stanu na 31 XII 2013 r. objęto w mieście ochroną 41 obiektów w formie pomników przyrody żywej i nieożywionej. Wśród nich 28 to pojedyncze drzewa, 4 grupy drzew, 3 aleje, 2 głązy narzutowe i 4 inne obiekty.

Na obszarze miast ochronie środowiska przyrodniczego i różnorodności biologicznej oprócz form prawnej ochrony przyrody służą tereny zieleni. Ich celem jest przede wszystkim kształtowanie zdrowego otoczenia oraz poprawa warunków bytowych ludności. Mają pozytywny wpływ na warunki ekologiczne miast i pełnią także istotną funkcję estetyczną. W 2013 r. łączna powierzchnia ogólnodostępnych parków i zieleńców oraz terenów zieleni osiedlowej wyniosła w Tarnowie 137,0 ha. Stanowiło to 1,9% powierzchni miasta (w Krakowie 4,8%). Na 1 mieszkańca Tarnowa przypadazaledwie 12,2 m² zieleni, podczas gdy na 1 mieszkańca Krakowa 20,7 m² a przeciętnie na 1 mieszkańca miast w kraju 20,6 m². W roku 2013 w Tarnowie dokonano nasadzeń 169 drzew, natomiast z terenu miasta ubyło 516 drzew, w roku 2012 posadzono 247 drzew, ubyło 499. Dodatkowe funkcje ogólnodostępnych terenów zieleni pełnią również lasy gminne (komunalne). Na koniec 2013 r. powierzchnia gminnych gruntów leśnych w Tarnowie wynosiła 69 ha i zajmowała 0,9% całkowitej powierzchni miasta. W Krakowie gminne grunty leśne zajmowały 2,9% powierzchni, a w Nowym Sączu 1,1%.

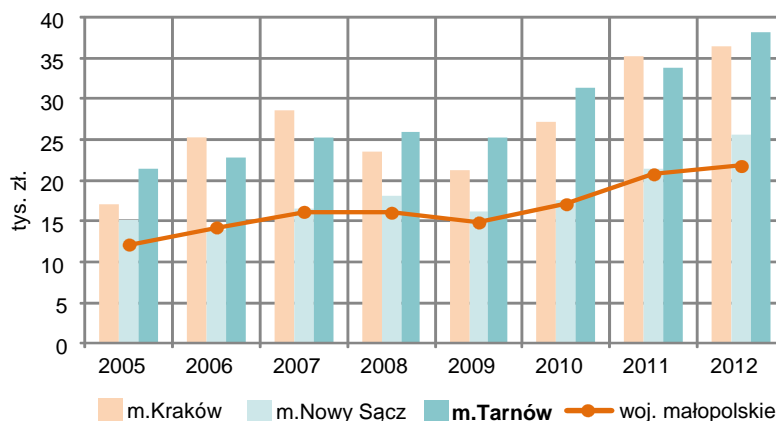
PRZEMYSŁ

W 2012 r. w Tarnowie działało 102 przedsiębiorstwa przemysłowe o liczbie pracujących przekraczającej 9 osób, co stanowiło 3,9% ogólnej liczby przedsiębiorstw w województwie. Zdecydowaną większość, podobnie jak w skali województwa stanowiły przedsiębiorstwa sektora prywatnego. W Krakowie działało 650 przedsiębiorstw (25,0% w skali województwa), natomiast w Nowym Sączu 81 przedsiębiorstw (3,1% w skali województwa).

Produkcja sprzedana omawianej grupy przedsiębiorstw w Tarnowie w 2012 r. osiągnęła wartość 4331,3 mln zł, co stanowiło 5,9% produkcji sprzedanej przemysłu województwa. Udział ten nieznacznie wzrósł w porównaniu do 2011 r. kiedy to wynosił 5,6%. Przedsiębiorstwa z Krakowa zrealizowały 38,0% produkcji sprzedanej przemysłu województwa (27718,2 mln zł), natomiast przedsiębiorstwa z Nowego Sącza 3,0% (2157,8 mln zł).

Wydajność pracy w przemyśle mierzona wartością produkcji sprzedanej przypadającej na jednego zatrudnionego wyniosła w Tarnowie 333 tys. zł i była niższa o 17,6% od wydajności osiągniętej w przemyśle województwa (404 tys. zł). W Krakowie wydajność pracy była wyższa od średniej wojewódzkiej i wyniosła 466 tys. zł, natomiast w Nowym Sączu nie osiągnęła poziomu wojewódzkiego – wyniosła 290 tys. zł.

Wykres 67. Produkcja sprzedana przemysłu na 1 mieszkańca

Wartość produkcji sprzedanej przemysłu w przeliczeniu na 1 mieszkańca wyniosła w 2012 r. w Tarnowie 38 tys. zł i była wyższa od osiągniętej zarówno w województwie ogółem (22 tys. zł), jak i w Nowym Sączu (26 tys. zł) i Krakowie (37 tys. zł).

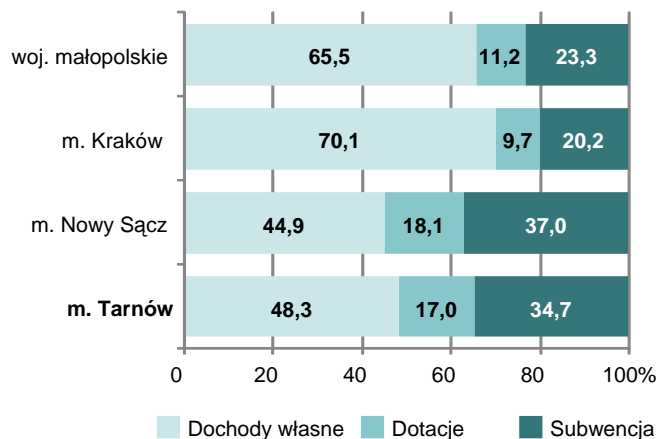
DOCHODY I WYDATKI BUDŻETU MIASTA

Dochody budżetu

W 2013 r. dochody ogółem miasta Tarnowa wyniosły 535 mln zł i były nominalnie wyższe o 1,6% a realnie o 0,7% od ubiegłorocznych. Średnie tempo wzrostu dochodów miast na prawach powiatu w województwie małopolskim było wyższe (wzrost o 6,9%), a spowodowały je głównie zmiany w dochodach miasta Krakowa. Obniżył się udział dochodów budżetu Tarnowa w ogólnych dochodach tego typu jednostek w województwie. W 2013 r. stanowiły one 11,5% (podobnie jak w latach 2010-2011), wobec 12,1% w 2012 r.

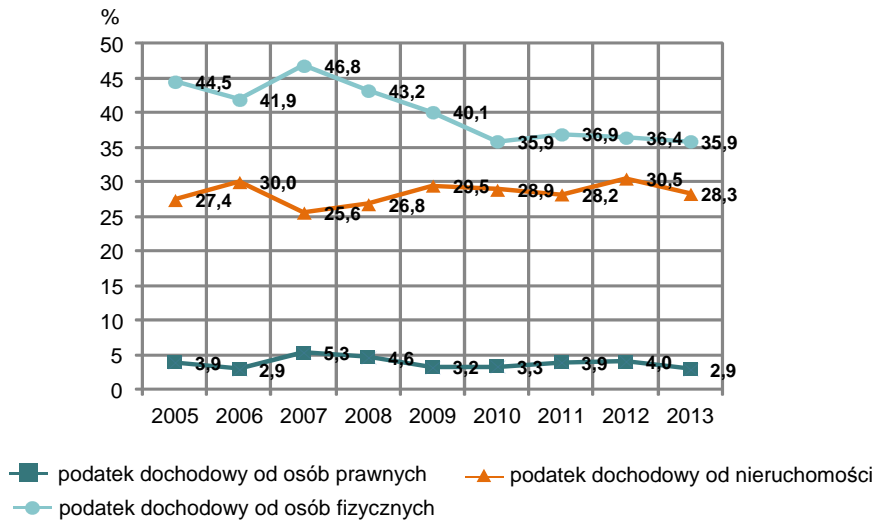
Na 1 mieszkańca przypadało średnio 4758 zł (o 104 zł więcej niż w 2012 r.), natomiast w Krakowie była to kwota 4922 zł (wyższa o 383 zł od ubiegłorocznej) a w Nowym Sączu 4559 zł (wyższa o 29 zł).

Wykres 68. Struktura dochodów miast na prawach powiatu według rodzajów w 2013 r.

W porównaniu do 2012 r. odnotowano niewielkie różnice w strukturze dochodów ogółem według rodzajów. Pozytywnym zjawiskiem był wzrost udziału dochodów własnych z 46,0% w 2012 r. do 48,3%, co przekłada się na większą samodzielność w ich rozdysponowaniu. Równocześnie zmniejszył się udział obu transferów z budżetu państwa: dotacji o 1,7% i subwencji o 0,6%, do poziomu odpowiednio 17,0% i 34,7%.

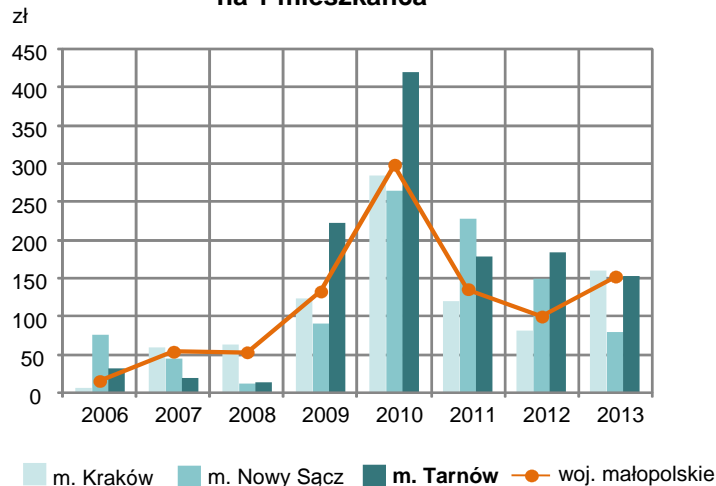
Wykres 69. Udział wybranych podatków w dochodach własnych Tarnowa

Dochody własne w kwocie 259 mln zł (o 16 mln zł wyższe od ubiegłorocznych) pochodziły z tych samych, co w latach poprzednich głównych źródeł. Tworzyły je przede wszystkim wpływy z podatku dochodowego od osób fizycznych i prawnych (z podatku PIT – 35,9% a z CIT – 2,9%), ponadto wpływy z podatku od nieruchomości (28,3%), dochody z majątku (4,7%) oraz dochody określone jako pozostałe (23,8%). Z tytułu podatku PIT do budżetu wpłynęło 93 mln zł (o 5 mln zł więcej), co świadczy o wyższych dochodach mieszkańców miasta. Natomiast niepokojącym sygnałem jest spadek o ponad 2 mln zł wpływów z tytułu podatku dochodowego od osób prawnych, gdyż oznacza gorszą kondycję finansową firm działających na terenie miasta. Dotacje zasiły budżet miasta w wysokości 91 mln zł, z czego 67 mln zł przypadało na dotacje celowe z budżetu państwa przeznaczone na finansowanie zadań zleconych (m.in. na wypłaty świadczeń rodzinnych i opłatę składek na ubezpieczenie zdrowotne oraz świadczeń dla osób nieobjętych ubezpieczeniem społecznym). Stopniowo od kilku lat maleje strumień środków zasilających budżet miasta w postaci środków pochodzących z funduszy unijnych. W omawianym roku wpłynęło ponad 17 mln zł tytułem finansowania i współfinansowania programów i projektów unijnych, czyli 3,2% łącznych dochodów miasta. Dla porównania: w latach 2010 – 2012 środki te stanowiły odpowiednio 9,9%, 4,2% i 4,0% dochodów ogółem. Pozyskane w 2013 r. środki w przeliczeniu na 1 mieszkańca dały kwotę 154 zł, przez co Tarnów utracił pierwszą pozycję wśród

miast na prawach powiatu w województwie z roku ubiegłego na rzecz Krakowa. Natomiast pozostał niekwestionowanym liderem pod względem ilości środków unijnych zgromadzonych w budżecie na przestrzeni lat 2006 - 2013 w przeliczeniu na 1 mieszkańca – 1226 zł. Dla porównania: w Krakowie było 902 zł a w Nowym Sączu – 945 zł.

Wykres 70. Środki unijne w dochodach miast na prawach powiatu na 1 mieszkańca

Subwencja ogólna przekazana do budżetu miasta w kwocie 186 mln zł pozostała na ubiegłorocznym poziomie, przy czym o blisko 1 mln zł (do 178 mln zł) obniżona została jej część oświatowa.

Wydatki budżetu

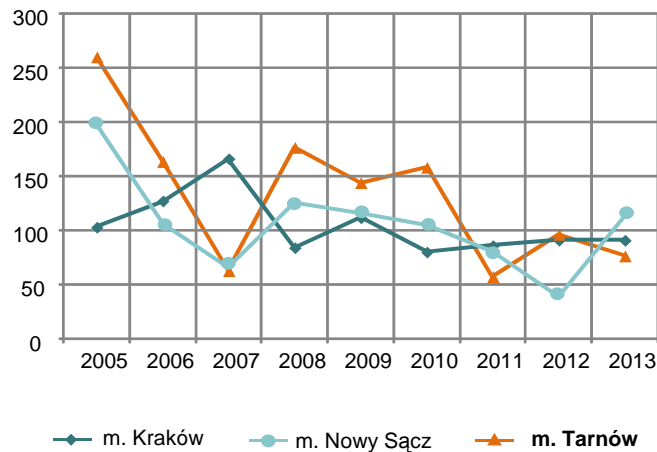
Wolniej, niż przeciętnie wśród małopolskich miast na prawach powiatu zwiększyły się również wydatki z budżetu miasta. W 2013 r. wyniosły one 539 mln zł i były wyższe od ubiegłorocznych nominalnie o 2,6% a realnie o 1,7% (w miastach na prawach powiatu w województwie średni wzrost wydatków, zarówno nominalny jak i realny, był wyższy i wynosił odpowiednio 3,9% i 3,0%).

Na 1 mieszkańca Tarnowa przypadało przeciętnie 4789 zł, czyli o 152 zł więcej, niż w roku poprzednim (średnio w miastach województwa małopolskiego 4778 zł i o 185 zł więcej).

Podobnie jak w przypadku dochodów, również w odniesieniu do roku poprzedniego zmieniła się struktura wydatków budżetu miasta według rodzajów. Kolejny raz zmniejszone zostały wydatki majątkowe, natomiast wzrosły wydatki bieżące (m. in.

wynagrodzenia i ich pochodne, dotacje, zakup materiałów i usług). Finansowanie bieżącej działalności pochłonęło 481 mln zł (o 30 mln zł więcej niż przed rokiem) i stanowiło 89,3% ogólnych wydatków miasta, wobec 85,9% w 2012 r. Natomiast wydatki majątkowe (prawie w całości przeznaczone na inwestycje) stanowiły 10,7% wydatków ogółem, podczas gdy przed rokiem było to 14,1%.

Wykres 71. Dynamika wydatków inwestycyjnych miast na prawach powiatu
rok poprzedni=100

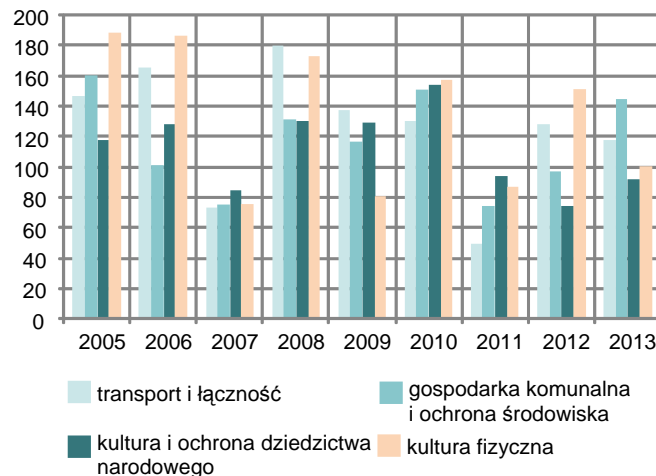
Kontynuowane inwestycje miały za zadanie stworzenie miasta przyjaznego zarówno dla jego mieszkańców i przedsiębiorców, jak i dla potencjalnych inwestorów. W 2013 r. na ten cel przekazano łącznie 57 mln zł (o 17 mln zł mniej, niż przed rokiem), co w przeliczeniu na 1 mieszkańca dało kwotę 508 zł (w Krakowie była to kwota 529 zł a w Nowym Sączu – 199 zł).

Ponad 40% środków inwestycyjnych zostało zaangażowanych w poprawę infrastruktury drogowej. Remont ulic i chodników oraz placu targowego w centrum miasta w znaczący sposób poprawił jego estetykę. W ramach rozbudowy Strefy Aktywności Gospodarczej w 2013 r. rozpoczęto również budowę ronda turbinowego, stanowiącego fragment połączenia Tarnowa z węzłem autostradowym w Wierchosławicach. Znaczne środki inwestycyjne zaangażowano również w dziedzinę oświaty i wychowania. W tarnowskim Zespole Szkół Budowlanych powstaje „Poligon Energooszczędny”, czyli nowoczesne laboratorium do nauki i praktycznej realizacji technologii budownictwa wysoko energooszczędnego (pasywnego). Obiekt ten jest efektem współpracy miasta z Politechniką Krakowską i służyć będzie do prowadzenia badań nad najnowocześniejszymi technologiami jak również do prowadzenia zajęć dydaktycznych dla młodzieży.

Nie zmieniły się główne kierunki wydatkowania środków z budżetu miasta według działów klasyfikacji budżetowej, gdyż determinowane są zarówno realizacją funkcji miasta wobec własnych mieszkańców jak i funkcji stolicy subregionu. Nadal największym obciążeniem budżetu było finansowanie zadań w zakresie działów: transport i łączność, oświata i wychowanie oraz zadań z obszaru pomocy społecznej (pomoc społeczna i pozostałe zadania w zakresie polityki społecznej). Tylko w tych czterech działach zrealizowano 69,5% łącznych wydatków miasta (w 2012 r. – 69,3% a w 2010 r. – 67,5%).

Wydatki w dziale transport i łączność w kwocie blisko 69 mln zł stanowiły 12,7% całego budżetu miasta. W znacznej mierze zostały wykorzystane na bieżące utrzymanie infrastruktury drogowej w mieście (remonty, oświetlenie), natomiast na inwestycje skierowano kwotę przekraczającą 24 mln zł, blisko 13 mln zł niższą od ubiegłorocznej.

Wykres 72. Dynamika wybranych wydatków Tarnowa według działów
rok poprzedni=100

Finansowanie oświaty i wychowania nadal stanowiło pozycję najsilniej obciążającą budżet miasta. W dziale tym rozdysponowano 225 mln zł, czyli 41,9% całego budżetu miasta (w Krakowie – 28,9% a w Nowym Sączu – 42,2%). Środki przeznaczone były głównie na wydatki bieżące, zwłaszcza wynagrodzenia i ich pochodne, które pochłonęły 168 mln zł (tyle samo, co przed rokiem). Na inwestycje przekazano kwotę przekraczającą 7 mln zł (o 1 mln zł więcej, niż rok wcześniej), która została zaangażowana m. in. w budowę Poligonu energooszczędnego i kontynuację budowy Centrum Kształcenia Budowlanego w Zespole Szkół Budowlanych.

Na wydatki w obszarze pomocy społecznej przeznaczono ponad 80 mln zł, z czego w dziale pomoc społeczna ponad 67 mln zł i 13 mln zł w dziale pozostałe zadania w zakresie polityki społecznej. Przekazane środki finansowały głównie wypłaty świadczeń i zasiłków, a także wydatki bieżące związane z utrzymaniem infrastruktury w tym obszarze (domy pomocy społecznej, placówki opiekuńczo-wychowawcze, żłobki).

Ponownie zmniejszyła się pula środków przeznaczonych na finansowanie zadań w dziale kultura i ochrona dziedzictwa narodowego. W 2013 r. wydatki w tym dziale wyniosły blisko 12 mln zł (2,2% łącznych wydatków miasta), czyli o 1 mln zł mniej niż przed rokiem. W widocznym stopniu zmniejszyła się skala prowadzonych inwestycji w tym zakresie, gdyż na działalność bieżącą przeznaczono tyle samo, co przed rokiem 10 mln zł, a środki przekazano na finansowanie różnych imprez, w tym takich, które na trwale wpisały się w krajobraz miasta np. Ogólnopolski Festiwal Komedii „TALIA” czy festiwal „Tarnowska Nagroda Filmowa”.

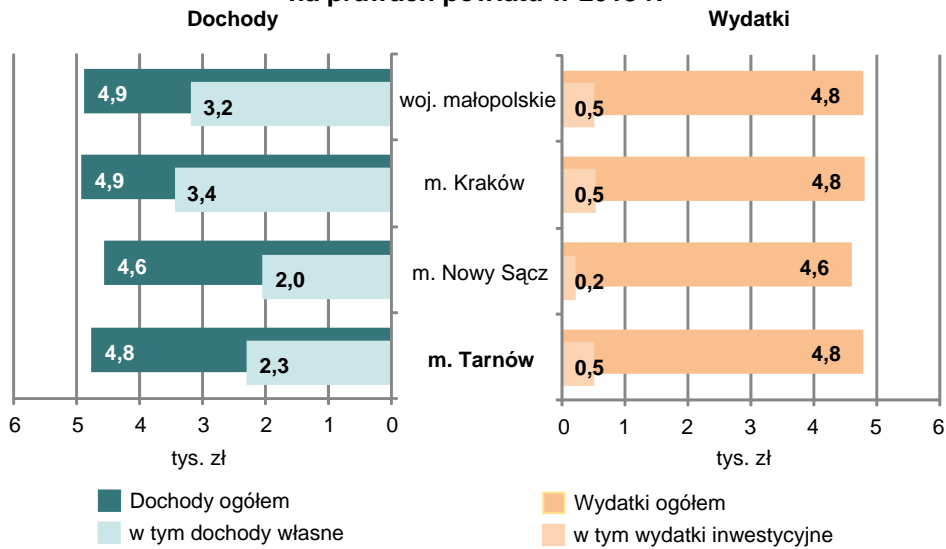
Na poziomie ubiegłorocznym utrzymała się kwota przekazana z budżetu na wydatki w dziale kultura fizyczna. Wydatki wyniosły również blisko 12 mln zł (2,2% ogólnego budżetu miasta) i przeznaczone zostały na działalność bieżącą, gdyż działalność inwestycyjna ograniczona była jedynie do remontów istniejącej bazy sportowej.

Z kolei w znaczący sposób wzrosły wydatki w dziale gospodarka komunalna i ochrona środowiska. Zrealizowane w kwocie blisko 24 mln zł stanowiły 4,4% ogólnego budżetu i były wyższe o ponad 40% w porównaniu do ubiegłorocznych. Środki przeznaczone były głównie na zadania w zakresie gospodarki odpadami, a także utrzymanie zieleni, oczyszczanie i oświetlenie ulic.

Wynik finansowy

Niższe tempo wzrostu dochodów przy równoczesnym zwiększonym tempie wydatków spowodowało ponowne pogorszenie sytuacji finansowej miasta. Rok 2013 budżet miasta zamknął deficytem budżetowym w wysokości 4 mln zł (przed rokiem nadwyżka budżetowa w kwocie 2 mln zł).

Wykres 73. Dochody i wydatki na 1 mieszkańca w miastach na prawach powiatu w 2013 r.

W 2013 r. Tarnów jako pierwszy w Małopolsce zrealizował ideę budżetu obywatelskiego. W budżecie miasta (już na etapie jego tworzenia) wyodrębniono pulę środków w wysokości 2 mln zł, a o ich przeznaczeniu zadecydowali sami mieszkańcy. Mieszkańcy miasta zgłaszali własne projekty, które następnie poddane zostały pod głosowanie. Z informacji podanych przez Urząd Miasta wynika, że spośród 44 projektów wybrano osiem, z których dwa zostały już zrealizowane w 2013 r.: skatepark na terenie Pałacu Młodzieży i plac zabaw w Zespole Szkół Niepublicznych przy ul. Błotnej.

PODMIOTY GOSPODARKI NARODOWEJ

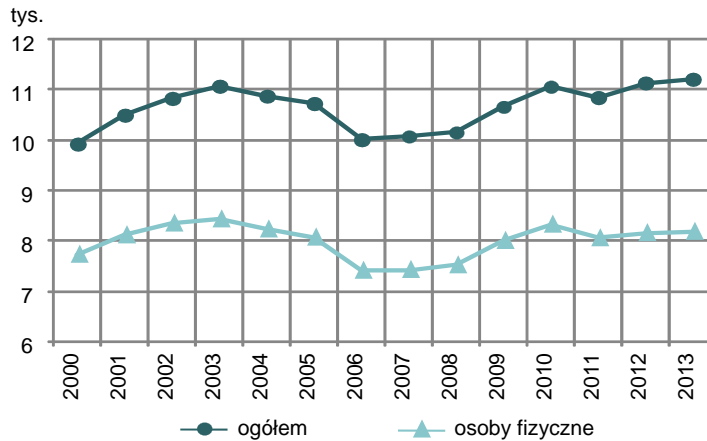
Źródłem publikowanych danych jest Krajowy Rejestr Urzędowy Podmiotów Gospodarki Narodowej REGON prowadzony przez Prezesa GUS w oparciu o przepisy ustawy z dnia 29 czerwca 1995 r. o statystyce publicznej (Dz. U. z 2012 r., poz. 591 z późniejszymi zmianami) i Rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 27 lipca 1999 r. w sprawie sposobu i metodologii prowadzenia i aktualizacji rejestru podmiotów gospodarki narodowej (Dz. U. Nr 69, poz. 763 z późniejszymi zmianami).

W Tarnowie od 2006 r. do 2013 r. obserwuje się systematyczny wzrost liczby podmiotów. Wyjątkiem był rok 2011, w którym spadek liczby podmiotów był następstwem weryfikacji zgodności danych zawartych w Ewidencji Działalności Gospodarczej ze stanem rzeczywistym. Na koniec grudnia 2013 r. działalność

gospodarczą prowadziło 11,2 tys. podmiotów gospodarki narodowej, tj. o 0,7% więcej niż przed rokiem.

Wykres 74. Podmioty gospodarki narodowej zarejestrowane w Rejestrze REGON w Tarnowie

Stan w dniu 31 XII

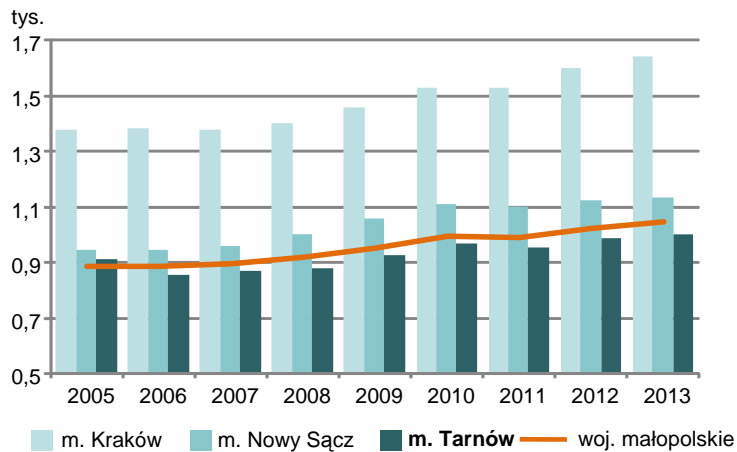

Wśród podmiotów zarejestrowanych w Tarnowie zdecydowaną większość stanowiły podmioty sektora prywatnego – 10,9 tys., tj. 97,2% ogółu (w województwie małopolskim – 97,7%, w Krakowie – 98,9%, w Nowym Sączu – 97,8%).

Liczba podmiotów przypadających na 10 tys. ludności Tarnowa w 2013 r. wynosiła 1000 i była niższa niż średnia w województwie małopolskim – 1045, w Krakowie – 1640 oraz w Nowym Sączu – 1133 podmioty.

Wykres 75. Podmioty gospodarki narodowej na 10 tys. ludności

Stan w dniu 31 XII

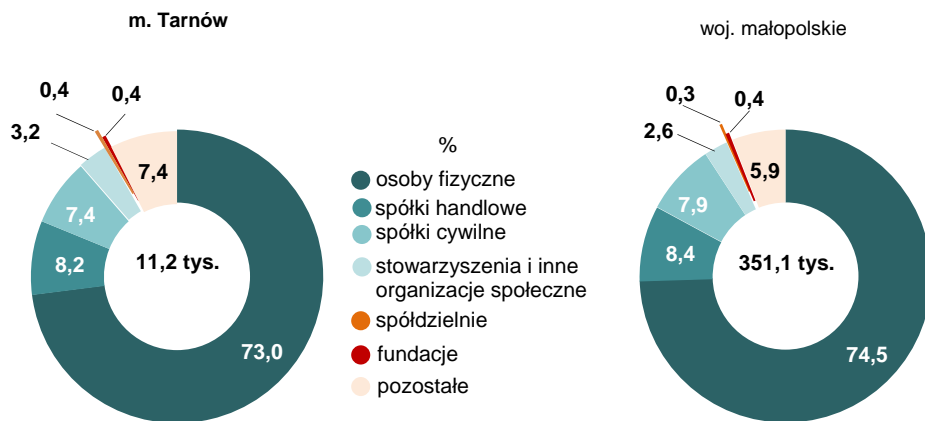

Podmioty według form prawnych

Uwzględniając formę prawną prowadzonej działalności największy udział ogółu zarejestrowanych podmiotów stanowiły osoby fizyczne – 73,0% (8,2 tys.), w dalszej kolejności spółki cywilne – 7,4% (827 podmiotów). Działalność w formie spółek handlowych prowadziło 922 podmioty, a 103 z nich to spółki handlowe z udziałem kapitału zagranicznego. Ponadto według stanu w końcu 2013 r. w Tarnowie działały 44 spółdzielnie, 42 fundacje oraz 354 stowarzyszenia i organizacje społeczne.

Wykres 76. Struktura podmiotów gospodarki narodowej według form prawnych w 2013 r.

Stan w dniu 31 XII

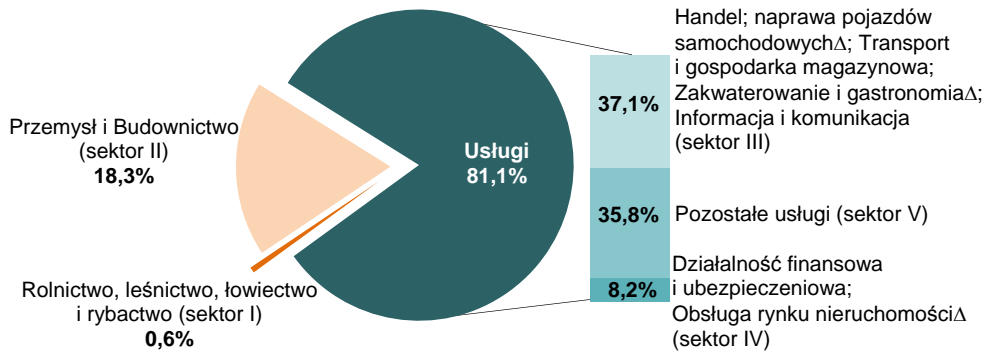

Podmioty według rodzaju działalności

Podstawowe sektory gospodarki to rolnictwo, przemysł z budownictwem oraz usługi. Znaczenie sektora przemysłowego i budownictwa oraz rolnictwa w Tarnowie jest mniejsze niż przeciętnie w województwie małopolskim. Znajduje to odzwierciedlenie w strukturze podmiotów według działalności. Udział podmiotów sektora przemysłowego i budownictwa w ogólnej liczbie podmiotów stanowił 18,3%, a w województwie małopolskim – 23,8%. Na podstawie danych o liczbie podmiotów podawanych bez osób prowadzących indywidualne gospodarstwa rolne udział podmiotów sektora rolnictwa wynosił 0,6% wobec 1,6% w województwie. Podobnie jak w każdym innym powiecie województwa, także w Tarnowie dominującym rodzajem prowadzonej działalności gospodarczej były usługi (sektor III, IV, V), a ich udział w ogólnej liczbie podmiotów (81,1%) kształtował się na poziomie wyższym niż przeciętnie w województwie małopolskim (74,6%).

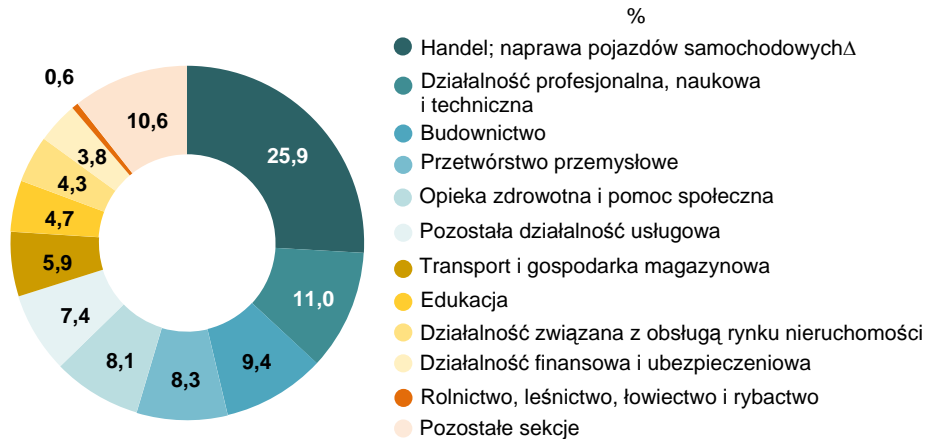
Wykres 77. Struktura podmiotów gospodarki narodowej według sektorów prowadzonej działalności w Tarnowie w 2013 r.

Stan w dniu 31 XII

Wykres 78. Struktura podmiotów gospodarki narodowej według sekcji w Tarnowie w 2013 r.

Stan w dniu 31 XII

Do każdego sektora ekonomicznego przyporządkowane są sekcje stanowiące uszczegółowienie rodzaju prowadzonej działalności.

W zakresie sekcji Budownictwo działalność prowadziło 1053 podmioty (9,4% ogółu podmiotów), a wśród nich blisko 2/3 (649 podmiotów) zajmowało się robotami budowlanymi specjalistycznymi, natomiast blisko 1/3 wykonywała roboty budowlane związane ze wznoszeniem budynków (316 podmiotów).

Do przemysłu zaliczane są rodzaje działalności pogrupowane w różne sekcje. W Tarnowie dominujące było przetwórstwo przemysłowe skupiające 930 podmioty (8,3% ogółu podmiotów), które przede wszystkim zajmowały się produkcją różnego

rodzaju wyrobów (767 podmiotów). Wśród nich największa ilość podmiotów zajmowała się produkcją metalowych wyrobów gotowych – 148, artykułów spożywczych – 84, mebli – 83, odzieży – 66 oraz wyrobów z drewna, korka i wikliny – 42 podmioty. Natomiast 96 podmiotów prowadziło działalność z zakresu naprawy, konserwacji i instalowania maszyn i urządzeń. Drukowaniem i działalnością usługową związaną z poligrafią zajmowało się 67 podmiotów.

Aktywność usługowa najczęściej skupia się w sekcji obejmującej handel hurtowy i detaliczny oraz naprawę pojazdów samochodowych. W Tarnowie sprzedają detaliczną zarówno towarów konsumpcyjnych jak również niekonsumpcyjnych oraz konserwacją i naprawą pojazdów samochodowych zajmowało się 2144 podmioty (19,1% ogółu). Zdecydowana większość podmiotów prowadziła działalność handlową - 2906 tj. 25,9% ogółu.

Struktura prowadzonej działalności handlowej przedstawiała się następująco:

- handel detaliczny – 16,1% ogółu podmiotów (1806 podmiotów),
- handel hurtowy – 6,8% (762 podmioty),
- handel i naprawa pojazdów samochodowych – 3,0% (338 podmiotów).

Działalność finansową i ubezpieczeniową łącznie z obsługą rynku nieruchomości zaliczaną do IV sektora prowadziło 915 podmiotów (8,2%).

Znaczna liczba podmiotów (4015) skupiona była w sekcjach pozostałych usług (V sektor), które stanowiły 35,8% ogółu i zawierały m.in. „Działalność profesjonalną, naukową i techniczną” – 1236 podmiotów, „Opiekę zdrowotną i pomoc społeczną” – 911 podmioty oraz „Edukację”¹¹ – 527 podmiotów.

Na przestrzeni lat 2009-2013 znaczenie sektora przemysłowego i budowlanego w Tarnowie podobnie jak w województwie wzrasta przy czym w Tarnowie (o 0,6 p. proc.) znacznie szybciej niż w województwie (o 0,2 p. proc.). Znaczenie sektora rolnictwa maleje, w Tarnowie o 0,1 p. proc., w województwie o 0,5 p. proc. W omawianych latach udział sektora usług w Tarnowie zmniejszył się o 0,5 p. proc podczas gdy w województwie odnotowano wzrost o 0,3 p. proc.

¹¹ Patrz Uwagi ogólne str. 16.

Podmioty według liczby pracujących

Biorąc pod uwagę liczbę pracujących podział w 2013 r. kształtował się podobnie jak rok wcześniej. Podmioty o liczbie pracujących:

- do 9 osób stanowiły 94,1% (10558 podmiotów),
- od 10 – 49 osób stanowiły 4,4% (490 podmiotów),
- powyżej 49 osób stanowiły 1,5% (165 podmiotów), przy czym podmiotów z liczbą pracujących od 50 – 249 było 146, od 250 do 999 osób 17, a w 2 podmiotach liczba pracujących była wyższa niż 1 tys. osób.

Podmioty nowo zarejestrowane i wyrejestrowane

W 2013 r. zarejestrowano w rejestrze REGON 1008 nowych podmiotów. Udział podmiotów nowo zarejestrowanych w 2013 r. w stosunku do ogółu podmiotów w Tarnowie wynosił 9,0% i był wyższy niż w województwie małopolskim (8,9%), w Krakowie (8,7%) oraz w Nowym Sączu (8,4%).

Najwięcej podmiotów nowo zarejestrowanych, podobnie jak w latach poprzednich, wybrało jako działalność dominującą handel; naprawa pojazdów samochodowych – 278 (27,6% ogółu nowych podmiotów).

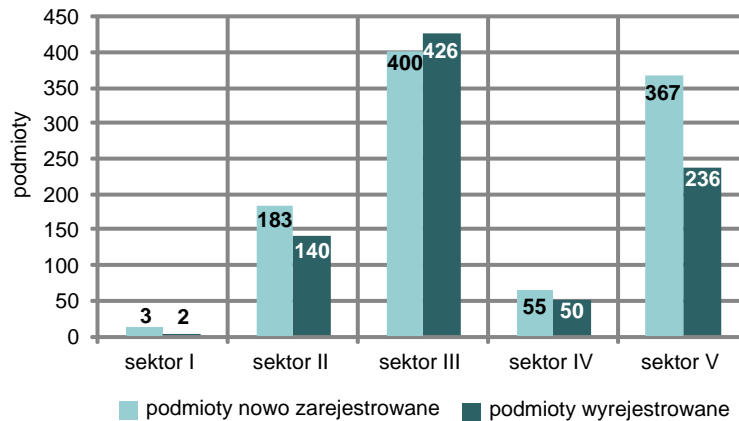
Znaczna część podmiotów (124) rozpoczęła działalność zaliczaną do Sekcji M – Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna, co stanowiło 12,3% ogółu podmiotów. W ramach Sekcji M dominowały podmioty prowadzące działalność prawniczą oraz rachunkowo-księgową; doradztwo podatkowe – 39 podmiotów (31,5%). Dużą grupę stanowiły także podmioty, które wybrały działalność z zakresu projektowania, fotograficzną oraz związaną z tłumaczeniami – 30 podmiotów (24,2%).

Największy procentowy spadek liczby podmiotów nowo zarejestrowanych w porównaniu z 2012 r. wystąpił w sekcji Edukacja (spadek o 8,4 p. proc.). Wpływ na tę różnicę miała zmiana sposobu dokonywania wpisów do rejestru REGON szkół i placówek oświatowych, która nastąpiła w 2012 r.¹². Mniej podmiotów niż w roku ubiegłym jako działalność dominującą wybrało budownictwo - 100 podmiotów (spadek o 0,9 p. proc.).

W omawianym okresie wyrejestrowano 854 podmioty. Udział podmiotów, które zakończyły działalność w 2013 r. w stosunku do ogółu podmiotów w Tarnowie wynosił 7,6%. Dla porównania udział podmiotów, które zakończyły działalność w 2013 r. w stosunku do ogółu podmiotów wynosił w województwie małopolskim 6,7%, w Krakowie 5,8%, a w Nowym Sączu 7,6%.

¹² Patrz Uwagi ogólne str.17.

Wykres 79. Podmioty nowo zarejestrowane i wyrejestrowane według rodzaju prowadzonej działalności w Tarnowie w 2013 r.

Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo (sektor I)	Działalność finansowa i ubezpieczeniowa; Obsługa rynku nieruchomościΔ (sektor IV)
Przemysł i Budownictwo (sektor II)	Pozostałe usługi (sektor V)
Handel; naprawa pojazdów samochodowychΔ; Transport i gospodarka magazynowa; Zakwaterowanie i gastronomiaΔ; Informacja i komunikacja (sektor III)	

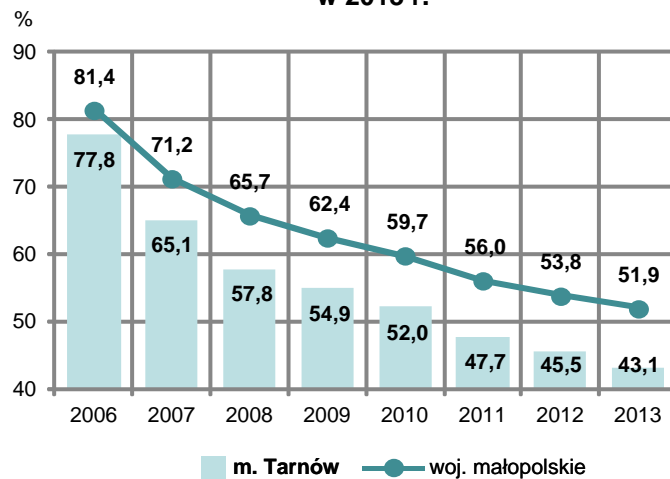
Największą liczbę wyrejestrowanych podmiotów odnotowano w sekcjach: handel; naprawa pojazdów samochodowychΔ – 313 podmioty (36,7% ogółu wyrejestrowanych podmiotów), budownictwo – 91 (10,7%), transport i gospodarka magazynowa oraz działalność profesjonalna, naukowa i techniczna po 67 podmiotów (7,8%).

Z powyższych danych wynika, że w 2013 r. więcej podmiotów zarejestrowało działalność niż ją zlikwidowało. Liczba podmiotów zwiększyła się o 154, wzrost wystąpił prawie we wszystkich sektorach ekonomicznych:

- Pozostałe usługi (sektor V) o 131 podmioty,
- Przemysł i Budownictwo (sektor II) o 43 podmioty,
- Działalność finansowa i ubezpieczeniowa; Obsługa rynku nieruchomościΔ (sektor IV) o 5 podmiotów,
- Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo (sektor I) o 1 podmiot.

Spadek odnotowano w sektorze III – Handel; naprawa pojazdów samochodowychΔ; Transport i gospodarka magazynowa; Zakwaterowanie i gastronomiaΔ; Informacja i komunikacja o 26 podmiotów.

Wykres 80. Przeżywalność podmiotów gospodarki narodowej w 2013 r.

Spośród 809 nowych podmiotów zarejestrowanych w 2005 r. w rejestrze REGON w Tarnowie, po ośmiu latach, czyli do końca 2013 r. nadal prowadziło działalność 43,1% podmiotów.

Dla porównania wskaźnik przeżycia podmiotów w województwie małopolskim wyniósł – 51,9%, w Krakowie – 56,3%, w Nowym Sączu – 48,4%.

MIASTO TARNÓW NA TLE INNYCH MIAST NA PRAWACH POWIATU

Podobnie jak w poprzednich edycjach Informatora do porównania Tarnowa z innymi miastami w 2013 r. wybrano 20 miast, które przed zmianami administracyjnymi w 1999 r. były miastami wojewódzkimi, a obecnie są miastami na prawach powiatu ze zbliżoną liczbą mieszkańców (Bielsko-Biała, Chełm, Elbląg, Gorzów Wielkopolski, Jelenia Góra, Kalisz, Konin, Koszalin, Legnica, Leszno, Łomża, Nowy Sącz, Piotrków Trybunalski, Płock, Przemyśl, Siedlce, Słupsk, Suwałki, Włocławek, Zamość).

Zastosowana metoda taksonomiczna pozwoliła wyodrębnić 4 skupienia miast. Miasta należące do tego samego skupienia mają przybliżone wartości miernika syntetycznego.

W pierwszej kolejności wybrano cechy diagnostyczne kierując się istotnością cechy do określenia poziomu rozwoju miast, dostępnością i kompletnością informacji. Wybrano cechy o charakterze wskaźnikowym ponieważ tylko za pomocą takich cech można jednoznacznie i precyzyjnie porównać wybrane miasta.

Następnie wyeliminowano cechy o małej zmienności i wysoko ze sobą skorelowane. Ostatecznie uwzględniono następujące wskaźniki:

- saldo migracji stałej na 1 tys. ludności,
- podatnicy uzyskujący przychody z tytułu wynagrodzeń na 1 tys. osób w wieku produkcyjnym¹³,
- stopa bezrobocia rejestrowanego,
- przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto,
- podmioty na 10 tys. mieszkańców (podmioty gospodarki narodowej zarejestrowane w rejestrze REGON),
- dochody własne budżetów miast na 1 mieszkańca w zł,
- udzielone porady ambulatoryjne na 10 tys. ludności,
- udział korzystających z pomocy społecznej w ludności ogółem,
- udział dzieci do lat 17, na które rodzice otrzymują zasiłek rodzinny w ogólnej liczbie dzieci w tym wieku,
- widzowie w kinach na 10 tys. ludności,
- zebrane odpady komunalne zmieszane na 1 mieszkańca w kg,
- korzystający z noclegów na 1 tys. ludności.

Spośród cech diagnostycznych destymulantami są stopa bezrobocia, udział korzystających z pomocy społecznej w ludności ogółem i udział dzieci w wieku do lat 17, na które rodzice otrzymują zasiłek rodzinny w ogólnej liczbie dzieci w tym wieku (wzrost wartości cechy decyduje o gorszym poziomie rozwoju miasta). Pozostałe cechy zakwalifikowano jako stymulanty (wzrost wartości cechy decyduje o lepszym poziomie rozpatrywanego zjawiska w badanym mieście). W dalszej kolejności dokonano normalizacji cech diagnostycznych i obliczenia syntetycznych mierników przez zastąpienie wartości wielu normalizowanych zmiennych diagnostycznych wartością agregatową, w tym wypadku przyjęto miarę syntetyczną opartą na średniej arytmetycznej. W następnym kroku dokonano podziału miast na 4 skupienia. Przyjęto podział obejmujący obiekty o zbliżonych wartościach zmiennej syntetycznej przyjmując następujące punkty podziału: średnia, plus/minus odchylenie standardowe.

¹³ Dane Ministerstwa Finansów.

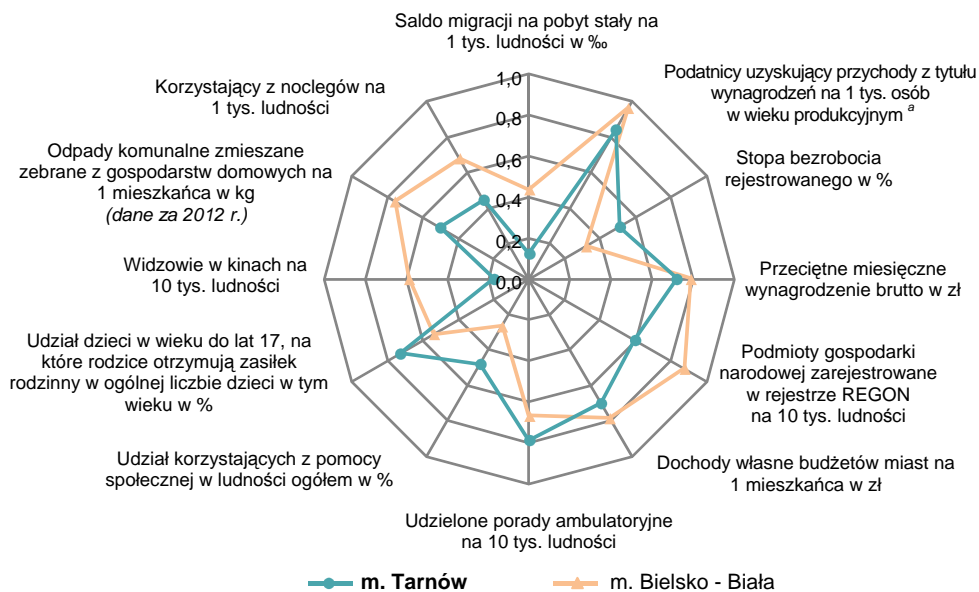
W wyniku zastosowania opisanej metody wyodrębniono 4 skupienia miast:

Skupienie	Miasta należące do skupienia
I	Bielsko-Biała, Koszalin, Leszno, Płock
II	Gorzów Wielkopolski, Jelenia Góra, Legnica, Zamość, Siedlce, Słupsk
III	Kalisz, Suwałki, Piotrków Trybunalski, Łomża, Włocławek, Elbląg, Konin, Nowy Sącz, Tarnów
IV	Przemyśl, Chełm

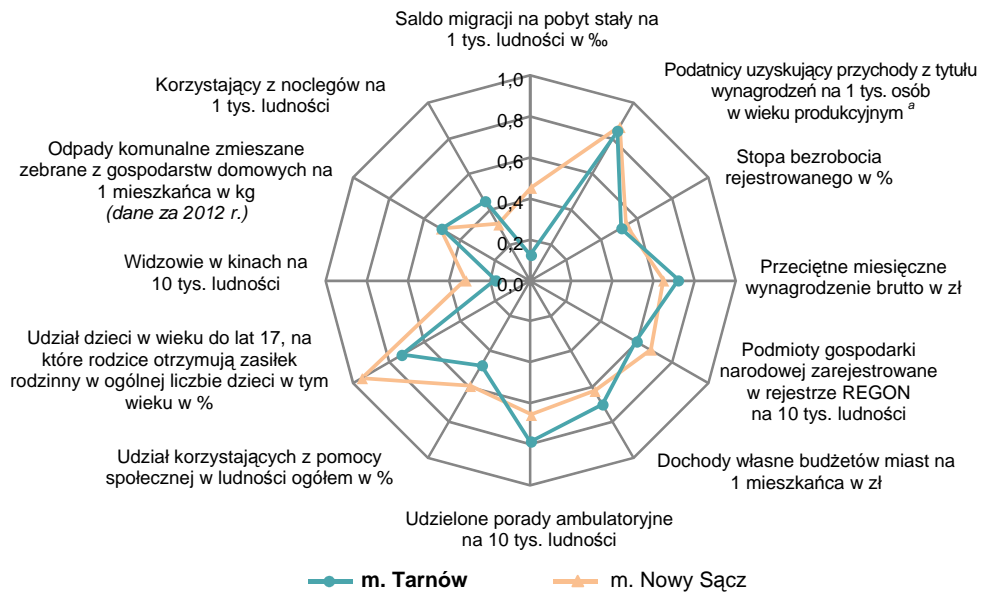
W 2013 r. Tarnów znalazł się w III grupie obok następujących miast na prawach powiatu: Kalisz, Suwałki, Piotrków Trybunalski, Łomża, Włocławek, Elbląg, Konin, Nowy Sącz.

Na wykresach przedstawiono podstawowe wskaźniki dla Tarnowa w porównaniu do wskaźników Nowego Sącza - kolejnego miasta na prawach powiatu w województwie małopolskim ze zbliżoną liczbą ludności - dla Bielska-Białej ze względu na najwyższą wartość miernika syntetycznego i dla Chełma, miasta z najniższą wartością miernika.

Wykres 81. Znormalizowane cechy diagnostyczne w 2013 r. (m. Tarnów i m. Bielsko-Biała)

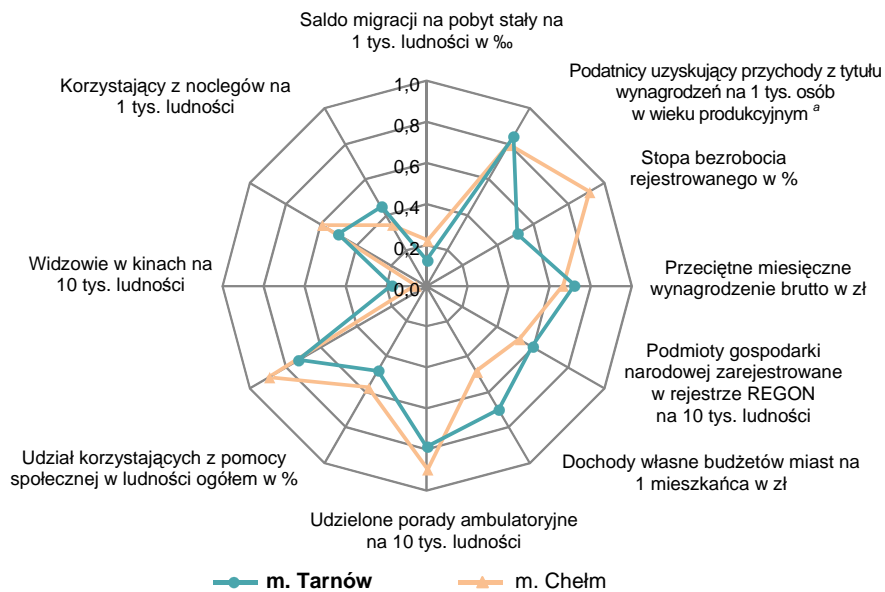

Wykres 82. Znormalizowane cechy diagnostyczne w 2013 r. (m. Tarnów i m. Nowy Sącz)

^a Dane Ministerstwa Finansów.

Wykres 83. Znormalizowane cechy diagnostyczne w 2013 r. (m. Tarnów i m. Chełm)

^a Dane Ministerstwa Finansów.

Lokaty miasta Tarnowa i Nowego Sącza w grupie miast na prawach powiatu według wybranych wskaźników w 2013 r.

Lokata	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	
Saldo migracji stałej na 1 tys. ludności																						
Podatnicy uzyskujący przychody z tytułu wynagrodzeń na 1 tys. osób w wieku produkcyjnym ^a																						
Stopa bezrobocia rejestrowanego w %																						
Przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto																						
Podmioty gospodarki narodowej zarejestrowane w REGON na 10 tys. ludności																						
Dochody własne budżetów miast na 1 mieszkańca w zł																						
Udzielone porady ambulatoryjne na 10 tys. ludności																						
Udział korzystających z pomocy społecznej w ludności ogółem																						
Udział dzieci w wieku do lat 17, na które rodzice otrzymują zasiłek rodzinny w ogólnej liczbie dzieci w tym wieku																						
Widzowie w kinach na 1 tys. ludności																						
Zebrałe odpady komunalne zmieszane na 1 mieszkańca w kg																						
Korzystający z noclegów na 1 tys. ludności																						

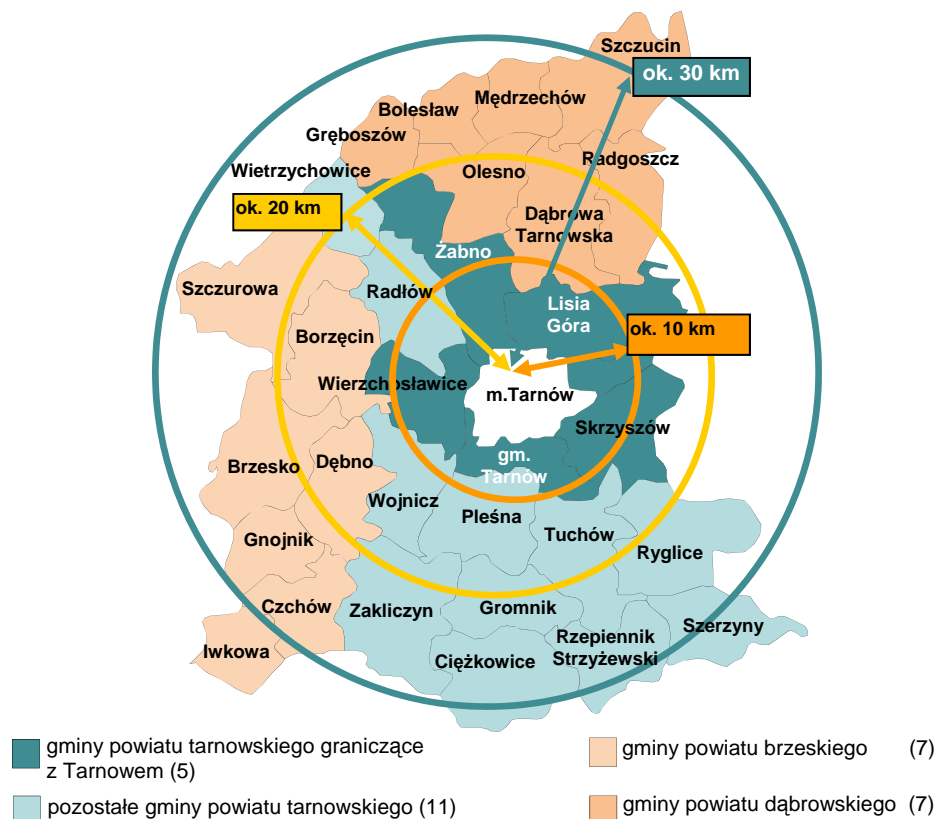
^a Dane Ministerstwa Finansów.

■ m. Tarnów ■ m. Nowy Sącz

SUBURBANIZACJA GMIN POWIATU TARNOWSKIEGO

Tarnów stanowi siłę napędową rozwoju, innowacyjności i przedsiębiorczości na poziomie lokalnym. Istotna jest także jego rola w zakresie dostępu do nauki i kultury, usług ochrony zdrowia oraz pozostałych usług. Gminy w najbliższym położeniu Tarnowa: Lisia Góra, Tarnów, Skrzyszów, Wierzchosławice, Żabno wykazują największe powiązanie z miastem pełniąc uzupełniającą funkcje mieszkaniową i gospodarczą. Gminy te zlokalizowane są maksymalnie do 20 km od miasta. Analizę wzajemnych oddziaływań Tarnowa odniesiono do sąsiadujących gmin powiatu tarnowskiego.

Mapa 1. Strefa podmiejska Tarnowa

W 2013 r. w dalszym ciągu widoczny jest proces przemieszczania się funkcji miejskich z centrum miasta poza jego granice na tereny przyległych gmin, czyli proces suburbanizacji, co przedstawiono na wykresach dla lat 2000-2013. Obserwuje się nasilenie funkcji mieszkaniowych i funkcji gospodarczych gmin otoczenia miasta Tarnowa.

W 2013 r. ludność w dalszym ciągu przemieszczała się z centrum miasta na bardziej atrakcyjne inwestycyjnie tereny na jego obrzeżach, a także do gmin z najbliższego otoczenia. W 2013 r. w Tarnowie nastąpił dalszy spadek liczby mieszkańców, którego przyczyną w głównej mierze było głębokie ujemne saldo migracji stałej ludności. Migracje

miały różne kierunki. Część z nich związana była z wyjazdami mieszkańców Tarnowa za granicę kraju, do innych województw lub do Krakowa, ale w przeważającej części były to przemieszczenia na teren gmin powiatu tarnowskiego przyległych do miasta Tarnowa. Wzrost liczby ludności w 2013 r. w porównaniu do 2012 r., obserwowano w gm. Skrzyszów (1,1%), gm. Tarnów (0,8%), gm. Lisia Góra (0,5%), gm. Wierzchosławice (0,2%), co było w głównej mierze następstwem dodatniego salda migracji stałej wewnętrznej.

Z każdym rokiem wzrastał wiek ludności zarówno w mieście Tarnowie jak i w okolicznych gminach. Postępujący proces starzenia się społeczeństwa jest wyraźniej widoczny w mieście Tarnowie niż w gminach. W 2013 r. mediana wieku mieszkańców miasta Tarnowa wynosiła 41,2 lata, a w gminach od 34,6 lat w Lisiej Górze do 37,9 lat w Żabnie.

Efektom migracji ludności z Tarnowa do gmin ościennych był wzrost budownictwa mieszkaniowego na wsi. W latach 2010 - 2013 najwięcej mieszkań w gminach bezpośrednio graniczących z Tarnowem oddano, w gm. Tarnów - 561 mieszkań, w gm. Lisia Góra - 235 mieszkań oraz w gm. Skrzyszów - 220 mieszkań.

W każdej gminie sąsiadującej z Tarnowem obserwuje się wzrost liczby podmiotów zarejestrowanych w rejestrze REGON. W 2013 r. najwięcej podmiotów prowadziło działalność na terenie gmin: Tarnów - 1878, Żabno – 1057 i Skrzyszów – 893 podmiotów.

Stosunkowo niski udział bezrobotnych w liczbie osób w wieku produkcyjnym około 8% odnotowano w gminach: Skrzyszów, Tarnów, Wierzchosławice i równocześnie w tych gminach udział podatników uzyskujących przychody z tytułu wynagrodzeń był najwyższy (od 46,0% w gm. Skrzyszów do 49,0% w gm. Wierzchosławice). W gm. Lisia Góra i w gm. Żabno udział bezrobotnych w liczbie osób w wieku produkcyjnym wynosił ponad 10%, co znajdowało odzwierciedlenie w udziale podatników uzyskujących przychody z tytułu wynagrodzeń wynoszącym odpowiednio 43,0% i 41,5%. W 2012 r. mediana przychodów rocznych brutto z tytułu wynagrodzeń wśród gmin otoczenia Tarnowa kształtowała się od 22,3 tys. zł w gm. Lisia Góra do 29,0 tys. zł w gm. Wierzchosławice.

Według wyników NSP 2011 Tarnów zajmował drugie miejsce w województwie małopolskim pod względem liczby przyjeżdżających do pracy. Dla 16,2 tys. osób miejscem pracy był Tarnów, a adres zamieszkania był zlokalizowany poza miastem. Przyjeżdżający do pracy w Tarnowie to blisko 85% (13,7 tys. osób) mieszkańcy województwa małopolskiego, a blisko 64% (10,3 tys. osób) mieszkańcy powiatu tarnowskiego. Z ogólnej liczby pracujących przyjeżdżających do pracy ponad 37% (6,0 tys. osób) stanowiły osoby mieszkające w gminach sąsiadujących z Tarnowem. Do pracy do miasta przyjeżdżało z gm. Tarnów 2,1 tys. osób, z gmin: Skrzyszów i Lisia Góra po 1,1 tys. osób, a z gmin: Wierzchosławice i Żabno odpowiednio ponad 850 i blisko 830 osób.

Przyjeżdżający do pracy w Tarnowie z gmin: Lisia Góra, Skrzyszów, gm. Tarnów, Wierzchosławice stanowili blisko 30% podatników uzyskujących przychody z tytułu wynagrodzeń w każdej z tych gmin. Jedynie z gminy Żabno przyjeżdżający do pracy w Tarnowie stanowili niewiele ponad 16% podatników uzyskujących przychody z tytułu wynagrodzeń.

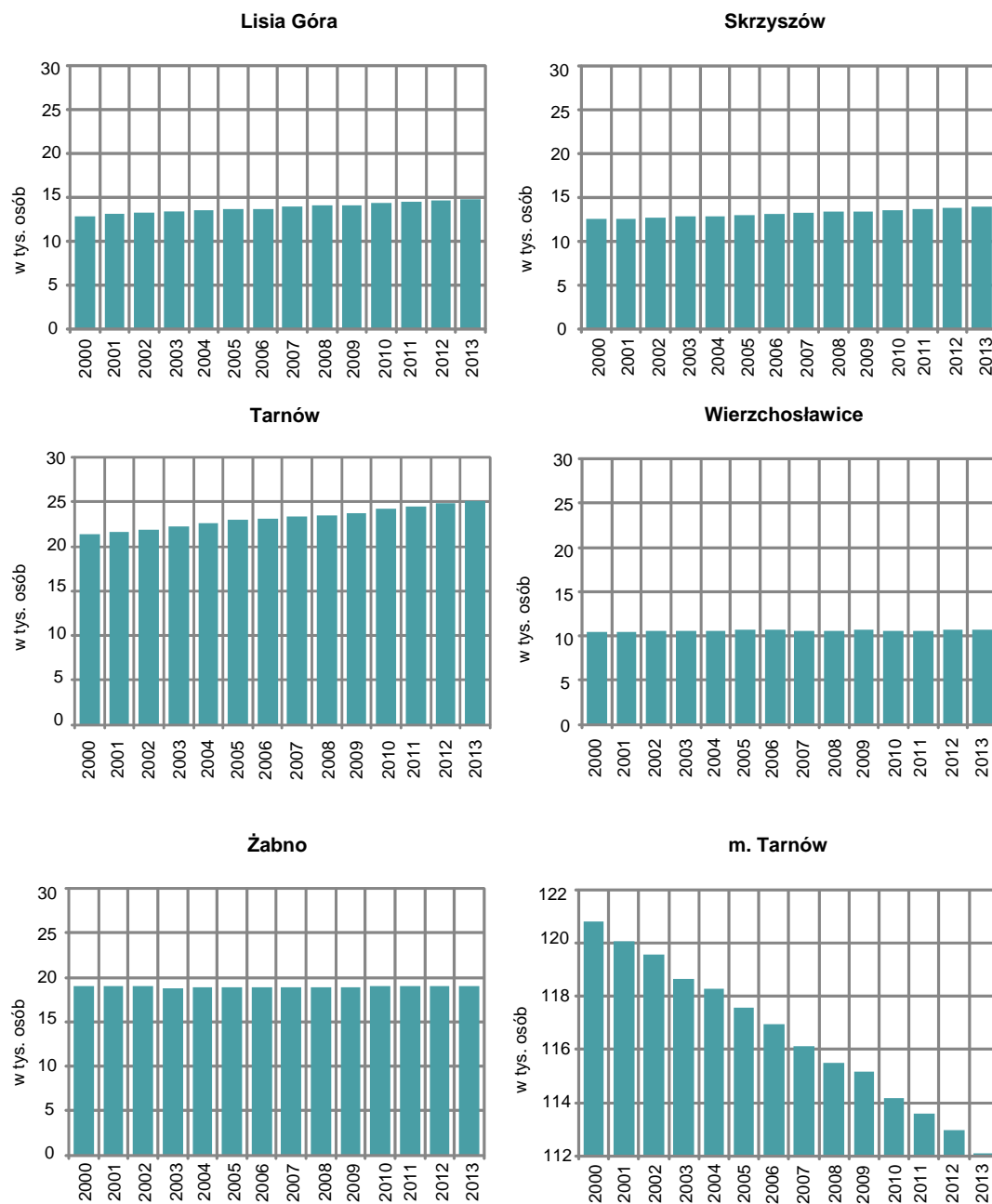
Tarnów zajmował 4 miejsce w województwie małopolskim pod względem liczby mieszkańców zatrudnionych poza miastem. Z ogólnej liczby 4,6 tys. wyjeżdżających do pracy blisko 3,7 tys. osób było zatrudnionych na terenie województwa małopolskiego, a ponad połowa z nich pracowała na terenie powiatu tarnowskiego. Miejscem pracy wyjeżdżających była gm. Tarnów dla 532 Tarnowian, gm. Skrzyszów dla 454 osób, gm. Żabno dla 253 osób, a każda z gmin: Lisia Góra i Wierzchosławice dla około 150 osób. Tarnowianie zatrudnieni w sąsiednich gminach stanowili niewiele ponad 4% podatników miasta uzyskujących przychody z tytułu wynagrodzeń.

Tarnów należał do 10 miast w województwie małopolskim z największą przewagą liczby przyjeżdżających do pracy nad liczbą wyjeżdżających do pracy. Na jedną osobę wyjeżdżającą do pracy z miasta przypadało 3,5 osoby przyjeżdżającej do pracy z innych gmin.

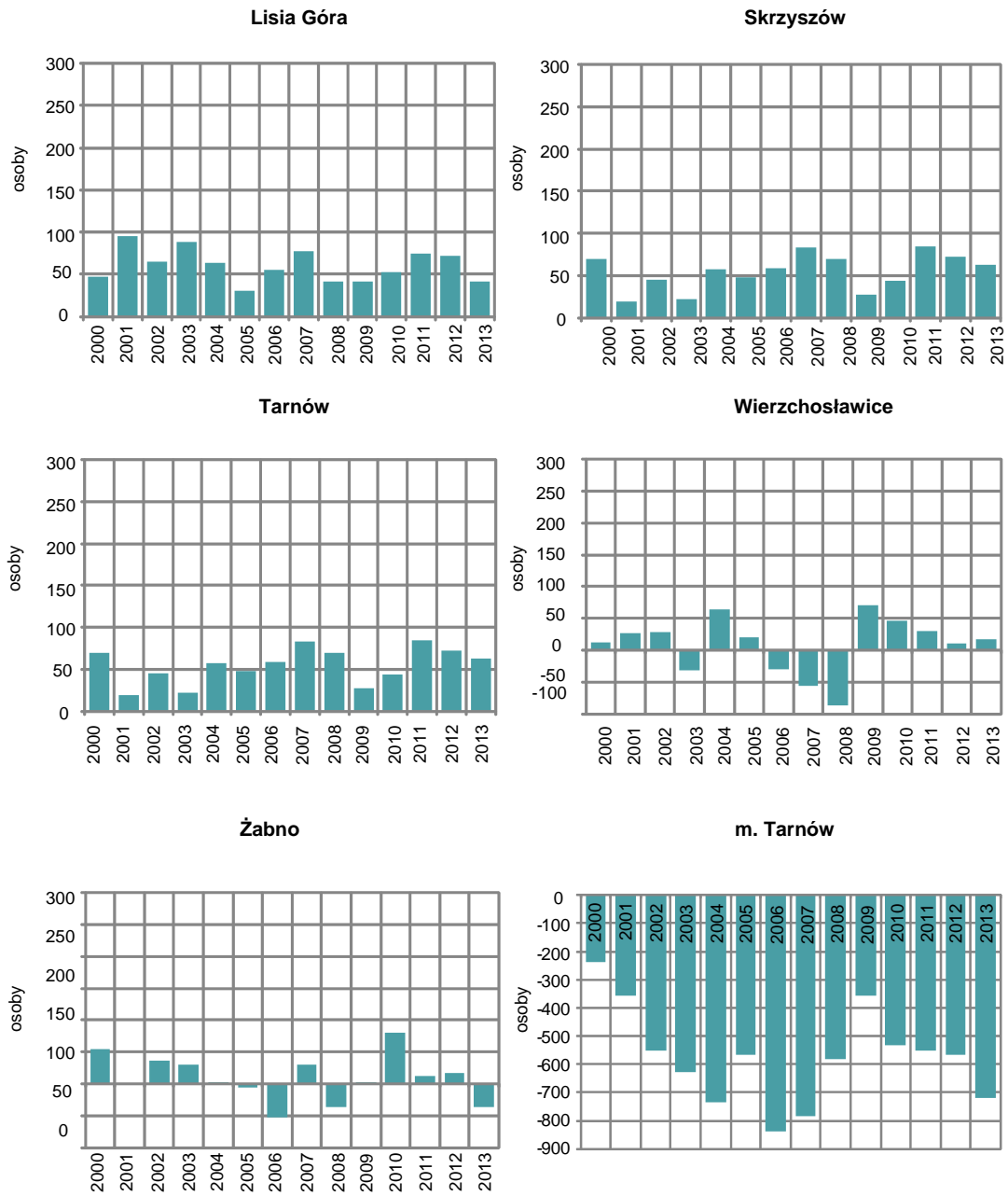
W trzech gminach: Lisia Góra, Wierzchosławice, Tarnów sąsiadujących z miastem odnotowano przewagę wyjeżdżających do pracy nad liczbą przyjeżdżających. W gm. Żabno przeciętnie na jednego wyjeżdżającego do pracy przypadał jeden przyjeżdżający. Jedynie w gm. Skrzyszów odnotowano niewielką przewagę przyjeżdżających do pracy nad wyjeżdżającymi.

Konsekwencją przedstawionych tendencji były w 2013 r. dalsze zmiany w poziomie i strukturze dochodów i wydatków jednostek samorządu terytorialnego. Zmiana miejsca zamieszkania na tereny otoczenia miasta, oznaczała niekiedy przeniesienie prowadzonej działalności gospodarczej na teren wiejski, w pozostałych przypadkach zamieszkanie na terenach wiejskich wiązało się z dalszym prowadzeniem działalności zawodowej w mieście. W efekcie wpływy do budżetu z tytułu podatku dochodowego oraz innych podatków były rozproszone poza obszar miasta. Widoczne było również rozwarstwienie zamożności gmin i zróżnicowanie poziomu dochodów własnych, spowodowane koncentracją relatywnie wysokich dochodów własnych w jednostkach leżących wokół Tarnowa. Dochody własne na 1 mieszkańca kształtowały się na poziomie od 716 zł w gm. Lisia Góra do 1239 zł, w gm. Tarnów, a podatek CIT i PIT na 1 mieszkańca od 327 zł w gm. Lisia Góra do 585 zł w gm. Tarnów. Zróżnicowanie obserwuje się także w zakresie udziału wydatków inwestycyjnych w wydatkach ogółem od 11,8% w gm. Lisia Góra i gm. Wierzchosławice do 26,7% w gm. Żabno.

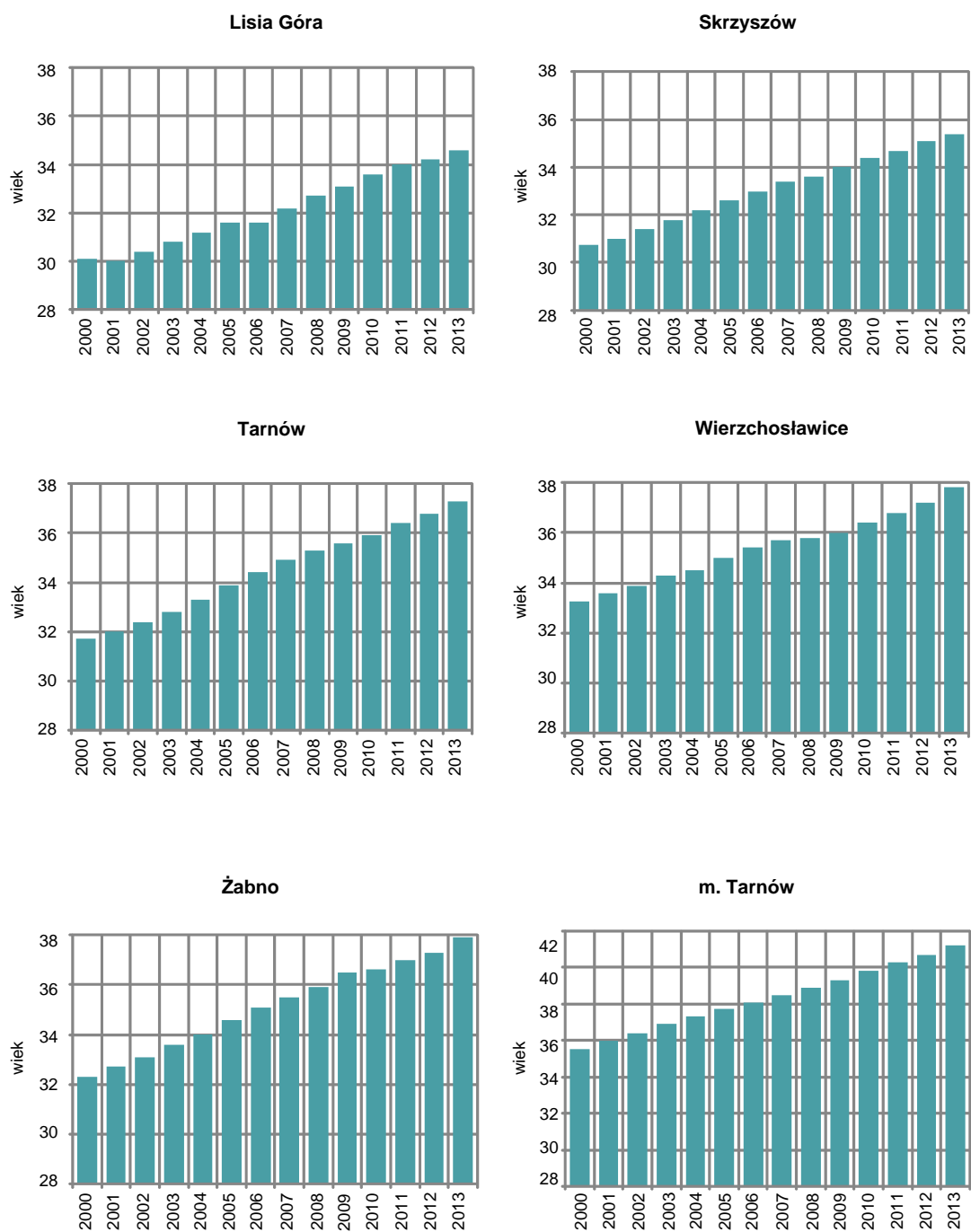
Wykres 84. Ludność gmin graniczących z Tarnowem

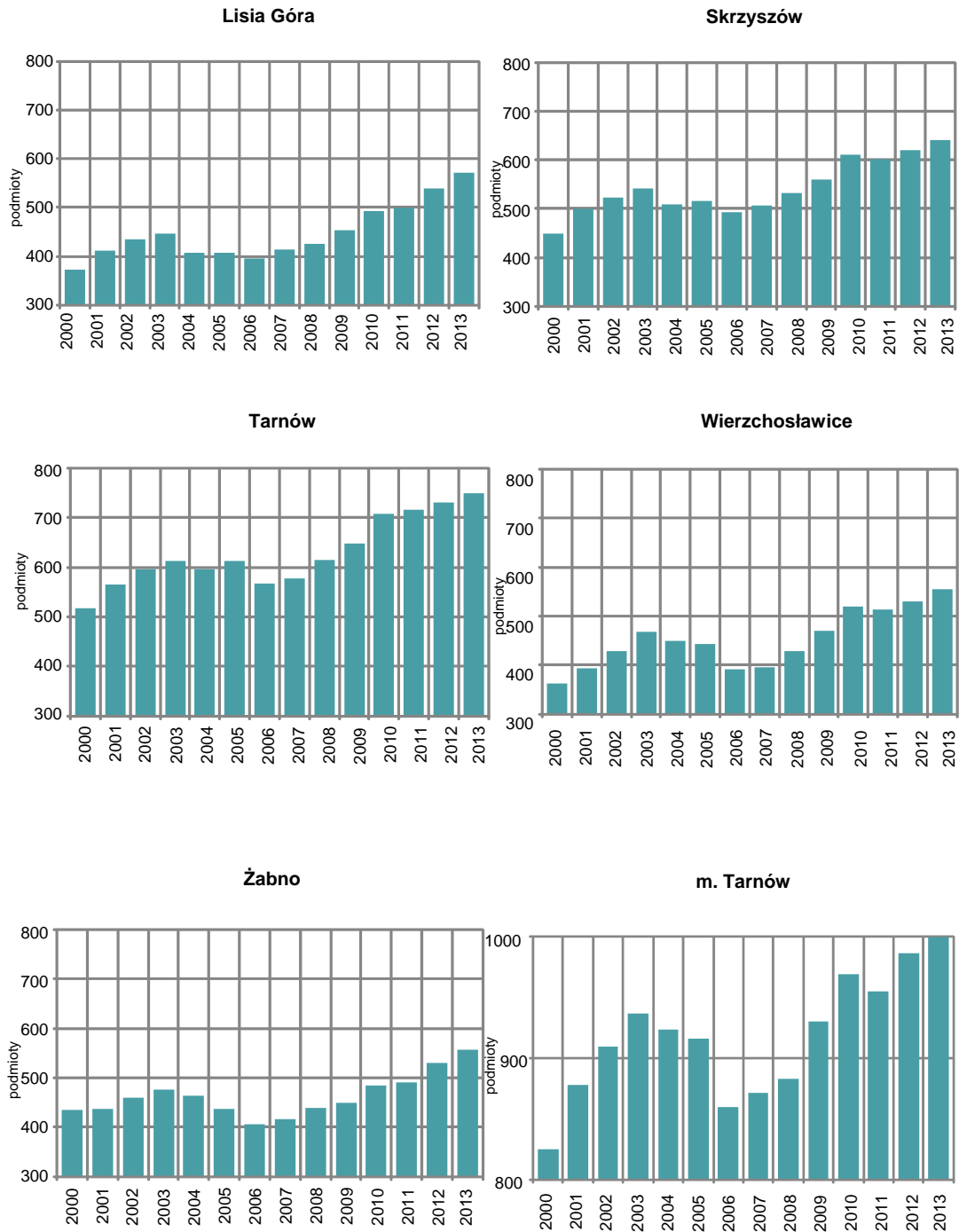
Wykres 85. Saldo migracji stałej w gminach graniczących z Tarnowem

Wykres 86. Mediana wieku w gminach graniczących z Tarnowem

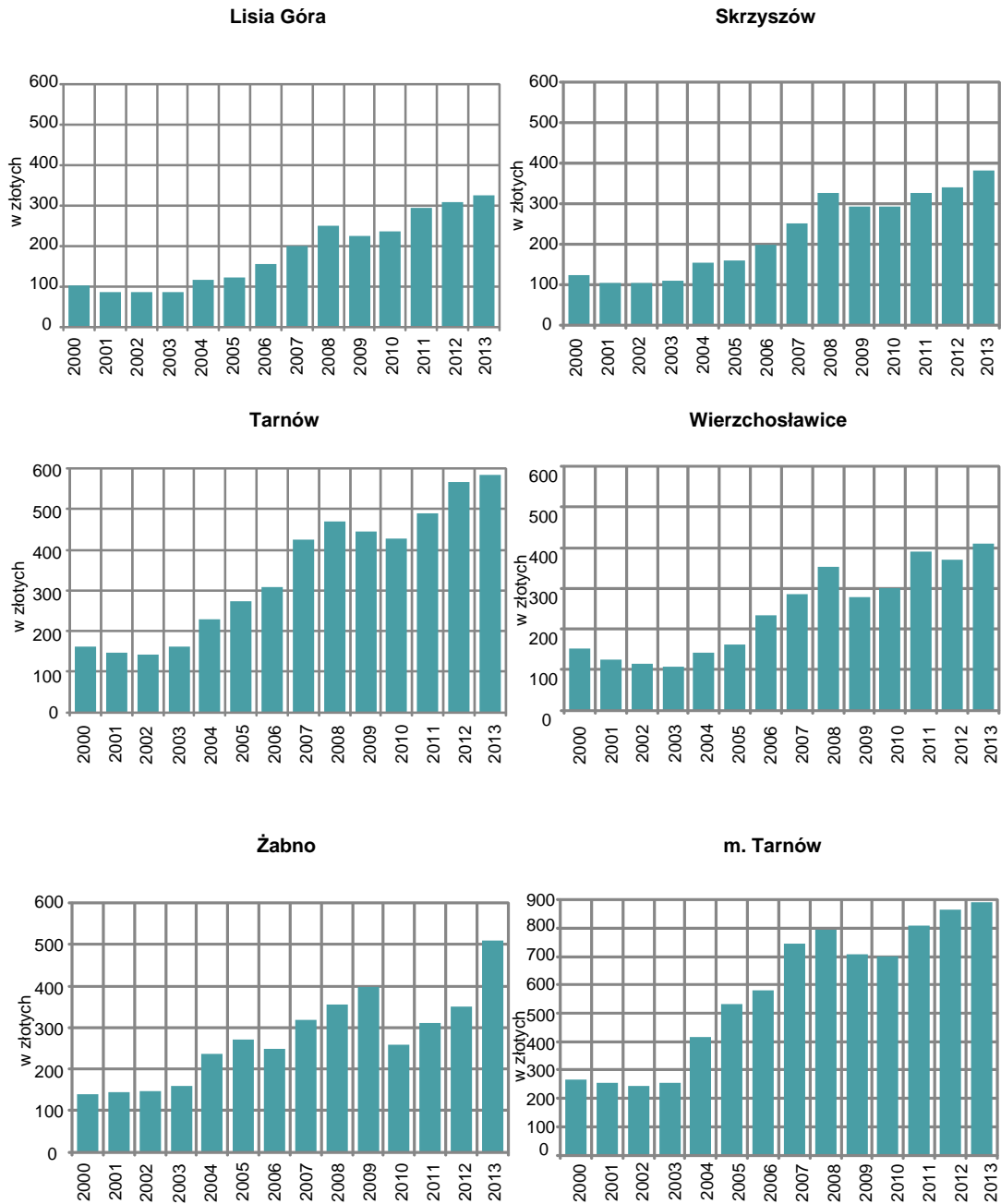
Wykres 87. Podmioty gospodarki narodowej na 10 tys. ludności w gminach graniczących z Tarnowem

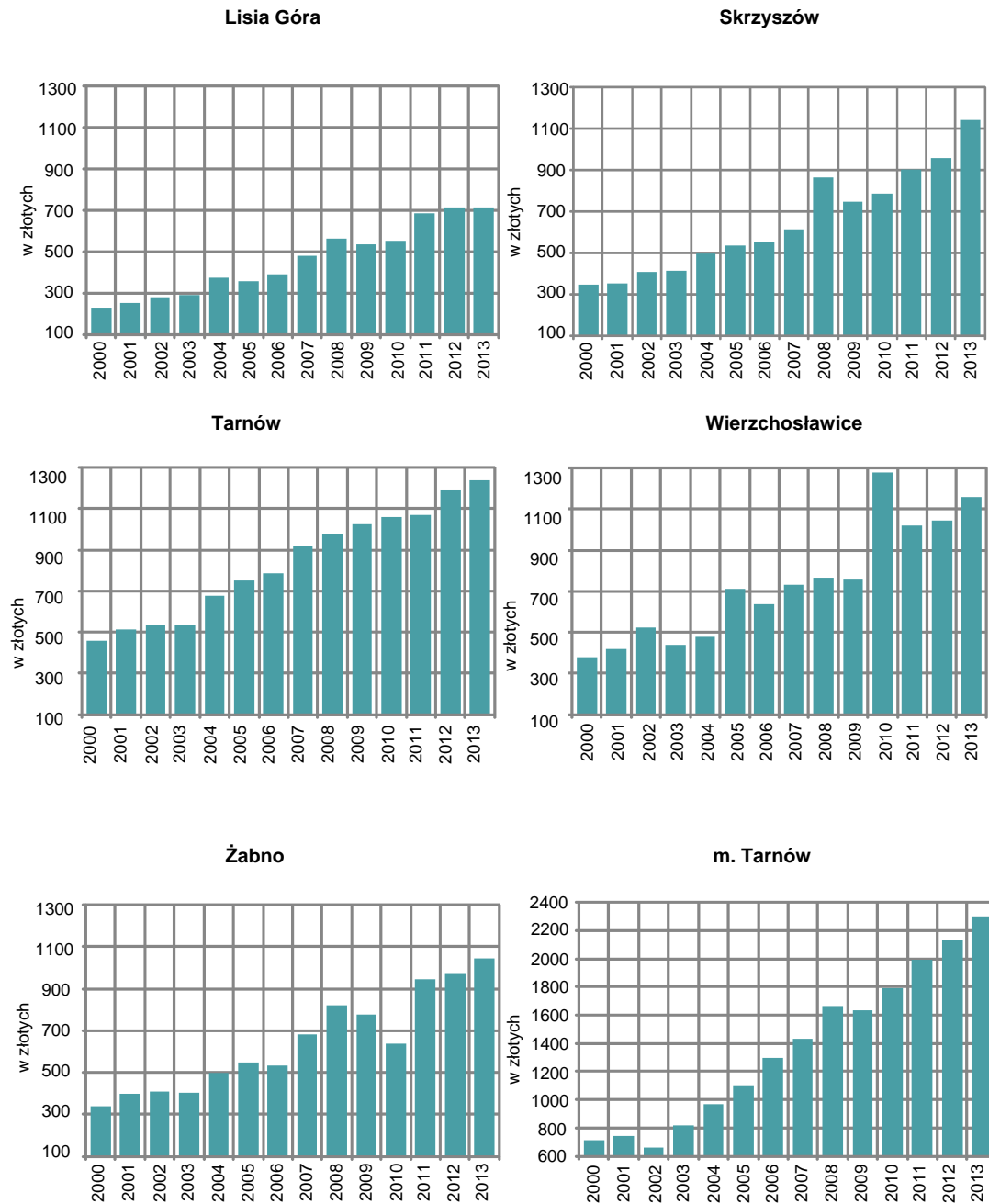
Wykres 88. Mieszkania oddane do użytku w gminach graniczących z Tarnowem

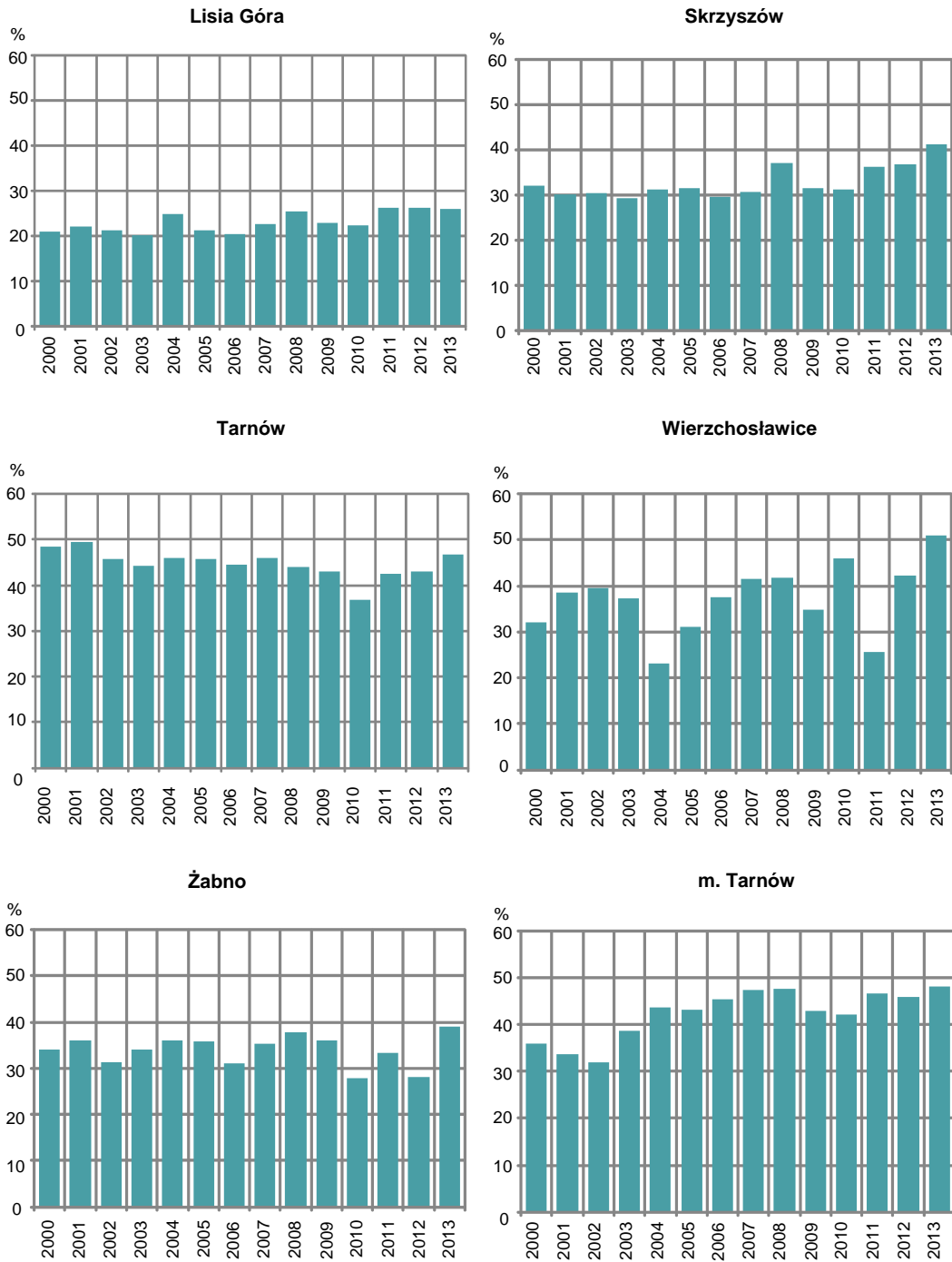
Wykres 89. Podatek dochodowy CIT i PIT na 1 mieszkańca w gminach graniczących z Tarnowem

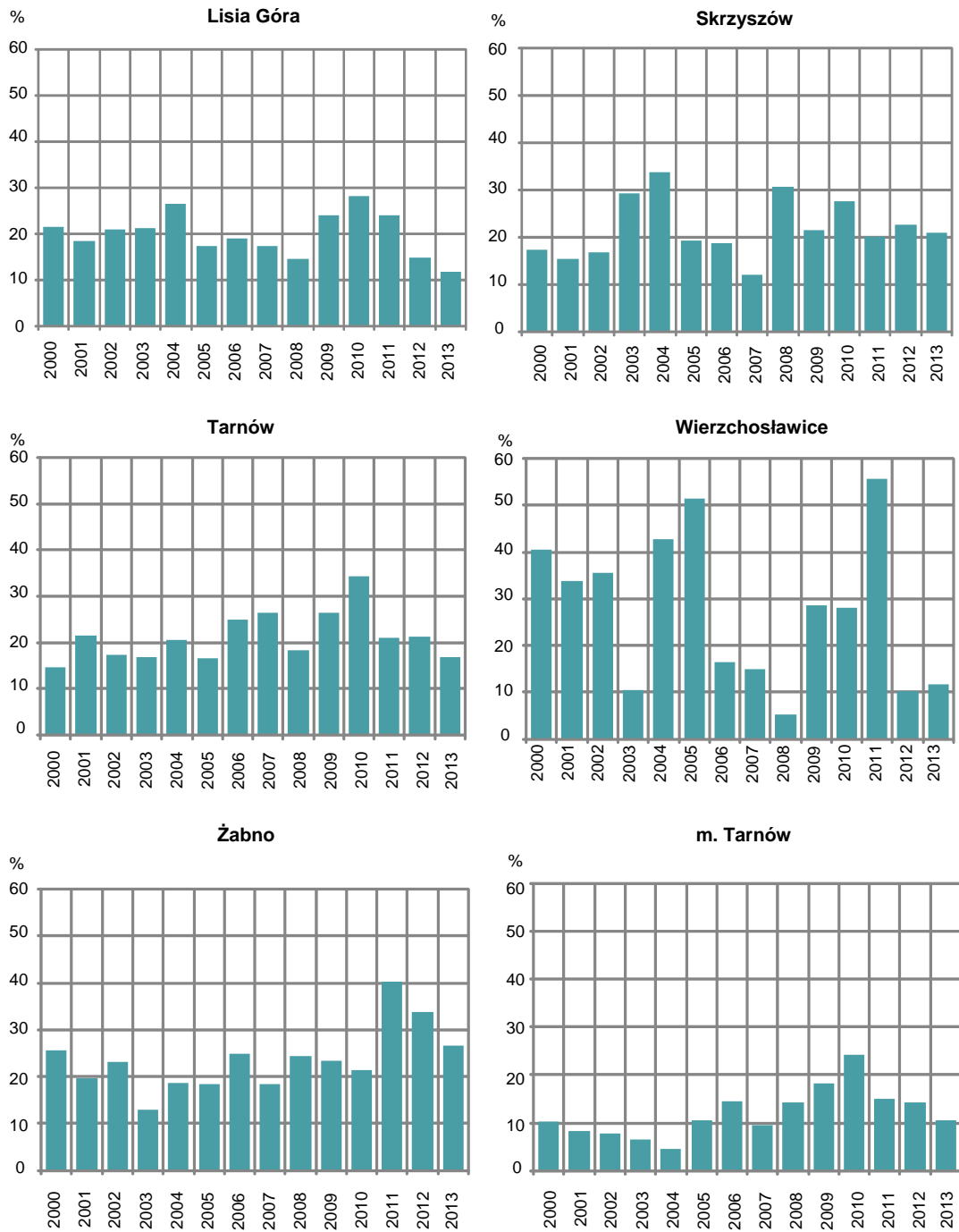
Wykres 90. Dochody własne na 1 mieszkańca w gminach graniczących z Tarnowem

Wykres 91. Udział dochodów własnych w dochodach ogółem w gminach graniczących z Tarnowem

Tabl. 92. Udział wydatków inwestycyjnych w wydatkach ogółem w gminach graniczących z Tarnowem

TABL. 1. TARNÓW NA TLE WOJEWÓDZTWA MAŁOPOLSKIEGO W 2013 R.

WYSZCZEGÓLNIENIE	Województwo	W tym Tarnów	
	ogółem		województwo =100
Powierzchnia (stan w dniu 31 XII) w km ²	15183	72	0,5
Ludność ^a (stan w dniu 31 XII)	3360581	112120	3,3
Małżeństwa	16614	504	3,0
Rozwody	3989	204	5,1
Separacje orzeczone	180	11	6,1
Urodzenia żywe	34307	933	2,7
Zgony	30277	1025	3,4
Przyrost naturalny na 1000 ludności	1,2	-0,8	x
Saldo migracji na pobyt stały na 1000 ludności	0,8	-6,4	x
Pracujący ^b (stan w dniu 31 XII) w tys.	720,9	39,5	5,5
w tym kobiety	363,8	18,9	5,2
w tym pracujący:			
w przemyśle i budownictwie	227,4	13,8	6,1
łącznie w sekcjach G, H, I, J ^c	186,6	9,3	5,0
łącznie w sekcjach K, L ^c	29,9	1,2	4,0
Bezrobotni zarejestrowani ogółem (stan w dniu 31 XII)	164434	5883	3,6
w tym kobiety	84534	3257	3,9
z ogółem:			
pozostający bez pracy dłużej niż 1 rok	62935	2243	3,6
w wieku 24 lata i mniej	38352	966	2,5
Stopa bezrobocia rejestrowanego (stan w dniu 31 XII) w %	11,5	10,5	x
Przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto ^d w zł .	3574,22	3448,15	96,4
sektor publiczny	4068,53	4088,04	100,5
sektor prywatny	3334,23	2752,33	82,5

a Na podstawie bilansów. **b** Według faktycznego miejsca pracy i rodzaju działalności; bez podmiotów gospodarczych o liczbie pracujących do 9 osób oraz pracujących w gospodarstwach indywidualnych w rolnictwie; dane wstępne. **c** Patrz uwagi ogólne, str. 16. **d** Bez podmiotów gospodarczych o liczbie pracujących do 9 osób oraz zatrudnionych za granicą, fundacji, stowarzyszeń i innych organizacji.

TABL. 1. TARNÓW NA TLE WOJEWÓDZTWA MAŁOPOLSKIEGO W 2013 R. (cd.)

WYSZCZEGÓLNIENIE	Województwo	W tym Tarnów	
	ogółem		województwo =100
Podatnicy uzyskujący przychody z tytułu emerytury lub renty ^a	801446	30275	3,8
Mediana przychodów rocznych z tytułu emerytury lub renty w zł ^a	15526	17286	111,3
Dzieci przebywające w żłobkach (w ciągu roku)	6870	770	11,2
Dzieci w przedszkolach ^{bc} w tys.	88,5	3,9	4,4
Uczniowie ^{bc} w szkołach dla dzieci i młodzieży (łącznie ze szkołami specjalnymi) w tys.:			
podstawowych	196,7	5,9	3,0
gimnazjach	104,8	3,6	3,4
ponadgimnazjalnych ^d	120,8	10,8	8,9
policealnych	21,2	2,6	12,2
Studenci ^e szkół wyższych (łącznie z cudzoziemcami) w tys.	189,6	6,5	3,4
Przychodnie ^f (stan w dniu 31 XII)	1699	66	3,9
Apteki (stan w dniu 31 XII)	1103	59	5,3
Mieszkańcy domów i zakładów stacjonarnej pomocy społecznej	9392	520	5,5
Osoby w gospodarstwach domowych korzystające z pomocy społecznej ^g	226215	7055	3,1
Dzieci do lat 17, na które rodzice otrzymują zasiłek rodzinny ^g	211443	4245	2,0
Biblioteki publiczne (łącznie z filiami; stan w dniu 31 XII)	731	10	1,4
Księgozbiór bibliotek publicznych (stan w dniu 31 XII) w tys. woluminów	10889,8	369,0	3,4

a Dane Ministerstwa Finansów. **b** Dane Ministerstwa Edukacji Narodowej. **c** Stan na początku roku szkolnego 2012/2013. **d** Zasadniczych szkołach zawodowych, technikach, technikach uzupełniających, liceach ogólnokształcących i profilowanych, uzupełniających liceach ogólnokształcących, ogólnokształcących szkołach artystycznych dających uprawnienia zawodowe, szkołach specjalnych przysposabiających do pracy. **e** Stan w dniu 30 XI. **f** Do 2011 r. określane jako zakłady ambulatoryjnej opieki zdrowotnej. **g** Dane ze Zbioru Centralnego Krajowego Systemu Monitoringu Pomocy Społecznej MPIPS.

TABL. 1. TARNÓW NA TLE WOJEWÓDZTWA MAŁOPOLSKIEGO W 2013 R. (cd.)

WYSZCZEGÓLNIENIE	Województwo	W tym Tarnów	
	ogółem		województwo =100
Muzea i oddziały muzealne (stan w dniu 31 XII)	119	4	3,4
Zwiedzający muzea i oddziały muzealne w tys.	7676,1	70,0	0,9
Kina stałe (stan w dniu 31 XII)	49	2	4,1
Widzowie w kinach stałych w tys.	2817,3	127,3	4,5
Turystyczne obiekty noclegowe (stan w dniu 31 VII)	1397	13	0,9
w tym hotele	286	6	2,1
Korzystający z noclegów	3567494	41529	1,2
w tym turyści zagraniczni	1180897	5755	0,5
Udzielone noclegi	9678888	67984	0,7
w tym turystom zagranicznym	2732546	9539	0,3
Mieszkania oddane do użytkowania	15525	260	1,7
Mieszkania, których budowę rozpoczęto	16523	136	0,8
Mieszkania, na realizację których wydano pozwolenia	15506	129	0,8
Emisja przemysłowych zanieczyszczeń powietrza z zakładów szczególnie uciążliwych dla czystości powietrza (w ciągu roku) w tonach:			
pyłowych	3592	488	13,6
gazowych (bez dwutlenku węgla)	108561	13714	12,6
Ścieki przemysłowe i komunalne wymagające oczyszczania odprowadzone do wód lub do ziemi (w ciągu roku) w hm ³	267,1	11,0	4,1
Odpady (z wyłączeniem odpadów komunalnych) wytworzone (w ciągu roku) w tys. ton	6431,4	192,1	3,0
Powierzchnia o szczególnych walorach przyrodniczych prawnie chroniona (stan w dniu 31 XII) w ha	790766,4	9,5	0,0

TABL. 1. TARNÓW NA TLE WOJEWÓDZTWA MAŁOPOLSKIEGO W 2013 R. (dok.)

WYSZCZEGÓLNIENIE	Województwo	W tym Tarnów	
		ogółem	województwo =100
Lasy ^a w ha (stan w dniu 31 XII)	434873,3	273,9	0,1
Produkcja sprzedana przemysłu ^b			
w mln zł	73003,0	4331,3	5,9
na 1 mieszkańca w zł	21790	38266	175,6
Nakłady inwestycyjne w przedsiębiorstwach ^{bc}			
w mln zł	8561,2	192,7	2,3
na 1 mieszkańca w zł	2555	1700	66,5
Dochody budżetów miast na prawach powiatu na 1 mieszkańca w zł	4871	4758	97,7
w tym dochody własne	3190	2299	72,1
Wydatki budżetów miast na prawach powiatu na 1 mieszkańca w zł	4778	4789	100,2
w tym:			
bieżące	4211	4275	101,5
inwestycyjne	497	508	102,2
Podmioty gospodarki narodowej ^d zarejestrowane w rejestrze REGON (stan w dniu 31 XII)	351074	11213	3,2
w tym:			
spółki handlowe	29436	922	3,1
spółki cywilne	27797	827	3,0
osoby fizyczne	261599	8187	3,1

a Łącznie z gruntami związanymi z gospodarką leśną w lasach prywatnych. **b** Dane za 2012 r.; dotyczą podmiotów gospodarczych, w których liczba pracujących przekracza 9 osób. **c** Według lokalizacji inwestycji. **d** Bez osób prowadzących wyłącznie indywidualne gospodarstwa rolne.

TABL. 2. WYBRANE DANE O TARNOWIE

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010 ^a	2012	2013	
	w liczbach bezwzględnych			2012=100
LUDNOŚĆ^b				
Stan w dniu 31 XII				
O G Ó Ł E M	114176	112952	112120	99,3
mężczyźni	54000	53434	53010	99,2
kobiety	60176	59518	59110	99,3
Kobiety na 100 mężczyzn	111	111	112	x
Ludność na 1 km ²	1577	1561	1549	x
Ludność w wieku:				
przedprodukcyjnym ^c	19260	18393	18255	99,2
produkcyjnym ^c	73533	71851	70383	98,0
poprodukcyjnym ^c	21383	22708	23482	103,4
Współczynnik obciążenia demograficznego ^c ..	55	57	59	x
Według grup wieku				
0 - 2 lata	3217	2909	2788	95,8
3 - 6	3889	4122	4125	100,1
7 - 12	6077	5763	5637	97,8
13 - 15	3392	3184	3161	99,3
16 - 18	4102	3741	3617	96,7
19 - 24	9629	8755	8228	94,0
25 - 29	9831	9153	8677	94,8
30 - 39	17275	17815	18100	101,6
40 - 49	14635	14404	14336	99,5
50 - 59	17583	16970	16530	97,4
60 - 69	12104	13400	14014	104,6
70 - 79	8531	8269	8238	99,6
80 - 89	3566	4035	4177	103,5
90 lat i więcej	345	432	492	113,9

a Dane zmienione w stosunku do wcześniej opublikowanych. **b** Na podstawie bilansów. **c** Patrz uwagi metodyczne str. 20.

TABL. 2. WYBRANE DANE O TARNOWIE (cd.)

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2012	2013	
	w liczbach bezwzględnych			2012=100
RUCH NATURALNY^a				
Małżeństwa	665	568	504	88,7
na 1000 ludności	5,8	5,0	4,5	x
Urodzenia żywe	1013	954	933	97,8
na 1000 ludności	8,8	8,4	8,3	x
Zgony ogółem	1003	1022	1025	100,3
na 1000 ludności	8,8	9,0	9,1	x
w tym niemowląt	2	2	4	200,0
na 1000 urodzeń żywych	2,0	2,1	4,3	x
Przyrost naturalny	10	-68	-92	x
na 1000 ludności	0,1	-0,6	-0,8	x
Rozwody	225	213	204	95,8
na 1000 ludności	2,0	1,9	1,8	x
Separacje orzeczone	8	12	11	91,7
na 10 tys. ludności	0,7	1,1	1,0	x
MIGRACJE LUDNOŚCI				
Migracje wewnętrzne i zagraniczne ludności na pobyt stały^a				
Zameldowania ogółem	801	842	778	92,4
w tym:				
z miast	263	262	291	111,1
z zagranicy	110	112	55	49,1
Wymeldowania ogółem	1334	1410	1496	106,1
w tym:				
do miast	348	345	407	118,0
za granicę	266	342	344	100,6
Saldo migracji ogółem	-533	-568	-718	126,4
na 1000 ludności	-4,7	-5,0	-6,4	x
Migracje czasowe^b				
Zameldowani na pobyt czasowy ogółem	2361	2310	97,8
Czasowo nieobecni w miejscu stałego zameldowania ogółem	2059	2030	98,6
Saldo ludności czasowo obecnej (nieobecnej).....	.	302	280	92,7

a W ciągu roku. **b** Stan w dniu 31 XII.

TABL. 2. WYBRANE DANE O TARNOWIE (cd.)

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2012	2013	
	w liczbach bezwzględnych			2012=100
PRACUJĄCY^{ab} <i>Stan w dniu 31 XII</i>				
O G Ó Ł E M	42022	40417	39538	97,8
w tym kobiety	19529	19082	18938	99,2
sektor publiczny	19459	18451	17777	96,3
sektor prywatny	22563	21966	21761	99,0
W tym pracujący:				
w przemyśle i budownictwie	15905	14566	13786	94,6
łącznie w sekcjach G, H, I, J ^c	9819	9401	9310	99,0
łącznie w sekcjach K, L ^c	1314	1229	1232	100,2
ZATRUDNIENIE I WYNAGRODZENIA^{bd}				
Przeciętne zatrudnienie	37378	36182	33630	92,9
sektor publiczny	19474	19346	17517	90,5
sektor prywatny	17904	16836	16114	95,7
w tym:				
przemysł i budownictwo	17437	16150	13891	86,0
łącznie sekcje G, H, I, J ^c	5295	5402	5321	985
łącznie sekcje K, L ^c	1134	802	798	99,5
Przeciętne miesięczne wynagrodzenia brutto w zł	3015,78	3349,31	3448,15	103,0
sektor publiczny	3487,39	3917,37	4088,04	104,4
sektor prywatny	2502,81	2696,56	2752,33	102,1
w tym:				
przemysł i budownictwo	3069,33	3515,22	3648,12	103,8
łącznie sekcje G, H, I, J ^c	2458,01	2718,41	2699,48	99,3
łącznie sekcje K, L ^c	3491,80	3447,11	3345,38	97,0
POSZKODOWANI W WYPADKACH PRZY PRACY^e				
Poszkodowani ogółem	250 ^f	293	291	99,3
w tym kobiety	72	88	89	101,1
Liczba dni niezdolności do pracy ogółem	11316 ^f	14687 ^f	14086	95,9
na 1 poszkodowanego ^g	45	50 ^f	48	96,0

a Według faktycznego miejsca pracy i rodzaju działalności; bez podmiotów gospodarczych o liczbie pracujących do 9 osób oraz pracujących w gospodarstwach indywidualnych w rolnictwie. **b** Dane wstępne. **c** Patrz uwagi ogólne str. 16. **d** Bez podmiotów gospodarczych o liczbie pracujących do 9 osób oraz zatrudnionych za granicą, fundacji, stowarzyszeń i innych organizacji. **e** Według miejsca zdarzenia; zgłoszonych w ciągu roku, bez wypadków w gospodarstwach indywidualnych w rolnictwie, za 2013 r. dane nieostateczne. **f** Dane zmienione w stosunku do wcześniej opublikowanych. **g** Bez osób poszkodowanych w wypadkach śmiertelnych oraz bez liczby dni niezdolności do pracy dla tych osób.

TABL. 2 WYBRANE DANE O TARNOWIE (cd.)

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2012	2013	
	w liczbach bezwzględnych			2012=100
BEZROBOTNI ZAREJESTROWANI				
W POWIATOWYM URZĘDZIE PRACY W TARNOWIE				
<i>Stan w dniu 31 XII</i>				
Bezrobotni zarejestrowani ogółem	5358	6094	5883	96,5
mężczyźni	2331	2712	2626	96,8
kobiety	3027	3382	3257	96,3
Z liczby ogółem:				
osoby dotychczas niepracujące	1068	968	939	97,0
posiadający prawo do zasiłku	678	949	697	73,4
bez kwalifikacji zawodowych	1108	965	1046	108,4
niepełnosprawni	611	671	712	106,1
Według wieku:				
poniżej 25 lat	1211	1111	966	86,9
25 - 34 lata	1640	1839	1677	91,2
35 - 44	930	1200	1235	102,9
45 - 54	1119	1269	1198	94,4
55 lat i więcej	458	675	807	119,6
Według poziomu wykształcenia:				
wyższe	907	1115	1053	94,4
średnie zawodowe (łącznie z policealnym)	1135	1414	1393	98,5
średnie ogólnokształcące	782	841	770	91,6
zasadnicze zawodowe	1361	1559	1496	96,0
gimnazjalne i niższe	1173	1165	1171	100,5
Według czasu pozostawania bez pracy ^a :				
1 miesiąc i mniej	785	680	602	88,5
1 - 3	1084	1301	900	69,2
3 - 6	953	1043	1048	100,5
6 - 12	911	1016	1090	107,3
12 - 24	890	992	1100	110,9
powyżej 24 miesięcy	735	1062	1143	107,6
Bezrobotni nowo zarejestrowani ^b	8158	7729	7354	95,1
Bezrobotni wyrejestrowani ^b	8005	6969	7565	108,6
Stopa bezrobocia rejestrowanego w %	9,2^c	10,6^c	10,5	x
Oferty pracy	75	149	290	194,6
Oferty pracy zgłoszone ^d	4832	3758	3632	96,7
ŚWIADCZENIA SPOŁECZNE^d				
Emeryci i renciści ogółem	31219	30513	30275	99,2
Mediana przychodów rocznych z emerytury lub renty w zł	14601	16269	17286	106,3

a Od momentu rejestracji w urzędzie pracy; przedziały zostały domknięte prawostronnie. **b** W ciągu roku. **c** Dane zmienione w stosunku do wcześniej opublikowanych. **d** Dane Ministerstwa Finansów - za rok poprzedni niż wykazano.

TABL. 2 WYBRANE DANE O TARNOWIE (cd.)

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2012	2013	
	w liczbach bezwzględnych			2012=100
EDUKACJA I WYCHOWANIE^a				
<i>Stan na początku roku szkolnego</i>				
Placówki wychowania				
przedszkolnego	37	43	46	107,0
w tym przedszkola	35	37	39	105,4
Miejsca w przedszkolach	3629	3777	3915	103,7
Oddziały	156	172	185	107,6
w tym w przedszkolach	154	165	177	107,3
Dzieci	3562	3923	4099	104,5
w tym w przedszkolach	3524	3794	3935	103,7
Dzieci w przedszkolach na 100 miejsc	97	100	101	101,0
Szkoły dla dzieci i młodzieży				
(łącznie ze szkołami specjalnymi)				
podstawowe	24	24	24	100,0
gimnazja	20	22	24	109,1
zasadnicze szkoły zawodowe ^b	12	12	12	100,0
licea ogólnokształcące	19	19	13	68,4
technika ^c	13	13	14	107,7
Oddziały w szkołach				
podstawowych	363	294	293	99,7
gimnazjach	163	153	153	100,0
zasadniczych szkół zawodowych ^b	107	100	98	98,0
liceach ogólnokształcących	195	174	157	90,2
technikach ^c	227	176	172	97,7
Uczniowie szkół				
podstawowych	6245	6026	5922	98,3
gimnazjów	3798	3636	3583	98,5
zasadniczych szkół zawodowych ^b	1580	1429	1429	100,0
liceów ogólnokształcących	5919	5208	4860	93,3
techników ^c	4512	4508	4536	100,6

a Dane, z wyjątkiem szkół wyższych, Ministerstwa Edukacji Narodowej. **b** Łącznie ze szkołami specjalnymi przysposabiającymi do pracy. **c** Łącznie ze szkołami artystycznymi ogólnokształcącymi dającymi uprawnienia zawodowe.

TABL. 2. WYBRANE DANE O TARNOWIE (cd.)

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2012	2013	
	w liczbach bezwzględnych			2012=100
EDUKACJA I WYCHOWANIE^a (dok.)				
<i>Stan na początku roku szkolnego</i>				
Szkoły policealne	29	24	23	95,8
oddziały	119	107	98	91,6
uczniowie	2933	3520	2594	73,7
Szkoły wyższe	2	2	2	100,0
Studenci ^b szkół wyższych (łącznie z cudzoziemcami)	9232	6936	6474	93,3
Szkoły dla dorosłych				
licea ogólnokształcące ^c	12	12	9	75,0
technika ^d	3	2	2	100,0
Oddziały w szkołach				
licea ogólnokształcące ^c	62	44	34	77,3
technika ^d	10	3	4	133,3
Uczniowie szkół				
licea ogólnokształcące ^c	1831	1589	1303	82,0
technika ^d	168	33	36	109,1
Uczący się języka obcego jako przedmiotu obowiązkowego w % ogółu uczniów w szkołach dla dzieci i młodzieży:				
angielski	93,1	95,6	95,4	x
francuski	5,5	4,3	4,3	x
niemiecki	44,1	48,3	46,7	x
rosyjski	1,0	1,3	1,5	x
łacina	3,2	2,8	2,3	x
hiszpański	1,7	1,6	2,4	x
włoski	1,4	0,9	1,8	x
inny	0,0	0,0	2,1	x

a Dane, z wyjątkiem szkół wyższych, Ministerstwa Edukacji Narodowej. **b** Stan w dniu 30 XI. **c** Łącznie ze szkołami specjalnymi przysposabiającymi do pracy. **d** Łącznie z ogólnokształcącymi szkołami artystycznymi i dającymi uprawnienia zawodowe.

TABL. 2. WYBRANE DANE O TARNOWIE (cd.)

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2012	2013	
	w liczbach bezwzględnych			2012=100
OCHRONA ZDROWIA				
<i>Stan w dniu 31 XII</i>				
Przychodnie^a	42	55	66	120,0
Apteki ogólnodostępne	60	62	59	95,2
Farmaceuci pracujący w aptekach ^b	137	139	128	92,1
Liczba ludności na 1 aptekę	1903 ^c	1822	1900	104,3
Żłobki	6	8	9	112,5
Miejsca w żłobkach	310	431	457	106,0
Dzieci przebywające w żłobkach (w ciągu roku)	624	819	770	94,0
Domy i zakłady stacjonarne pomocy społecznej	10	10	10	100,0
Miejsca w domach i zakładach stacjonarnych pomocy społecznej	525	540	560	103,7
Mieszkańcy domów i zakładów stacjonarnych pomocy społecznej	504	491	520	105,9
KULTURA				
<i>Stan w dniu 31 XII</i>				
Biblioteki publiczne i filie	12	11	10	90,9
Księgozbiór bibliotek publicznych				
w woluminach	353736	345036	368983	106,9
w woluminach na 1000 ludności	3098 ^c	3055	3291	107,7
Czytelnicy (w ciągu roku)	27400	25999	24945	95,9
Wypożyczenia (w ciągu roku)				
w woluminach	424834	411678	400016	97,2
w woluminach na 1000 ludności	3710 ^c	3637	3556	97,8
na 1 czytelnika w woluminach	15,5	15,8	16,0	101,3
Muzea i oddziały muzealne	3	4	4	100,0
Wystawy czasowe				
własne ^d	24	9	12	133,3
obce ^e	17	14	4	28,6
Zwiedzający muzea (w ciągu roku)	21200	71047	70039	98,6
w tym młodzież szkolna ^f	10633	6554	8096	123,5

a Do roku 2011 określane jako zakłady ambulatoryjnej opieki zdrowotnej. **b** Mgr farmacji. **c** Dane zmienione w stosunku do wcześniej opublikowanych. **d** W kraju **e** Krajowe i z zagranicy. **f** Zwiedzająca w zorganizowanych grupach.

TABL. 2. WYBRANE DANE O TARNOWIE (cd.)

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2012	2013	
	w liczbach bezwzględnych			2012=100

KULTURA (dok.)

Stan w dniu 31 XII

Kina stałe	2	2	2	100,0
Miejsca na widowni	1034	1032	1032	100,0
Liczba seansów ^a	2488	2724	2989	109,7
Widzowie w kinach ^a	142813	140025	127328	90,9
Widzowie w kinach na 1 seans ^a	57	51	43	84,3

TURYSTYKA^b

Obiekty noclegowe ^c	11	13	13	100,0
w tym hotele	3	6	6	100,0
Miejsca noclegowe ^c	705	842	833	98,9
w tym hotele	402	589	586	99,5
Korzystający z noclegów	44103	43021	41529	96,5
w tym turyści zagraniczni	7250	5859	5755	98,2
Wynajęte pokoje w obiektach hotelarskich (hotele, motele, pensjonaty i inne obiekty hotelowe)	42999	44222	39915	90,3
w tym przez turystów zagranicznych	8019	8119	6379	78,6
Udzielone noclegi	72475	74820	67984	90,9
w tym turystom zagranicznym	11530	11476	9539	83,1
Stopień wykorzystania miejsc noclegowych w %	28,8 ^d	26,0	23,7	x

INFRASTRUKTURA KOMUNALNA. HANDEL

Stan w dniu 31 XII

Długość sieci w km				
wodociągowej rozdzielczej	291,6	299,6	302,3	100,9
kanalizacyjnej ^e	335,4	341,1	345,4	101,3
Targowiska stałe^f	14	15	15	100,0
powierzchnia targowisk w tys. m ²	75,6	96,5	96,5	100,0
stałe punkty sprzedaży drobnodetalicznej	304	311	297	95,5
Targowiska sezonowe^a	2	3	3	100,0

a W ciągu roku. **b** Turystyczne obiekty noclegowe. **c** Stan w dniu 31 VII. **d** Dane zmieniono do wcześniej opublikowanych **e** Sieć rozdzielcza i kolektory. **f** Bez targowisk położonych na terenach prywatnych.

TABL. 2. WYBRANE DANE O TARNOWIE (cd.)

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2012	2013	
	w liczbach bezwzględnych			2012=100
GOSPODARKA MIESZKANIOWA				
Zasoby mieszkaniowe^a (stan w dniu 31 XII)				
Mieszkania ogółem	41673	42491	42734	100,6
Izby ogółem	149152	152314	153371	100,7
Powierzchnia użytkowa mieszkań w tys. m ² ..	2598,7	2671,6	2698,1	101,0
Przeciętna:				
liczba izb w mieszkaniu	3,58	3,58	3,59	100,3
liczba osób na 1 mieszkanie	2,74	2,66	2,62	98,5
liczba osób na 1 izbę	0,77	0,74	0,73	98,6
powierzchnia użytkowa 1 mieszkania w m ² ..	62,4	62,9	63,1	100,3
powierzchnia użytkowa na 1 osobę w m ² ...	22,8	23,7	24,1	101,7
Mieszkania oddane do użytkowania				
Mieszkania	265	449	260	57,9
w tym indywidualne ^b	193	298	162	54,4
Izby	1209	1707	1107	64,9
w tym w budynkach indywidualnych ^b	919	1294	829	64,1
Powierzchnia użytkowa mieszkań w m ²	28829	40574	27424	67,6
w tym indywidualnych ^b	22793	31461	21773	69,2
Przeciętna powierzchnia użytkowa 1 mieszkania w m ²	108,8	90,4	105,5	116,7
w tym w budynkach indywidualnych ^b	118,1	105,6	134,4	127,3
Mieszkania, których budowę rozpoczęto ..	226	321	136	42,4
w tym indywidualne	101	309	83	26,9
Mieszkania, na realizację których wydano pozwolenia	275	368	129	35,1
w tym indywidualne	176	334	104	31,1

a Na podstawie bilansów zasobów mieszkaniowych. **b** Realizowane przez osoby fizyczne, kościoły i związki wyznaniowe, z przeznaczeniem na użytek własny inwestora lub na sprzedaż i wynajem.

TABL. 2. WYBRANE DANE O TARNOWIE (cd.)

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2012	2013	
	w liczbach bezwzględnych			2012=100
STAN I OCHRONA ŚRODOWISKA				
Emisja przemysłowych zanieczyszczeń powietrza z zakładów szczególnie uciążliwych dla czystości powietrza (w ciągu roku) w tonach:				
pyłowych	405	485	488	100,6
gazowych (bez dwutlenku węgla)	12587	12934	13714	106,0
Redukcja przemysłowych zanieczyszczeń powietrza z zakładów szczególnie uciążliwych dla czystości powietrza w % zanieczyszczeń wytworzonych:				
pyłowych	99,7	99,5	99,5	x
gazowych (bez dwutlenku węgla)	36,3	61,4	62,8	x
Ścieki przemysłowe i komunalne wymagające oczyszczenia odprowadzone do wód lub do ziemi (w ciągu roku) w hm ³ ..	14,7	10,6	11,0	104,3
Ścieki przemysłowe i komunalne oczyszczane w % wymagających oczyszczenia	93,1	99,3	97,9	X
Odpady (z wyłączeniem odpadów komunalnych) wytworzone (w ciągu roku) w tys. ton	147,6	242,2	192,1	79,3
w tym poddane odzyskowi	130,5	208,3	182,0	87,4
Komunalne oczyszczalnie ścieków:				
z podwyższonym usuwaniem biogenów	1	1	1	100,0
Odpady komunalne zmieszane zebrane w ciągu roku w tys. ton	32,4	28,3	29,1	103,0
w tym z gospodarstw domowych	18,2	16,9	22,2	131,0
Przemysłowe oczyszczalnie ścieków:				
mechaniczne	6	4	2	50,0
biologiczne	3	1	1	100,0

TABL. 2. WYBRANE DANE O TARNOWIE (cd.)

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2012	2013	
	w liczbach bezwzględnych			2012=100
STAN I OCHRONA ŚRODOWISKA (dok.)				
Powierzchnia o szczególnych walorach przyrodniczych prawnie chroniona (stan w dniu 31 XII) w ha	72,1	9,5	9,5	100,0
Pomniki przyrody (stan w dniu 31 XII)	41	41	41	100,0
Nakłady inwestycyjne na środki trwałe służące ochronie środowiska w tys. zł	8672,7	19454,7	17827,0	91,6
w tym na:				
gospodarkę ściekową i ochronę wód	2087,3	3036,6	2133,2	70,2
ochronę powietrza atmosferycznego i klimatu	21,5	124,7	14,0	11,2
gospodarkę odpadami, ochronę i przywrócenie wartości użytkowej gleb oraz wód podziemnych i powierzchniowych	6096,1	2225,9	4682,2	210,4
Nakłady inwestycyjne na środki trwałe służące gospodarce wodnej w tys. zł	58077,3	65919,9	29780,3	45,2
w tym na ujęcia i doprowadzenia wody	3556,0	2686,3	2326,0	86,6

INWESTYCJE

Nakłady inwestycyjne w przedsiębiorstwach ^a ogółem w mln zł	230,1	192,7	.	x
w tym w sekcjach:				
Przemysł	74,1	50,2	.	x
w tym przetwórstwo przemysłowe	28,6	27,7	.	
Budownictwo	15,5	8,1	.	x
Handel; naprawa pojazdów samochodowych ^Δ	66,2	47,4	.	x
Transport i gospodarka magazynowa	8,7	57,7	.	x
Działalność finansowa i ubezpieczeniowa	2,2	2,7	.	x
Obsługa rynku nieruchomości ^Δ	17,8	8,0	.	x

^a Dane dotyczą podmiotów gospodarczych, w których liczba pracujących przekracza 9 osób; według lokalizacji inwestycji.

TABL. 2. WYBRANE DANE O TARNOWIE (cd.)

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2012	2013	
	w liczbach bezwzględnych			2012=100
FINANSE PUBLICZNE				
Dochody budżetu miasta ogółem w tys. zł	486281,8	526796,0	535156,2	101,6
Dochody własne ..	204701,4	242127,5	258532,6	106,8
w tym środki na dofinansowanie własnych zadań pozyskane z innych źródeł	461,7	856,0	166,2	19,4
Dotacje ogółem	114520,9	98615,7	90829,0	92,1
Celowe z budżetu państwa	61825,4	63280,6	66616,1	105,3
Otrzymane z funduszy celowych	120,0	9682,3	688,3	7,1
Celowe otrzymane na zadania realizowane na podstawie porozumień między jednostkami samorządu terytorialnego	4858,4	5596,3	6219,4	111,1
Dotacje §§ 200,620	47717,1	19949,7	17085,6	85,6
Subwencja ogólna	167059,6	186052,8	185794,6	99,9
Dochody budżetu miasta na 1 mieszkańca w zł	4247^a	4654	4758	102,2
Wydatki budżetu miasta ogółem w tys. zł .	547083,8	524874,6	538702,6	102,6
Wydatki bieżące	411398,6	450621,5	480837,5	106,7
w tym:				
dotacje	45556,3	52923,8	39918,7	75,4
świadczenia na rzecz osób fizycznych	40208,2	41725,2	41639,3	99,8
wydatki bieżące jednostek budżetowych	316581,8	342031,2	390176,1	114,1
w tym:				
wynagrodzenia	192072,6	213770,3	217077,2	101,5
składki na obowiązkowe ubezpieczenia społeczne i Fundusz Pracy	30900,8	37085,8	38887,9	104,9
Wydatki majątkowe	135685,3	74253,1	57865,2	77,9
w tym inwestycyjne	133085,3	74252,7	57113,6	76,9
Wydatki budżetu miasta na 1 mieszkańca w zł	4778^a	4637	4789	103,3
Wynik finansowy w tys. zł	-60802,0	1921,4	-3546,4	x

^a Dane zmienione w stosunku do wcześniej opublikowanych.

TABL. 2. WYBRANE DANE O TARNOWIE (cd.)

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2012	2013	
	w liczbach bezwzględnych			2012=100
FINANSE PUBLICZNE (cd.)				
Dochody ogółem w tys. zł	486281,8	526796,0	535156,2	101,6
Rolnictwo i łowiectwo	31,7	32,4	33,9	104,6
Transport i łączność	35023,4	10768,0	25253,8	234,5
Turystyka	4221,3	184,1	204,4	111,0
Gospodarka mieszkaniowa	18485,2	26638,0	15997,9	60,1
Działalność usługowa	789,4	2040,9	1534,9	75,2
Administracja publiczna	3061,5	2496,0	3590,6	143,9
Urzędy naczelnych organów władzy państwowej, kontroli i ochrony prawa oraz sądownictwa	503,1	19,8	19,8	100,0
Bezpieczeństwo publiczne i ochrona przeciwpożarowa	13101,6	13465,7	14006,7	104,0
Dochody od osób prawnych, osób fizycznych i od innych jednostek nieposiadających osobowości prawnej oraz wydatki związane z ich poborem.....	155634,7	189952,3	200426,9	105,5
Różne rozliczenia	167403,1	186738,1	185959,9	99,6
Oświata i wychowanie	10769,5	16917,4	14300,7	84,5
Ochrona zdrowia	8201,3	9197,0	10434,4	113,4
Pomoc społeczna	40628,7	41328,2	42393,5	102,6
Pozostałe zadania w zakresie polityki społecznej.....	6144,6	7635,9	7768,9	101,7
Edukacyjna opieka wychowawcza	2271,6	2222,6	2274,0	102,3
Gospodarka komunalna i ochrona środowiska	12690,9	7250,9	3401,5	46,9
Kultura i ochrona dziedzictwa narodowego	5437,6	1974,2	1771,1	89,7
Kultura fizyczna	949,0	6803,5	4720,4	69,4
Pozostałe działy	933,6	1131,0	1062,9	94,0

TABL. 2. WYBRANE DANE O TARNOWIE (cd.)

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2012	2013	
	w liczbach bezwzględnych			2012=100
FINANSE PUBLICZNE (dok.)				
Wydatki ogółem w tys. zł	547083,8	524874,6	538702,6	102,6
Rolnictwo i łowiectwo	35,3	39,5	42,1	106,6
Transport i łączność	92015,0	58315,1	68638,7	117,7
Turystyka	9994,6	1563,7	780,2	49,9
Gospodarka mieszkaniowa	14321,6	18875,0	12719,7	67,4
Działalność usługowa	1276,4	2302,0	2135,5	92,8
Administracja publiczna	29460,5	31876,9	33261,4	104,3
Urzędy naczelnych organów władzy państwowej, kontroli i ochrony prawa oraz sądownictwa	569,3	19,8	19,8	100,0
Bezpieczeństwo publiczne i ochrona przeciwpożarowa	17820,6	17110,5	17837,3	104,2
Dochody od osób prawnych, osób fizycznych i od innych jednostek nieposiadających osobowości prawnej oraz wydatki związane z ich poborem	1931,4	-	-	x
Obsługa długu publicznego	8764,3	13648,3	8956,2	65,6
Różne rozliczenia	2641,6	72,9	763,5	10,5 razy
Oświata i wychowanie	202188,9	227294,8	225497,8	99,2
Ochrona zdrowia	13391,9	12554,3	14334,8	114,2
Pomoc społeczna	63866,6	66173,1	67567,3	102,1
Pozostałe zadania w zakresie polityki społecznej.....	11023,3	11893,9	12627,3	106,2
Edukacyjna opieka wychowawcza	22017,8	20425,1	20716,4	101,4
Gospodarka komunalna i ochrona środowiska	22986,2	16468,0	23817,3	144,6
Kultura i ochrona dziedzictwa narodowego..	18490,6	12875,0	11781,7	91,5
Kultura fizyczna	8975,3	11796,1	11771,5	99,8
Pozostałe działy	5312,6	1570,6	5434,1	346,0

TABL. 2. WYBRANE DANE O TARNOWIE (cd.)

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2012	2013	
	w liczbach bezwzględnych			2012=100
PODMIOTY GOSPODARKI NARODOWEJ^a				
<i>Stan w dniu 31 XII</i>				
O G Ó Ł E M	11067	11140	11213	100,7
sektor publiczny	324	325	312	96,0
sektor prywatny	10743	10815	10901	100,8
w tym:				
spółki handlowe	772	868	922	106,2
w tym z udziałem kapitału zagranicznego	98	106	103	97,2
spółki cywilne	876	855	827	96,7
spółdzielnie	43	42	44	104,8
osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą	8327	8160	8187	100,3
W tym według wybranych sekcji PKD:				
rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo	79	69	70	101,4
przemysł	982	985	1001	101,6
w tym przetwórstwo przemysłowe	929	915	930	101,6
budownictwo	1037	1061	1053	99,2
handel; naprawa pojazdów samochodowych ^Δ	3122	2955	2906	98,3
transport i gospodarka magazynowa	745	681	665	97,7
zakwaterowanie i gastronomia ^Δ	259	263	269	102,3
informacja i komunikacja	266	309	319	103,2
działalność finansowa i ubezpieczeniowa	474	436	431	98,9
obsługa rynku nieruchomości ^Δ	438	478	484	101,3
działalność profesjonalna, naukowa i techniczna	1158	1195	1236	103,4
administrowanie i działalność wspierająca ^Δ	212	213	222	104,2

^a Zarejestrowane w rejestrze REGON; bez osób prowadzących indywidualne gospodarstwa rolne.

TABL. 2. WYBRANE DANE O TARNOWIE (dok.)

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2012	2013	
	w liczbach bezwzględnych			2012=100

PODMIOTY GOSPODARKI NARODOWEJ^a (dok.)

Stan w dniu 31 XII

W tym według wybranych sekcji PKD (dok.):				
edukacja ^b	380	517	527	101,9
opieka zdrowotna i pomoc społeczna	859	896	911	101,7
działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją	236	237	252	106,3
pozostała działalność usługowa	783	809	832	102,8

POJAZDY ZAREJESTROWANE^c

Pojazdy ogółem	59665	63232	65425	103,5
Samochody osobowe	43338	45921	47015	102,4
Samochody ciężarowe	7342	7614	8141	106,9
Ciągniki samochodowe	382	460	523	113,7
Samochody specjalne	434	452	489	108,2
Autobusy	287	274	271	98,9
Naczepy	370	433	502	115,9
Przyczepy	990	1010	1077	106,6
Przyczepy lekkie	2629	2717	2853	105,0
Motorowery	1528	1767	1853	104,9
Motocykle	1792	1996	2104	105,4
Ciągniki rolnicze	449	459	470	102,4
Pojazdy samochodowe inne	124	129	126	97,7

^a Zarejestrowane w rejestrze REGON; bez osób prowadzących indywidualne gospodarstwa rolne. ^b Patrz Uwagi ogólne str. 16. ^c Dane Wydziału Komunikacji Urzędu Miasta Tarnowa „Raport o stanie miasta” – stan na 31 XII 2010, 2012 r.; 2013 r. s. 81, s. 79, s.78. na <http://bjp.malopolska.pl/umtarnow/Article/id,261327.html>

TABL. 3. DZIAŁALNOŚĆ URZĘDU MIASTA TARNOWA W 2013 R.

CZŁONKOWIE RADY MIASTA

O G Ó Ł E M	25
w tym kobiety	7
Radni według wieku:	
29 lat i mniej	3
30 - 39	2
40 - 59	12
60 lat i więcej	8
Radni według poziomu wykształcenia:	
wyższe	20
policjalne	-
średnie	4
zasadnicze zawodowe	1
podstawowe	-
Radni według grup zawodów:	
przedstawiciele władz publicznych, wyżsi urzędnicy i kierownicy	10
specjaliści	10
technicy i inny średni personel	4
pracownicy biurowi	-
pracownicy usług i sprzedawcy	-
rolnicy, ogrodnicy, leśnicy i rybacy	-
robotnicy przemysłowi i rzemieślnicy	-
operatorzy i monterzy maszyn i urządzeń	-
pracownicy przy pracach prostych	-
siły zbrojne	-
pozostali niesklasyfikowani	1

Źródło: Bank Danych Lokalnych – www.stat.gov.pl

STRAŻ MIEJSKA

Interwencje	w liczbach bezwzględnych
Naruszanie przepisów drogowych	3175
Zakłócanie spokoju i ciszy nocnej, wybryki chuligańskie	1006
Nieodśnieżone chodniki i jezdnie oraz nawisy śnieżne	388
Nieobyczajne wybryki	1984
Interwencje dotyczące psów biegających luzem	489

TABL. 3. DZIAŁALNOŚĆ URZĘDU MIASTA TARNOWA W 2013 R. (cd.)

STRAŻ MIEJSKA (dok.)

Interwencje (dok.)

w liczbach
bezwzględnych

Sprawy porządkowe	524
Spożywanie alkoholu w miejscach publicznych	905
Interwencje w stosunku do osób bezdomnych	548

Źródło: Straż Miejska w Tarnowie – „Raport o stanie miasta” – stan na 31 XII 2013 str.190
<http://bip.malopolska.pl/umtarnow/Article/id,261327.html>

KOMENDA MIEJSKA POLICJI

Kategorie przestępstw

Przestępstwa
stwierdzone

Kradzież samochodu	-
Kradzież rzeczy	786
Kradzież z włamaniem	231
Bójka, pobicie	33
Uszkodzenie rzeczy	241
Uszczerbek na zdrowiu	37
Rozbój	32

Przemoc w rodzinie, procedura „Niebieskiej Karty”

		2012	2013
Ilość sporządzonych niebieskich kart		484	616
Sprawcy	Ogółem	488	623
	kobiety	33	60
	mężczyźni	455	563
	pod wpływem alkoholu	198	248
	doprowadzono do Izby Wyrzeźwień	19	-
	zatrzymano.....	118	193
Pokrzywdzeni	Ogółem	711	846
	małoletni	144	149
	dorośli	567	697

Źródło: Wydział Bezpieczeństwa Publicznego Urzędu Miasta Tarnowa – „Raport o stanie miasta” – stan na 31 XII 2013 str.182, 184-185, <http://bip.malopolska.pl/umtarnow/Article/id,261327.html>

TABL. 3. DZIAŁALNOŚĆ URZĘDU MIASTA TARNOWA W 2013 R. (dok.)

KOMENDA STRAŻY POŻARNEJ

	2012	2013
Liczba zdarzeń ogółem	830	761
Požary	280	179
Miejscowe zagrożenia	535	555
Alarmy fałszywe	15	27

a Dane zmienione w stosunku do wcześniej opublikowanych.

Ź r ó d ł o: Wydział Bezpieczeństwa Publicznego Urzędu Miasta Tarnowa – „Raport o stanie miasta” – stan na 31 XII 2013 str. 191, <http://bip.malopolska.pl/umtarnow/Article/id.261327.html>

TABL. 4. TARNÓW NA TLE INNYCH MIAST W 2013 R.^a

MIASTA ^b	Ludność (stan w dniu 31 XII)		Kobiety na 100 mężczyzn		Współ- czynnik obciążenia demogra- ficznego ^c		Przyrost naturalny na 1000 ludności		Saldo migracji na pobyt stały na 1000 ludności		Podatnicy uzyskujący przychody z tytułu wynagro- dzeń na 1000 osób w wieku produkcyj- nym ^d	
	↓	↑	↑	↓	↓	↑	↓	↑	↓	↑	↓	↑
Bielsko Biała	173699	1	112	5	61	10	-0,1	7	-3,8	10	557	4
Chełm	65481	17	112	5	54	3	-1,6	12	-5,6	16	459	18
Elbląg	122899	3	109	2	55	4	-2,9	18	-3,0	6	474	15
Gorzów Wielkopolski	124344	2	110	3	57	6	-0,6	9	-1,3	2	536	6
Jelenia Góra	81985	12	114	7	60	9	-4,5	19	-4,3	13	482	14
Kalisz	103997	8	115	8	63	11	-2,8	17	-3,5	8	540	5
Konin	77224	13	110	3	59	8	-1,0	11	-7,4	19	527	7
Koszalin	109170	7	111	4	58	7	-1,7	13	0,8	1	509	11
Legnica	101992	9	111	4	56	5	-2,3	16	-2,9	5	526	8
Leszno	64589	19	109	2	59	8	2,1	2	-3,8	10	578	1
Łomża	62711	21	108	1	51	1	1,1	4	-3,7	9	446	19
Nowy Sącz	83943	11	109	2	59	8	0,9	5	-3,7	9	500	12
Piotrków Trybunalski	75903	15	113	6	61	10	-1,6	12	-4,1	11	563	3
Płock	122815	4	111	4	58	7	-0,5	8	-4,5	14	578	1
Przemyśl	63638	20	113	6	59	8	-1,9	14	-6,1	17	464	16
Siedlce	76347	14	111	4	58	7	3,3	1	-1,7	3	564	2
Słupsk	93936	10	112	5	58	7	-2,1	15	-4,2	12	520	9
Suwałki	69317	16	109	2	52	2	1,2	3	-2,2	4	511	10
TARNÓW	112120	6	112	5	59	8	-0,8	10	-6,4	18	487	13
Włocławek	114885	5	112	5	58	7	-2,8	17	-3,4	7	500	12
Zamość	65255	18	112	5	54	3	0,3	6	-5,0	15	460	17

^a Patrz uwagi ogólne str. 17. ^b Wybrane miasta, które przed zmianami administracyjnymi w 1999 r. były miastami wojewódzkimi, a obecnie są miastami na prawach powiatu. ^c Patrz Uwagi metodyczne str. 20. ^d Dane z Ministerstwa Finansów.

TABL. 4. TARNÓW NA TLE INNYCH MIAST W 2013 R.^a (cd.)

MIASTA ^b	Stopa bezrobocia rejestrowanego w %		Przeciętne miesięczne wynagrodzenie ^c brutto w zł		Udzielone porady ambulatoryjne ^d na 10 tys. ludności		Udział korzystających z pomocy społecznej w ludności ogółem		Udział dzieci w wieku do lat 17, na które rodzice otrzymują zasiłek rodzinny w ogólnej liczbie dzieci w tym wieku	
	↑	↓	↓	↑	↓	↑	↓	↑	↓	
Bielsko Biała	6,3	1	3781,12	2	108171	6	3,5	1	17,2	1
Chełm	18,3	20	3184,22	17	99939	10	7,5	9	28,6	14
Elbląg	17,7	18	3488,01	6	84143	19	9,7	14	23,5	8
Gorzów Wielkopolski	8,5	3	3313,03	13	90811	15	5,3	3	20,4	4
Jelenia Góra	9,3	5	3367,22	10	93851	13	5,4	4	23,8	9
Kalisz	8,3	2	3264,40	14	93713	14	8,2	12	24,5	10
Konin	13,9	15	3546,68	3	115726	4	9,0	13	26,8	12
Koszalin	12,1	10	3492,03	5	98227	11	4,9	2	17,5	2
Legnica	10,3	6	3188,81	16	75610	21	6,7	7	21,4	5
Leszno	8,8	4	3225,98	15	101056	9	7,7	10	23,3	7
Łomża	17,0	17	3120,07	19	104569	8	6,4	6	30,4	18
Nowy Sącz	10,7	8	3098,19	20	112113	5	7,8	11	30,5	19
Piotrków Trybunalski	12,8	12	2769,22	21	95966	12	9,7	14	28,8	15
Płock	13,0	14	4799,33	1	87408	17	8,2	12	19,7	3
Przemyśl	17,9	19	3325,50	12	106362	7	10,9	15	32,0	20
Siedlce	11,8	9	3533,39	4	127857	2	7,0	8	22,8	6
Słupsk	12,2	11	3330,92	11	90285	16	7,7	10	24,9	11
Suwałki	12,9	13	3125,48	18	86746	18	11,1	16	29,9	17
TARNÓW	10,5	7	3448,15	7	118181	3	6,3	5	23,3	7
Włocławek	20,3	21	3419,98	8	82026	20	13,1	17	27,6	13
Zamość	16,5	16	3410,42	9	143554	1	7,8	11	28,9	16

^a Patrz uwagi ogólne str. 17. ^b Wybrane miasta, które przed zmianami administracyjnymi w 1999 r. były miastami wojewódzkimi, a obecnie są miastami na prawach powiatu. ^c Bez podmiotów gospodarczych o liczbie pracujących do 9 osób oraz zatrudnionych za granicą, fundacji, stowarzyszeń i innych organizacji. ^d Porady lekarskie bez porad stomatologicznych.

TABL. 4. TARNÓW NA TLE INNYCH MIAST W 2013 R.^a (dok.)

MIASTA ^b	Widzowie w kinach na 10 tys. ludności		Korzystający z noclegów na 1000 ludności		Odpady komunalne zmieszane zebrane z gospodarstw domowych na 1 mieszkańca w kg		Dochody własne budżetów miast na 1 mieszkańca w zł		Podmioty gospodarki narodowej zarejestrowane w rejestrze REGON ^c na 10 tys. ludności	
		↓		↓		↓		↓		↓
Bielsko-Biała	38469	3	562,6	4	213,3	10	2577	4	1469	3
Chełm	3727	20	284,5	14	160,4	20	1593	21	876	21
Elbląg	16817	15	442,5	9	188,3	19	1867	17	1011	15
Gorzów Wielkopolski	25959	8	455,5	7	195,3	16	2091	14	1449	4
Jelenia Góra	6838	18	826,5	1	188,4	18	2338	8	1555	2
Kalisz	24134	9	287,1	13	210,2	12	2480	5	1138	9
Konin	18251	14	144,9	21	218,2	8	2669	3	1078	12
Koszalin	27087	5	462,0	6	217,1	9	2186	11	1677	1
Legnica	21804	11	537,1	5	244,0	5	2219	10	1327	7
Leszno	46418	2	257,3	18	245,8	4	2136	12	1392	6
Łomża	5880	19	291,8	12	273,6	1	1765	19	999	18
Nowy Sącz	20815	12	261,5	17	197,5	14	2046	15	1133	10
Piotrków Trybunalski	26188	6	271,7	16	141,2	21	2341	7	993	19
Płock	65448	1	283,9	15	219,6	7	3287	1	1021	14
Przemyśl	491	21	685,9	3	204,8	13	1820	18	959	20
Siedlce	30841	4	220,1	20	212,6	11	2102	13	1094	11
Słupsk	26124	7	318,2	11	255,6	2	2382	6	1419	5
Suwałki	18286	13	451,6	8	249,4	3	1971	16	1004	16
TARNÓW	11320	17	369,2	10	197,4	15	2299	9	1000	17
Włocławek	14199	16	254,4	19	225,2	6	3098	2	1040	13
Zamość	23874	10	773,6	2	193,4	17	1630	20	1203	8

a Patrz uwagi ogólne str. 17. **b** Wybrane miasta, które przed zmianami administracyjnymi w 1999 r. były miastami wojewódzkimi, a obecnie są miastami na prawach powiatu. **c** Bez osób prowadzących indywidualne gospodarstwa rolne, stan w dniu 31 XII.